

Samenvatting

De onderzoeksvraag van deze masterscriptie luidt als volgt, "Depositogarantie: naar een pan-Europees systeem?". Om deze vraag te kunnen beantwoorden is het noodzakelijk om het begrip depositogarantie te kaderen en de historische evolutie te overlopen.

Depositogarantie *in se* betreft het waarborgen van deposito's aan deposanten wanneer er zich bij hun kredietinstelling een deficiëntie voordoet en deze bijgevolg hun verplichtingen niet meer kunnen nakomen. Reeds voor de financiële crisis van 2007-2008 was er voorzien in een beschermingsregeling door middel van richtlijn 94/19/EG. Aangezien een vergaande harmonisatie niet aan de orde was in deze richtlijn en er enkel voorzien werd in een algemene minimumgarantie van 20.000 euro, was deze richtlijn niet tegen de financiële crisis opgewassen. Het deposantenvertrouwen liep een grote deuk op met alle mogelijke gevolgen van dien (denk aan het faillissement van internetbank *Icesave* en de *bankrun* op *Northern Rock*).

Aangezien de crisissfeer de financiële stabiliteit aan het wankelen bracht, moest er zeer snel ingegrepen worden. Er werd een crisisrichtlijn (richtlijn 2009/49/EG) uitgevaardigd die inspeelde op aspecten die relatief snel konden worden gewijzigd. Met deze regeling werd het minimumniveau gefaseerd opgetrokken tot een maximumniveau van 100.000 euro. Daarnaast werd de uitbetalingstermijn verkort tot 10 werkdagen en werd de medeverzekeringsoptie afgeschaft, aan deze richtlijn werd echter de intentie gekoppeld om de regeling verder uit te diepen en te harmoniseren. Uiterlijk op 31 december 2009 diende de Commissie een verslag aan het Europees Parlement en de Raad over te maken.

Op 16 april 2014 werd de nieuwe richtlijn 2014/49/EU uitgevaardigd. Deze regeling voorziet in een vergaande maximumharmonisatie van de belangrijkste aspecten uit de depositogarantieregeling. Nieuwe elementen binnen deze richtlijn zijn de financieringsmethode en de wederzijdse leenfaciliteit op vrijwillige basis. Het klinkt veelbelovend, maar of het voldoende is om een pan-Europees systeem te ontwikkelen moet nog blijken. Er zijn immers veel compromissen gesloten bij het opstellen van deze richtlijn. De verschillende lidstaten zetten immers steeds hun eigen belangen voorop en geven niet graag controle uit handen. Zeker niet als het financiële aangelegenheden betreft.

Of er een pan-Europees systeem zal komen is nog maar de vraag. Indien we de evolutieve lijn volgen lijkt het oprichten van een pan-Europees systeem een logische volgende stap. Hiervoor moeten echter eerst alle nationale stelsels volledig geharmoniseerd zijn. Momenteel bestaan er nog kleine verschillen. Ook de verschillende lidstaten moeten te vinden zijn voor de oprichting van een dergelijke systeem. Indien enkele lidstaten tegengewicht bieden kan dit moeilijkheden, of beter extra vertraging opleveren. Maar naast de lidstaten zijn het vooral de spaarders die in de beschermingsidee moeten geloven. Wanneer we echter naar de mening vragen van een kritische stem uit de bankwereld lijkt deze niet geheel overtuigd. Net zoals vele andere spaarders gelooft deze kritische stem erin dat kleine faillissementen met een pan-Europees systeem kunnen worden opgevangen. Bij het falen van grote financiële instellingen daarentegen zal er waarschijnlijk naar een andere oplossing moeten worden gezocht.

Voorwoord

Aangezien deze masterscriptie het sluitstuk van mijn opleiding rechten uitmaakt, is dit het gepaste moment om verschillende mensen te bedanken.

Vooreerst richt ik een woord van dank tot mijn promotor professor Colaert en mijn begeleider meester Van Impe. Deze personen hebben mijn begeleiding voor hun rekening genomen. Hierbij hebben ze mij de nodige steun geboden en geholpen om mijn masterscriptie te brengen tot wat ze nu is.

Daarnaast had ik ook graag mijn familie en vrienden bedankt. Zij hebben mijn opleiding rechten mogelijk gemaakt en me gesteund doorheen heel deze periode. Tijdens het schrijven van deze scriptie werd ook hun geduld op de proef gesteld, maar steeds gaven ze me de nodige steun en aanmoediging die er nodig was om dit eindresultaat te bekomen.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
2.	Depositogarantie: een introductie	3
2.1.	Ratio achter het depositogarantiesysteem	4
2.1.1.	Het beschermen van de spaarders	4
2.1.2.	Bijdragen tot de financiële stabiliteit	5
2.1.3.	Het creëren van een level playing field	6
3.	Naar depositogarantiestelsels op Europese leest	11
3.1.	Context van de depositogarantiestelsels	11
3.2.	Evolutie van de depositogarantieregeling	12
3.2.1.	Richtlijn 94/19/EG – Basisdekking	13
3.2.2.	Crisismaatregelen	18
3.2.3.	Richtlijn 2009/14/EG	20
3.2.4.	Richtlijn 2014/49/EU: een analyse	23
4.	Naar een pan-Europees depositogarantiesysteem?	41
4.1.	Algemeen	41
4.2.	Europese ambitie	42
4.2.1.	De Europese Commissie	42
4.2.2.	De Europese Centrale Bank	44
4.2.3.	Het Europees Parlement en de Raad	44
4.3.	Naar een EU-systeem van depositogarantiestelsels	45
4.3.1.	Harmonisatie van de depositogarantiestelsels in crescendo	45
4.3.2.	Nog steeds beperkte samenwerkingsvormen	46
4.4.	Europese controle	47
4.5.	Economische en politieke context: sense of urgency	48
4.6.	Evaluatie 31 juli 2019	49
4.7.	Voorwaarden voor een pan-Europees depositogarantiestelsel	49
4.7.1.	Geharmoniseerde stelsels	50
4.8.	Prudentieel toezicht en afwikkelingsmechanismen	51
4.9.	Politieke wil	51
4.10.	Pan-Europees stelsel: meer voordeel?	52
4.11.	Naar een pan-Europees depositogarantiestelsel?	53
4.11.1.	Stemmen uit de Belgische Rechtsleer anno 2013	53
4.11.2.	Een Belgische stem uit de bancaire wereld anno 2015	54
4.11.3.	Vox populi	54
5.	Besluit	55

6. Bibliografie	57
7. Bijlage	63

1. Inleiding

1. Het bankwezen is een wereld apart, een bijzondere schakel in ons financieel en economisch bestel. Het heeft zijn regels en eigen wetten. Het is een menselijk product waar de drang naar winst niet vreemd is. Het slurpt intelligente geesten op, ook gokkers en mensen van goede en kwade trouw. Het zit verscholen in grote en kleine gebouwen of in machtige imposante torens. Het is een web van bedrijvigheden dat evolueert, uitdeint en met onzichtbare tentakels landen en volkeren omspant. Het leidt tot welvaart of ellende en alles tussenin. De bankencrisis van 2007-2008 is een recent voorbeeld van de impact van de banken op het leven van ons allemaal. Dat zijn in de Europese Unie 28 landen en meer dan 507 miljoen mensen.

2. De sector van het bankwezen heeft zulk een grote invloed dat, met het oog op het algemeen belang, nationale en internationale controles en reglementeringen nodig zijn. Het is een delicaat onderwerp dat al jaren leidt tot discussies, lange onderhandelingen en ingewikkelde procedures. De belangen zijn zeer verschillend en cruciaal. De vertegenwoordigers uit de verschillende lidstaten aanwezig in de Europese instellingen hebben eigen prioriteiten en uiteenlopende visies op de maatschappij. Ook de Nationale banken en Bankcommissies spelen hun rol. Op Europees vlak zijn de richtlijnen en interventies van de regulerende en leidinggevende actoren, het Europees Parlement, de Raad van Europa, de Europese Commissie en de Europese Centrale Bank in volle expansie.

3. Op 16 april 2014 werd door het Europees parlement en de Raad de nieuwe richtlijn 2014/49/EU inzake de depositogarantiestelsels uitgevaardigd.¹ Deze beoogt het op elkaar afstemmen van de nationale regelingen voor de depositogarantie. Elke lidstaat zorgt ervoor dat op zijn grondgebied een of meerdere depositogarantiestelsels worden ingevoerd en officieel erkend. Een modelformulier moet de deposant de basisinformatie over de bescherming van de deposito's geven. Deze deposito's worden tot 100.000 euro beschermd per deposant en per kredietinstelling. Indien een kredietinstelling niet langer aan haar verplichtingen kan voldoen, zal terugbetaling gebeuren binnen de zeven werkdagen. Het lijkt simpel en voor de hand liggend maar dat is het allesbehalve.²

4. De richtlijn 2014/49/EU is een ingrijpende herschikking van richtlijn 94/49/EG en de vrucht van een lange evolutie. De 56 gedetailleerde overwegingen die de richtlijn voorafgaan, maken dit duidelijk. De richtlijn zelf telt 23 artikelen. Zoals altijd stelt zich de vraag of de nieuwe maatregelen afdoende zijn, voor verbetering vatbaar zijn en, zo ja, op welke wijze en wanneer. Een belangrijke vraag is of er moet gestreefd worden naar een pan-Europees garantiefonds. Het is het onderwerp van deze masterscriptie.

5. Bij het schrijven van deze masterscriptie werden verschillende onderzoeksmethoden gebruikt. Aangezien uit de onderzoeksvraag "Depositogarantie: naar een pan-Europees systeem?"

¹ De eerste depositogaranti Richtlijn dateert immers van 1994; Richtlijn 94/19/EG van het Europees Parlement en de Raad, 30 mei 1994, inzake de depositogarantiestelsels, *Pb. L.*, 31 mei 1994, afl. 135, 5 (hierna: Richtlijn 94/19/EG); Richtlijn 2014/49/EU van het Europees Parlement en Raad, 16 april 2014, inzake depositogarantiestelsels (herschikking), *Pb. L.*, 12 juni 2014, afl. 173, 149 (hierna: Richtlijn 2014/49/EU).

² Artikel 4, 6, 8 en 16 van richtlijn 2014/49/EU.

kan worden afgeleid dat er sprake is van een veranderend proces is het logisch dat er bij het beoordelen van de rechtsfiguur depositogarantie evaluerend te werk wordt gegaan. Om de evolutie in kaart te brengen, is het essentieel de historische ontwikkeling te overlopen. Hiervoor zal er beroep worden gedaan op de rechtshistorische onderzoeksmethode. Hierbij zal eerst de beschrijvende methode gehanteerd worden om de rechtsfiguur depositogarantie te kaderen, waarna vervolgens wordt de rechtshistorische methode aangewend om de historische ontwikkeling van deze rechtsfiguur in kaart te brengen. Er wordt gekeken naar de richtlijnen voorafgaand aan richtlijn 2014/49/EU inzake depositogarantiestelsels, maar ook naar de desbetreffende mededelingen en verslagen van verschillende Europese actoren. Aangezien het recht verweven is met verschillende sociaaleconomische aangelegenheden is het tevens noodzakelijk om de rechtseconomische methode te hanteren. Er zal nagegaan worden welke impact de juridische regels aangaande depositogarantie zal hebben op de financiële markt. Een onevenwichtige regeling kan immers crisissituaties creëren, denk maar aan *bankruns* of de *moral hazard*.

6. Depositogarantiestelsels zijn veel meer dan een instrument ter bescherming van de deposanten; ze dragen immers ook bij tot harmonisatie en zekerheid voor de spaarders. Depositogarantiestelsels zijn derhalve essentieel voor de bescherming van de financiële stabiliteit. In het eerste deel "Depositogarantie: een introductie" wordt voornoemde rol van de depositogarantiestelsels kort besproken. Hierbij wordt er stilgestaan bij enkele belangrijke begrippen.

7. In het tweede deel van deze uiteenzetting wordt de depositogarantie gekaderd. Er zal gekeken worden naar de evolutie die de beschermingsregeling onderging en dit aan de hand van enkele voorbeelden. Voorts zal er een overzicht gegeven worden over de nieuwe richtlijn 2014/49/EU. Er wordt stilgestaan bij de grote wijzigingen van de richtlijn, bijvoorbeeld de financiering, en zal deze richtlijn beoordeeld worden aan de hand van haar vooropgestelde doelstellingen.

8. Tot slot, wordt er in het derde deel van deze masterscriptie een antwoord gezocht op de onderzoeksvraag "Depositogarantie: naar een pan-Europees systeem?". Er zal, op basis van de weergegeven evolutie, worden gespeculeerd over de eventuele voordelen en nadelen van een dergelijk systeem. Hierbij wordt er ook gekeken naar enkele kritische stemmen, zowel uit de Europese als de Belgische rechtsleer, om finaal een antwoord op deze onderzoeksvraag te kunnen formuleren.

2. Depositogarantie: een introductie

9. Om een beeld te vormen van depositogarantie maken we de vergelijking met een koorddanser. Depositogarantie is een zeer complexe evenwichtsoefening. Enerzijds behoedt een depositogarantiestelsel ons voor *bankruns*, maar anderzijds kan een onzorgvuldig ingevoerd stelsel *moral hazard* in de hand werken en de financiële stabiliteit in het gedrang brengen. Het is daarom essentieel dat een depositogarantiestelsel met de nodige zorgvuldigheid wordt ontwikkeld. Op de schouders van de systeemontwikkelaars rust dan ook een zeer moeilijke taak. Ze moeten immers een beschermingsstelsel ontwikkelen dat de financiële orde beschermt zonder daarbij de marktdiscipline te ondermijnen. Er moet dus, net zoals bij een koorddans, een juiste balans worden gevonden bij het ontwikkelen van een beschermingsregeling.³

10. **Begrip** – *In* se is de depositogarantie een waarborg geboden voor deposito's.⁴ Een depositogarantiestelsel is een systeem dat werd opgericht om voornoemde waarborg aan de spaarders te kunnen bieden. Het depositogarantiestelsel garandeert de deposanten een uitbetaling wanneer de kredietinstelling aan wie men het geld heeft toevertrouwd haar verplichtingen niet kan nakomen.⁵ Wanneer er zich een deficiëntie voordoet bij een kredietinstelling en deze garantie niet zou bestaan, kan er bij de deposanten een ongerustheid ontstaan. Ze kunnen de indruk krijgen dat hun spaargeld niet veilig is en verliezen hun vertrouwen in de kredietinstelling. Als gevolg van dit verlies van het vertrouwen in de soliditeit van het bankwezen zullen de deposanten massaal hun bankdeposito's opnemen, waardoor de kredietinstelling in de financiële problemen komt en zelfs de financiële stabiliteit op de markt in het gedrang kan komen.⁶ Om dit 'rampscenario' te voorkomen is het bijgevolg uitermate belangrijk dat er in een depositogarantiestelsel wordt voorzien.

³ N. J., KETCHA, "Deposit insurance system design and considerations" in BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS (ed.), *Strengthening the banking system in China: issues and expertise*, Bazel, 1999, (221) 226-227; A., DEMIRGÜC-KUNT en E., DETRAGIACHE, "Does Deposit Insurance Increase Banking System Stability? An Empirical Investigation"; *Journal of Monetary Economics*, 2000, http://siteresources.worldbank.org/INTFR/Resources/475459-1108066643741/asli_enrica.pdf, 1-5; P.A., MCCOY, "The Moral Hazard Implications of Deposit Insurance: Theory and Evidence" in INTERNATIONAL MONETARY FUND (ed.), *Current Developments in Monetary and Financial Law*, 2008, (417) 419-425; R.T. HELFER, "What Deposit Insurance Can and Cannot Do", *Finance and Development*, 1999, www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/1999/03/tigert.htm (consultatie 15 december 2014).

⁴ Het begrip zegt dit eigenlijk zelf. Indien we het woord opsplitsen in "deposito" en "garantie" is het zeer eenvoudig af te leiden dat het een garantie voor de deposito's betreft.

⁵ C., HAVERANS, "Kredietinstellingen in moeilijkheden: hoe zijn de cliënten beschermd? Het nieuwe depositogarantiesysteem voor kredietinstellingen. Het voorstel voor een Europese richtlijn inzake beleggerscompensatiestelsels", *TRV*, 1995, (248) 249; C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 97.

⁶ Overweging 4 van richtlijn 94/19/EG; Overweging 33 van richtlijn 2014/49/EU.

2.1. Ratio achter het depositogarantiesysteem

11. In de rechtsleer bestaat er een grote overeenstemming omtrent de ratio van de depositogarantie. Het is een zeer nuttig beschermingsinstrument inzake bankregelgeving en in de rechtsleer wordt de rol van dit systeem herleid tot drie te onderscheiden taken: (i) het beschermen van de spaarders, (ii) bijdragen tot de financiële stabiliteit, en (iii) het creëren van een *level playing field*. Elk van deze taken wordt kort besproken.

2.1.1. Het beschermen van de spaarders

12. Allereerst vervult het depositogarantiesysteem een beschermende rol. Het depositogarantiesysteem staat immers in voor de bescherming van de spaarders die slachtoffer zouden worden indien er zich een bankfaillissement voordoet. Het is het depositogarantiesysteem die de spaarders in dit geval schadeloos moet stellen.⁷

13. In de praktijk is het voor individuele particuliere deposanten nagenoeg onmogelijk om het risico op deficiëntie bij hun bank in te schatten. Bijgevolg zijn de spaarders weinig geneigd om te controleren wat hun bank met hun deposito's doet. Ze beschikken (meestal) niet over de nodige kennis en dienen er derhalve blindelings op te vertrouwen dat hun deposito's veilig zijn.⁸

14. De depositogarantieregeling wordt gerechtvaardigd aan de hand van voornoemde beschermende functie. Aangezien de (kleine) spaarders beschouwd worden als een weerloze bevolkingsgroep is het noodzakelijk dat er in bescherming wordt voorzien teneinde hun onvoldoende controlemogelijkheden ten aanzien van de banken op te vangen. Deze noodzaak om de spaarders te beschermen wordt gewettigd door de potentieel zeer zware kosten die gepaard gaan met een mogelijk bankfaillissement. Indien er zich een bankfaillissement voordoet brengt dit een groot verlies van deposito's met zich mee. Hierbij zouden niet enkel de individuele deposanten getroffen worden door de zware kosten, maar zullen deze kosten tevens een grote impact hebben op de economie. Aangezien het vermogen van de deposanten sterk vermindert, zal ook de particuliere consumptie verminderen en zal er bijgevolg geraakt worden aan de economische bedrijvigheid in haar geheel.⁹

⁷ C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 97.

⁸ C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 97; L., NOPPE, "Depositogarantie: Weeskind van de Europese Unie?", *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 1.

⁹ C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 97-98.

2.1.2. Bijdragen tot de financiële stabiliteit

15. Daar een slechte bescherming van de spaarders nefast is voor de financiële stabiliteit is het noodzakelijk in een betrouwbare beschermingsregeling te voorzien. Om een doeltreffend bankstelsel te garanderen is een gunstig vertrouwensklimaat immers essentieel. Het is de taak van het depositogarantiestelsel om dit vertrouwensklimaat te creëren.¹⁰

16. Depositogarantiestelsels beogen het vertrouwen van de spaarders te waarborgen door paniecreacties te voorkomen. Het waarborgen van voornoemd vertrouwen is per slot van rekening van essentieel belang om mogelijke *bankruns* te voorkomen. Aangezien het voorkomen van *bankruns* een belangrijk aspect is binnen de depositogarantie is het noodzakelijk om even bij dit begrip stil te staan.

17. **Bankrun** – Reeds in de eerste richtlijn inzake de depositogarantiestelsels werd deze term gedefinieerd.¹¹ Een *bankrun* of *run op de bank* betreft het massaal opnemen van bankdeposito's, niet alleen bij een in moeilijkheden verkerende kredietinstelling maar ook bij gezonde instellingen, als gevolg van een verlies van het vertrouwen in de soliditeit van het bankwezen bij de deposanten. Het betreft de situatie waarin een groot aandeel van de rekeninghouders tegelijkertijd al hun spaargeld willen opnemen, waardoor er bij de bank een acuut liquiditeitsprobleem ontstaat. Kredietinstellingen genereren hun inkomsten immers aan de hand van leningen. Deze leningen (op lange termijn) maken de belangrijkste activa van de banken uit, maar ze zijn illiquide. Bijgevolg kunnen ze dus niet snel verkocht worden zonder dat er zich een waardevermindering voordoet. Een bijkomend probleem in deze situatie is dat de meerderheid van de spaarders over de mogelijkheid beschikt om hun deposito's per directe aanvraag of op korte termijn in te trekken. Beide van deze factoren *an sich* en de discrepantie in de termijnen impliceren dat een bank niet te allen tijde in staat is aan zijn potentiële verplichting te voldoen om alle of de meeste van haar schulden om te zetten in geld. Geen enkele bank, of zij nu solide of noodlijdend is, beschikt immers over voldoende liquide middelen om al haar deposito's of een aanzienlijk deel daarvan onmiddellijk terug te betalen. Bijgevolg zijn banken onderhevig aan het risico op bankruns indien deposanten vermoeden dat hun deposito's niet veilig zijn en deze derhalve allemaal gelijktijdig proberen op te nemen.¹²

18. Uiteraard zal onder normale omstandigheden een bank nooit gevraagd worden om tegelijkertijd aan al zijn verplichtingen te voldoen. Dit stelt de bank in staat om te investeren in niet-liquide activa. Wanneer de spaarder daarentegen de mening is toegedaan dat de bank gevraagd zal worden om meer dan het normale aantal opvragingen te voldoen, zal dit een paniecreactie uitlokken. Geprikkeld door de vrees voor het 'opdrogen' van de liquide middelen van hun bank zullen de spaarders gealarmeerd reageren en bijgevolg proberen (al) hun spaargeld op te nemen.

¹⁰ C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 98.

¹¹ Overweging 4 van richtlijn 94/19/EG.

¹² Voorstel van de Commissie, 12 juli 2010, voor een richtlijn .../.../EU van het Europees Parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels [herschikking], COM(2010)368 definitief, 2 (hierna: Herschikkingsvoorstel 2010).

19. Aangezien een bank nooit voldoende middelen in haar bezit heeft om steeds aan al haar verplichtingen te voldoen, zijn de aanwezige financiële middelen onvoldoende om alle paniekopvragingen te voldoen. Zodra de bank haar liquide middelen heeft uitgeput zal ze derhalve overgaan tot de verkoop van illiquide middelen om de aan verdere opvragingen te voldoen. De vroegtijdige liquidatie van de illiquide middelen kan echter een zeer negatieve invloed hebben op de beschikbaarheid van krediet en zo ook op de economische activiteit.

20. Indien de kredietinstellingen daarentegen verplicht zouden worden om een hoog niveau van liquide middelen in hun bezit te hebben, zou dit ten koste gaan van de economische activiteit. Deze verplichting zou immers een (negatief) sneeuwbaaleffect veroorzaken. Als gevolg van voornoemde verplichting zouden de kredietinstellingen namelijk geen (of moeilijk) leningen kunnen toestaan en financieren. Bijgevolg zijn de leners, die normaliter leningen in een gunstiger klimaat ontvangen, dan ook de gedupeerden. Indien de leners geen krediet kunnen bekomen, wordt op haar beurt ook de economische activiteit negatief beïnvloed aangezien er geen krediet voorhanden is om economische groei te stimuleren door bijvoorbeeld een onderneming op te zetten of uit te breiden. Maar ook indien kredietinstellingen in deze situatie toch een lening zouden toestaan, zou er een negatieve impact bestaan. Onder deze verplichting zou een lening immers nog veel strikter geregeld zijn en zouden er zeer zware voorwaarden aan verbonden worden. Dit alles gaat eveneens ten koste van de economie. Aangezien het vermogen van de leners-deposanten sterk vermindert, zal de economische bedrijvigheid sterk afgeremd worden.

21. Uit het voorgaande blijkt dat de bancaire orde, en meer zelfs de financiële stabiliteit, steunt op het vertrouwen van de markt. Indien dit vertrouwen ondermijnd wordt, zal dit negatieve verschuivingen binnen de bancaire orde en de economie veroorzaken. Aangezien het verlies van vertrouwen een nadelige invloed uitoefent op de economische bedrijvigheid is het bijgevolg essentieel dat het depositogarantiesysteem dit vertrouwen intact tracht te houden. Doordat de depositogarantiestelsels de spaarders verzekeren dat ze (een deel van) hun spaargeld terugkrijgen bij het falen van een bank, zal er voor de spaarders in deze situatie niet langer een prikkel bestaan om hun geld op te vragen waardoor een *bankrun* en mogelijk ook een faillissement kunnen worden afgewend.

2.1.3. Het creëren van een level playing field

22. De laatste taak van de depositogarantiestelsels bestaat erin een '*level playing field*' te creëren voor de verschillende kredietinstellingen. Dit gelijk speelveld zal door de depositogarantiestelsels enkel gegarandeerd kunnen worden indien er enkel een expliciete depositogarantie bestaat en deze niet impliciet uitdeint door middel van *bailouts* (onder het mom van '*too big to fail*') wat bijgevolg *moral hazard* in de hand werkt. Om deze laatste taak van de depositogarantiestelsels te kaderen is het noodzakelijk om voornoemde begrippen kort aan te duiden.

23. **Expliciete depositogarantie** - Expliciete depositogarantie betreft de formele oprichting van een depositogarantiesysteem door een wet, die specifieke regels betreffende de omvang van de bescherming, de werking van het systeem en de beschermde deposanten vaststelt.¹³ Het is een strikt geregeld mechanisme dat het overheidsoptreden, en meer bepaald *bailouts* (infra randnummer 12), aan banden legt en parallel meer verantwoordelijkheid oplegt aan de deelnemers.¹⁴

24. **Impliciete depositogarantie** - Impliciete depositogarantie, daarentegen, steunt niet op een wettelijke basis. Dit begrip wordt gehanteerd om het *bailout*-regime aan te duiden. Onder deze garantie zal een financiële instelling in moeilijkheden immers gered worden aan de hand van een *bailout* door de overheid. Het nadeel van zulk een impliciete garantie is dat het verwachtingen schept die *moral hazard* in de hand werken. *Moral hazard* zal zich immers voordoen wanneer een expliciete garantie voor depositohouders impliciet uitdeint tot een garantie voor alle geldschietters van de bank. Indien er voor alle geldschietters een impliciete zekerheid bestaat tot 'redding' van de bank in haar geheel wordt het nemen van risico immers niet afgeremd maar eerder versterkt.¹⁵

25. Het is belangrijk om te benadrukken dat deze materie aangaande het depositogarantiesysteem geen zwart-wit situatie betreft. Een zuiver onderscheid maken tussen twee onderscheiden vormen¹⁶ van depositogarantie is te kort door de bocht. In de praktijk maakt deze materie immers een grijze materie uit en geen puur zwart-wit situatie.

26. **Bailout** - Tijdens de financiële crisis van 2007-2008 was het politiek gezien niet in te beelden dat er nationale kredietinstellingen zouden falen. Aangezien de reserves van vele depositogarantiefondsen lang niet toereikend waren om aan de opgelegde verplichtingen te voldoen, voelden de individuele lidstaten zich genoodzaakt in deze garanties te voorzien. De individuele lidstaten waren echter niet in staat om de bedragen ook effectief uit te keren als een grote bank, laat staan de hele financiële sector van een land, in de problemen zou komen. Bijgevolg lieten ze het in principe nooit komen tot het faillissement van een bank. Een bankfaillissement werd met andere woorden automatisch uitgesloten en een probleebank werd koste wat het kost rechtgehouden met staatsgaranties (cfr. *bailouts*). Deze reddingsoperaties vergden telkens veel geld, maar ze verhinderden weliswaar dat er effectief en onmiddellijk een grote som cash moest worden uitbetaald.¹⁷ De keerzijde van deze overheidsgaranties was echter dat de eindrekening bij de belastingbetaler terecht kwam.¹⁸

¹³ R. AYADI en R. LASTRA, "Proposals for reforming deposit guarantee schemes in Europe", 2010, *Journal of Banking Regulation*, Vol. 11, 3.

¹⁴ Door het invoeren van risicoafhankelijke bijdragen wil men de deelnemers aansporen een minder riskant bedrijfsmodel te hanteren. Indien ze toch meer risico nemen, zullen ze echter meer bijdrage moeten betalen.

¹⁵ H., DEBREMAEKER, "De depositobescherming in deze tijden van beroering", *Bank Fin.* 2009, 136; C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 99-100; L., NOPPE, "Depositogarantie: Weeskind van de Europese Unie?", *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 1-2.

¹⁶ Het betreft de impliciete en de expliciete vorm van depositogarantie.

¹⁷ K., AYOTTE en D. A., SKEEL JR., "Bankruptcy or Bailouts?", *Journal of Corporation Law Vol. 35*, 2010, 469.; P., PAEPEN, "Waarom een 'bank run' in Cyprus onvermijdelijk is", *De Morgen*, 23 maart 2013, <http://www.demorgen.be/nieuws/waarom-eeen-bank-run-in-cyprus-onvermijdelijk-is-a1601808/> (consultatie 20 december 2014).

¹⁸ COMMITTEE ON ECONOMIC AND MONETARY AFFAIRS, "EP and Council negotiators break depositor-taxpayer link", *Press Release*, 2013,

27. Tijdens de financiële crisis hadden de nationale autoriteiten de neiging om prioritair het beschermingsbeleid van de banken te bevorderen in plaats van de positie van de spaarders. Het hanteren van deze gecreëerde 'bail out' praktijken schepten echter bepaalde verwachtingen omtrent de overheidssteun. Overheidssteun ging immers aanzienlijk verder dan de werkelijke grenzen van de expliciete depositogarantie waardoor de markt werd verstoord en eigenlijk de gehele financiële discipline werd ondermijnd. Daarenboven werkte deze bemoeienis van de overheid de zogenaamde 'moral hazard' problematiek in de hand.

28. **Moral hazard** – Een frequente problematiek binnen de context van de depositogarantie is de *moral hazard*. Het is een nadeel dat hand in hand gaat met de depositogarantie aangezien het bestaan van de garantie deze problematiek creëert. Deze problematiek kan zich op twee manieren uiten. Het begrip *moral hazard* verwijst naar een gedragsverandering die zich zowel bij bankiers als bij deposanten kan voordoen. Bij deposanten bestaat deze *moral hazard* erin dat ze zich bij de keuze van hun bank minder laten leiden door de financiële gezondheid van de instelling. Deposanten zouden het immers kunnen nalaten de nodige kritische vragen te stellen om de financiële situatie, van hun bank naar keuze, te controleren.¹⁹ Hierbij moet echter opgemerkt worden dat het voor individuele particuliere deposanten nagenoeg onmogelijk is om het risico op deficiëntie bij hun bank in te schatten. Deposanten beschikken meestal niet over de nodige kennis en dienen er bijgevolg blindelings op te vertrouwen dat hun deposito's veilig zijn. Het invoeren van een depositogarantiesysteem zal hun gedrag dus weinig veranderen.²⁰ Voornoemde gedragsverandering kan zich ook voordoen bij bankiers. Bij bankiers bestaat deze *moral hazard* erin dat een depositogarantie ertoe kan leiden dat bankiers meer risicovolle activiteiten ondernemen, vermits hun cliënten de eventuele verliezen toch niet moeten dragen. Bijgevolg kan depositogarantie tot precies het omgekeerde leiden dan wat het oorspronkelijk beoogt: een risicovoller financieel systeem.²¹

29. De *moral hazard* problematiek ontstaat wanneer de expliciete garantie voor depositohouders impliciet uitdeint tot een (impliciete) garantie voor alle geldschieters van de bank. Indien ook de aandeelhouders en de professionele schuldeisers minder strikt op de risico's toezien, aangezien dezen ervan uitgaan dat niet enkel de beschermde depositohouders maar ook de bank in haar geheel gered zal worden door de overheid, kan er bij de deposanten een *laisser-faire* attitude ontstaan waardoor de bankiers ongestoord risico's kunnen nemen. Omgekeerd gaan de bankiers er

http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/infopress/20131217IPR31137/20131217IPR31137_en.pdf, 1.

¹⁹ H., DEBREMAEKER, "De depositobescherming in deze tijden van beroering", *Bank Fin.* 2009, 136; C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 99; L., NOPPE, "Depositogarantie: Weeskind van de Europese Unie?", *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 2.

²⁰ L., NOPPE, "Depositogarantie: Weeskind van de Europese Unie?", *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 1.

²¹ H., DEBREMAEKER, "De depositobescherming in deze tijden van beroering", *Bank Fin.* 2009, 136; C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 99; L., NOPPE, "Depositogarantie: Weeskind van de Europese Unie?", *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 2.

vanuit dat, indien de gehele bank wordt gered, de deposanten de eventuele verliezen toch niet zelf moeten dragen en ontstaat er een prikkel tot het nemen van meer risico.²²

30. *Beperkingen* – Aangezien de *moral hazard* kan leiden tot een risicovoller financieel systeem is het belangrijk om deze problematiek te beperken. De *moral hazard* problematiek kan op verschillende manieren worden afgewend. Allereerst kan er voorzien worden in een beperking van de dekking. Indien bepaalde grote crediteuren, zoals institutionele beleggers²³ en overheidsinstanties, worden uitgesloten, zal het risicogedrag afnemen. Deze actoren hebben er immers alle baat bij het risicogedrag van hun bank te volgen. Een andere mogelijkheid is het invoeren van een medeverzekeringsclausule (infra randnummer 70). Bij medeverzekering wordt de dekking beperkt tot een vast percentage²⁴ van het bedrag van de individuele deposito's. De deposanten zullen, ingeval van deficiëntie een deel van het verlies dragen waardoor ze zich kritischer opstellen bij het kiezen van een bank. De keerzijde van deze oplossing is evenwel dat de deposanten een deel van het verlies zelf moeten dragen, wat het risico op een *bank run* aanzienlijk vergroot.²⁵ Een tweede mogelijkheid om *moral hazard* in te perken is een financiering aan de hand van risicoafhankelijke bijdragen (infra randnummers 116-124).²⁶ Aangezien de te betalen bijdrage bepaald wordt aan de hand van het risicoprofiel krijgt het nemen van risico een prijskaartje. Derhalve zou het de bankiers afremmen om risico te nemen en aanzetten tot het hanteren van een minder riskant bedrijfsmodel.²⁷

31. **Too big to fail** – Wanneer grote banken in de problemen komen en bijgevolg de financiële stabiliteit bedreigen, hun faillissement zou immers een grote impact hebben op de nationale economie, voelen de overheden zich genoodzaakt deze banken bij te staan. In dergelijke gevallen zullen overheden ingrijpen door het verstrekken van garanties die verder reiken dan de grenzen van het depositogarantiesysteem (cfr. *bailouts*). Bij kleine banken, waarvan een mogelijk faillissement geen grote impact heeft op de nationale economie, zal de overheid zich echter niet genoodzaakt zien om tussen te komen. Deze ongelijke behandeling veroorzaakt derhalve oneerlijke concurrentie. Grote banken kunnen immers veel meer risico nemen dan de kleinere banken, aangezien er voor hen toch een impliciete zekerheid bestaat op een tussenkomst door de overheid.²⁸

²² H., DEBREMAEKER, "De depositobescherming in deze tijden van beroering", *Bank Fin.* 2009, 136; L., NOPPE, "Depositogarantie: Weeskind van de Europese Unie?", *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 2.

²³ Institutionele beleggers, bijvoorbeeld verzekeraars of pensioenfondsen, zijn fondsen die uit de aard van hun bedrijf altijd grote geld sommen willen beleggen.

²⁴ De bescherming mag nooit minder bedragen dan 90% van het totale deposito; C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 100; Infra voetnoten 67-69.

²⁵ De deposanten dragen nooit meer dan 10% van het verlies; C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 100; Infra voetnoten 67-69.

²⁶ Overwegingen 35 en 36 en artikel 13 van richtlijn 2014/49/EU; Infra voetnoten 177-186.

²⁷ C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 100 en 108; L., NOPPE, "Depositogarantie: Weeskind van de Europese Unie?", *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 3.

²⁸ THE INTERNATIONAL ASSOCIATION OF DEPOSIT INSURERS, *Glossary*, www.iasi.org/Publications.aspx?id=53 (consultatie 18 december 2014). ; N. J., KETCHA, "Deposit insurance system design and considerations" in BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS (ed.), *Strengthening the banking system in China: issues and*

32. De *too big to fail* problematiek werkt tevens de *moral hazard* problematiek in de hand. Bankiers gaan er immers vanuit dat de hele bank gered zal worden aan de hand van een *bailout*, waardoor de deposanten de eventuele verliezen toch niet zelf moeten dragen. Deze impliciete zekerheid creëert bijgevolg een prikkel tot het nemen van meer risico.²⁹ Deze problematiek wordt aan banden gelegd door middel van een expliciete depositogarantie. Met een expliciete depositogarantie beoogt men immers een mechanisme dat het overheidsoptreden aan banden legt en parallel de deelnemers meer verantwoordelijkheid oplegt (supra randnummer 24).³⁰

33. **Level playing field** – Zoals uit het voorgaande blijkt is het creëren van een gelijk speelveld (cfr. *Level playing field*) geen gemakkelijke opgave. Om een gelijk speelveld voor de kredietinstellingen te waarborgen, is het noodzakelijk om alle oneerlijke concurrentie op de financiële markt weg te werken. Het aan banden leggen van de *bailouts* en het invoeren van een risicoafhankelijke bijdrage zijn hierbij onontbeerlijk.

34. De *bailout*-praktijk deed zich vooral voor bij grote banken. Aangezien voor deze banken de impliciete zekerheid bestond dat ze koste wat het kost gered zouden worden, konden ze meer risico nemen dan de kleine banken. Het faillissement van een kleine bank heeft geen grote impact op de nationale economie, waardoor een *bailout* voor deze banken minder noodzakelijk is. Kleine banken waren er derhalve op aangewezen om op veilig te spelen (supra randnummer 27). Dit onderscheid werd voorheen echter niet doorgetrokken in de financiering. Iedere deelnemer betaalde, ongeacht de maat van risico waaraan deze zich blootstelde, eenzelfde bijdrage aan het depositogarantiestelsel. Ook deze regel werkte oneerlijke concurrentie in de hand. De banken die meer risico konden nemen, beloven hun cliënteel meer rente op hun spaargeld. Banken die aangewezen waren op een minder riskant bedrijfsmodel, waren echter niet bij machte om een dergelijke rente aan de dag te leggen, wat resulteerde in een mogelijk verlies van cliënteel. Bovendien was het minder waarschijnlijk dat de kleine banken in de problemen konden komen, aangezien ze beduidend minder risico konden nemen. De kans dat deze kleine banken de beschermingsregeling in werking zetten is derhalve minder reëel. Het is dan ook oneerlijk om bij het bepalen van de bijdrage enkel te kijken naar de hoeveelheid aan deposito's die een bank onder zich heeft. Indien een bank meer risico neemt, en bijgevolg meer kans heeft om in de problemen te komen, is het enkel eerlijk dat het nemen van (meer) risico mee in rekening wordt genomen bij het bepalen van de verplichte bijdragen. Het hanteren van een risicogewogen bijdrage zou immers leiden tot enerzijds, een eerlijke berekening van de bijdragen en anderzijds, tot het hanteren van een minder riskant bedrijfsmodel.³¹

expertise, Bazel, 1999, (221) 226-227; V., IOANNIDOU en M., PENAS, "Deposit insurance and bank risk-taking: evidence from internal loan ratings", 2010, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1102199, 105-106.

²⁹ H., DEBREMAEKER, "De depositobescherming in deze tijden van beroering", *Bank Fin.* 2009, 136; L., NOPPE, "Depositogarantie: Weeskind van de Europese Unie?", *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 2.

³⁰ Door het invoeren van risicoafhankelijke bijdragen wil men de deelnemers aansporen een minder riskant bedrijfsmodel te hanteren. Indien ze toch meer risico nemen, zullen ze echter meer bijdrage moeten betalen.

³¹ Overwegingen 35 en 36 en artikel 13 van richtlijn 2014/49/EU.

3. Naar depositogarantiestelsels op Europese leest

3.1. Context van de depositogarantiestelsels

35. In de Europese Unie werd ter bestrijding van de financiële en economische crisis gepleit voor een verdieping van de Europese economische integratie en werd het concept van een bankenunie gelanceerd. Het doel van zulk een bankenunie is de veiligheid en stevigheid van het Europese bankwezen te waarborgen. Ze beoogt daarenboven meer financiële integratie en stabiliteit in Europa.³² De werking ervan is zeer complex. We geven een summier overzicht.

36. De bankenunie, werkelijkheid geworden in 2014, stoelt op drie pijlers:

1. Een Europese toezichthouder voor de Europese banken³³
2. Een gezamenlijke Europese aanpak van banken in nood³⁴
3. Een gezamenlijk Europees garantiestelsel voor spaarders³⁵

37. De eerste pijler, het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme (Single Supervision Mechanism, SSM), werd opgericht door de Verordening (EU) nr. 1024/2013 van 15 oktober 2013.³⁶ Voornoemd toezichtsmechanisme bestaat uit de Europese Centrale Bank (ECB) en de nationale bevoegde autoriteiten van de deelnemende landen (NBA's). De Europese Centrale Bank zal nauw samenwerken met deze toezichthouders. Op 4 november 2014 nam de ECB de verantwoordelijkheid voor het banktoezicht in het eurogebied op zich na een voorbereidende fase van een jaar waarin een diepgaand onderzoek naar de schokbestendigheid en balansen van de grootste banken in het eurogebied werd gevoerd, de zogenaamde de stresstest. Ze zal toezicht uitoefenen op 120 belangrijke bankgroepen, die samen, in termen van activa, 82% van de bankensector van het eurogebied vertegenwoordigen. Voor de andere 3.500 banken zal de ECB eveneens toezichtnormen vaststellen en controleren in samenwerking met de nationale bevoegde autoriteiten.³⁷

³² EUROPESE COMMISSIE, "Update - De Bankenunie ", *Memo 12/478*, 2012, www.europa.eu/rapid/press-release-MEMO-12-478-nl.htm (consultatie 10 november 2014); EUROPESE COMMISSIE, "Bankenunie: herstellen van financiële stabiliteit in de eurozone", *Memo 14/294*, 2014, www.ec.europa.eu/finance/general-policy/docs/banking-union/banking-union-memo_nl.pdf (consultatie 10 november 2014); EUROPESE CENTRALE BANK, "Gids voor banktoezicht", 2014, www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411-nl.pdf (consultatie 1 december 2014).

³³ Het betreft een gemeenschappelijk toezichtsmechanisme; Verord. Raad nr.1024/2013, 15 oktober 2013, waarbij aan de Europese Centrale Bank specifieke taken worden opgedragen betreffende het beleid inzake het prudentieel toezicht op kredietinstellingen, *Pb. L.*, 29 oktober 2013, afl. 287, 63 (hierna: Verordening (EU) nr. 1024/2013).

³⁴ Het betreft een gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme; Verord. Europees Parlement en Raad nr. 806/2014, 15 juli 2014, tot vaststelling van eenvormige regels en een eenvormige procedure voor de afwikkeling van kredietinstellingen en bepaalde beleggingsondernemingen in het kader van een gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme en een gemeenschappelijk afwikkelingsfonds en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1093/2010, *Pb. L.*, 30 juli 2014, afl. 225, 1 (hierna: Verordening (EU) nr. 806/2014).

³⁵ Het betreft een gemeenschappelijk depositogarantiesysteem.

³⁶ Verordening (EU) nr.1024/2013.

³⁷ EUROPESE CENTRALE BANK, "De ECB neemt de verantwoordelijkheid voor het banktoezicht in het eurogebied op zich", 2014, www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2014/html/pr141104-nl.html (consultatie 24 november 2014).

38. De tweede pijler, het gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme (Single Resolution Mechanism, SRM), werd ingesteld door Verordening (EU) nr. 806/2014 van 15 juli 2014.³⁸ De verordening strekt tot vaststelling van eenvormige regels en een eenvormige procedure voor de afwikkeling van kredietinstellingen en bepaalde beleggingsondernemingen in het kader van een gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme en een gemeen afwikkelingsfonds en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1093/2010. Artikel 79 van de nieuwe verordening handelt over het gebruik van de depositogarantiestelsels in het kader van de afwikkeling. De Verordening treedt vanaf 19 augustus 2014 tot 1 januari 2016 gefaseerd in werking.³⁹

39. De derde pijler vindt zijn basis in de depositogarantieregeling (Deposit Guarantee Schemes, DGS). De nieuwe richtlijn 2014/49/EU van 16 april 2014 inzake de depositogarantiestelsels werd gepubliceerd op 12 juni 2014 en trad twintig dagen later in werking.⁴⁰

40. Het depositogarantiestelsel behoort also tot het pakket maatregelen dat de Europese Unie uitwerkt met het oog op de aanpak van de huidige financiële en economische problemen in het kader van een langetermijnvisie.⁴¹ Maar alvorens deze nieuwe richtlijn te analyseren, wordt er een kort overzicht gegeven van de evolutie binnen de depositogarantie.

3.2. Evolutie van de depositogarantieregeling

41. Het garantiestelsel is geen nieuw systeem. Het werd al ingevoerd in het voormalige Tsjecho-Slowakije in 1924 en in de Verenigde Staten in 1933.⁴² In België werd door het K.B. van 13 juni 1935 het Herdiscontering- en Waarborginstituut opgericht.⁴³ In 1986 kwam er een aanbeveling van de Europese Commissie om bestaande garantiestelsels te verstevigen en garantiestelsels te creëren in de lidstaten die er nog geen hadden.⁴⁴ Uiteindelijk werd in 1994 een Europese richtlijn inzake depositogarantiestelsels aangenomen en vallen de nationale depositostelsels in de Europese Unie hieronder.

³⁸ Verordening (EU) nr. 806/2014.

³⁹ Artikel 99 van Verordening (EU) nr. 806/2014.

⁴⁰ Artikel 22 van richtlijn 2014/49/EU.

⁴¹ De depositogarantie maakt een onderdeel uit van de bankenunie en zal niet op zichzelf ontwikkeld worden. Er heerst een enorme samenhang tussen de verschillende pijlers van de bankenunie die gezamenlijk verder ontwikkeld worden. Het idee van de bankenunie werd reeds geïntroduceerd door Minister Barroso in 2012 en trad ook pas in 2014 in werking. Europese ontwikkelingen hebben tijd nodig aangezien deze berusten op de wetten van de geleidelijkheid. Daarom kan er hier terecht opgemerkt worden dat depositogarantie, en meer bepaald een mogelijke pan-Europese depositogarantie, deel uitmaken van een langetermijnvisie.

⁴² FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION, "A Brief History of Deposit Insurance in the United States", 1998, <https://www.fdic.gov/bank/historical/brief/brhist.pdf> (consultatie 20 december 2014).

⁴³ Koninklijk besluit nr. 175 van 13 juni 1935 houdende instelling van het Herdiscontering- en Waarborginstituut, *BS* 14 juni 1935, 3.856.

⁴⁴ Aanbeveling 87/63/EEG van de Commissie van 22 december 1986 betreffende de invoering van depositogarantiestelsels in de Gemeenschap, *Pb.L.* 4 februari 1987, afl. 33, 16.

3.2.1. Richtlijn 94/19/EG – Basisdekking

42. De Richtlijn 94/19/EG is de eerste Europese richtlijn inzake depositogarantiestelsels en wordt terecht beschouwd als de basis van de Europese depositogarantiestelsels. Ze gold tot en met de crisis van 2007-2008. Richtlijn 94/19EG voorzag slechts een minimumbescherming maar dat was helemaal niet vreemd. Voor de financiële crisis werd er niet voorzien in een verregaande harmonisatie.⁴⁵ Het was niet wenselijk de bestaande stelsels in de lidstaten en hun financiële en administratieve structuur te wijzigen. Er was toen wel bekommernis om de harmonische ontwikkeling van de Europese Gemeenschap en om de voltooiing van de interne markt. De depositogarantiestelsels vormen immers een wezenlijk onderdeel van de voltooiing van de interne markt, alsmede een onmisbare aanvulling van het stelsel van toezicht op kredietinstellingen.⁴⁶ We overlopen de voornaamste aandachtspunten.

43. **Verplichte aansluiting** – De richtlijn legt een dubbele verplichting op. Enerzijds moeten de lidstaten erop toezien dat er op hun grondgebied tenminste één depositogarantiestelsel wordt ingevoerd en officieel erkend. Anderzijds zijn de kredietinstellingen verplicht zich bij dit stelsel aan te sluiten.⁴⁷ Deze deelnemingsplicht werd niet door alle lidstaten toegejuicht (infra randnummer 53); ze is wel een zeer belangrijke stap geweest naar een Europese samenwerking.

44. **Geharmoniseerd minimumniveau** - De richtlijn behelst een geharmoniseerd minimumniveau van bescherming en beperkt zich tot de voornaamste elementen van de depositogarantiestelsels. Zij spitst zich toe op de dekking en de terugbetalingstermijn.

45. *Minimumdekking* - Het geharmoniseerde minimale garantieniveau voor deposito's werd vastgesteld op 20.000 ecu.⁴⁸ Bij de vaststelling werd rekening gehouden met verschillende aspecten. Zo werd er bepaald dat het vastgestelde minimumgarantieniveau geen te groot aandeel van de deposito's onbeschermd mocht laten. Daarnaast mocht er geen beschermingsniveau opgelegd worden dat een ongezond beheer bij kredietinstellingen in de hand zou kunnen werken. Ook werden de kosten van de financiering van de stelsels in acht genomen.⁴⁹ Gezien er een minimum dekking werd opgelegd, bleef het de lidstaten vrij om in een hogere dekking te voorzien. Het verschil in dekking tussen de reeds bestaande depositogarantiestelsels bleef immers onaangeroerd.⁵⁰

46. *Terugbetalingstermijn* - Voor de minimale terugbetalingstermijn werd er bepaald dat een depositogarantiestelsel in staat moest zijn om de aanspraken op uitkeringen van depositanten in

⁴⁵ Overweging 23 van richtlijn 94/19/EG.

⁴⁶ Overwegingen 25 van richtlijn 94/19/EG.

⁴⁷ Artikel 3 van richtlijn 94/19/EG.

⁴⁸ Overweging 16 en artikel 7 van richtlijn 94/19/EG.

⁴⁹ Overweging 16 van richtlijn 94/19/EG; Voorstel voor een richtlijn van de Raad, 4 juni 1992, inzake de depositogarantiestelsels, COM (92) 188 definitief (hierna: Voorstel tot richtlijn 94/19/EG); Advies van de Economische en Sociale Raad, 22 oktober 1992, over het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de depositogarantiestelsels, COM (92) 332 (hierna: Advies Economische en Sociale Raad van 22 oktober 1992).

⁵⁰ Er bestonden al verschillende depositogarantiestelsels toen richtlijn 94/19/EG werd ingevoerd en de Commissie vond het echter niet nodig om deze bestaande regelingen geheel te wijzigen; overweging 17 van richtlijn 94/19/EG.

verband met niet-beschikbare deposito's⁵¹ binnen een termijn van drie maanden te honoreren.⁵² In zeer uitzonderlijke omstandigheden was het voor het depositogarantiestelsel echter mogelijk om de bevoegde autoriteit te verzoeken deze termijn voor maximaal drie maanden te verlengen. Op basis van voornoemd verzoek konden de bevoegde autoriteiten ten hoogste twee verdere verlengingen voor telkens maximaal drie maanden toestaan.⁵³ Voornoemde uitzonderlijke gevallen hadden betrekking op de bijkantoren (infra randnummers 49-52), gespecificeerd in bijlage II van richtlijn 94/19/EG.⁵⁴

47. *Financiering terzijde* - Uit de overwegingen van de richtlijn blijkt dat het niet nodig geacht werd om in het kader van richtlijn 94/19/EG de methode ter financiering van de depositogarantiestelsels zelf te harmoniseren, aangezien enerzijds de kosten voor de financiering van deze stelsels in beginsel door de kredietinstellingen zelf moeten worden gedragen, en anderzijds de financieringscapaciteit van de stelsels in verhouding moest staan tot de op de kredietinstellingen rustende verplichtingen.⁵⁵

48. **Bijkantoren** - De richtlijn besteed ook de nodige aandacht aan de garantieregeling voor de bijkantoren, aangezien de richtlijn de werking van kredietinstellingen in de gehele Gemeenschap diende te bevorderen. Bij het behandelen van deze bijkantoren is het belangrijk om een onderscheid te maken tussen een hoofdkantoor dat zich bevindt in een andere Europese lidstaat en een hoofdkantoor dat zich in een niet-Europese lidstaat bevindt.⁵⁶

49. *Begrip* - In richtlijn 94/19/EG wordt een bijkantoor gedefinieerd als een bedrijfszetel welke een onderdeel zonder rechtspersoonlijkheid vormt van een kredietinstelling en rechtstreeks, geheel of gedeeltelijk, de handelingen verricht die eigen zijn aan de werkzaamheden van een kredietinstelling.⁵⁷

50. *Europees hoofdkantoor* - Indien het een bijkantoor betreft opgericht door een kredietinstelling gevestigd in een andere lidstaat moet de regeling van artikel 4 in acht worden genomen. Indien de garantie geboden in de lidstaat van ontvangst hoger is dan de dekking geboden in de lidstaat van herkomst diende de ontvangstaar er zorg voor te dragen dat er voorzien werd in een officieel erkend depositogarantiestelsel waaraan de bijkantoren vrijwillig konden deelnemen. Het was aan de bijkantoren toegestaan om zich vrijwillig bij dit erkende depositogarantiestelsel aan te sluiten ter aanvulling van de garantie geboden in de lidstaat van herkomst. Het betreft een aanvullende dekking waarvoor de bijkantoren dienovereenkomstig

⁵¹ Een niet-beschikbaar deposito is een deposito dat verschuldigd en betaalbaar is maar door een kredietinstelling niet onder de toepasselijke wettelijke en contractuele voorwaarden betaald is, waarbij een daartoe aangestelde autoriteit vaststelt dat de kredietinstelling momenteel niet in staat blijkt te zijn de deposito's terug te betalen, of een rechterlijke instantie een uitspraak heeft gedaan die leidt tot schorsing van de mogelijkheid voor deposanten om vorderingen in te stellen jegens de kredietinstelling; artikel 1, punt 3 van richtlijn 94/19/EG.

⁵² Artikel 10, lid 1 van richtlijn 94/19/EG.

⁵³ Artikel 10, lid 2 van richtlijn 94/19/EG.

⁵⁴ Advies Economische en Sociale Raad van 22 oktober 1992; Bijlage II van richtlijn 94/19/EG.

⁵⁵ Overweging 23 van richtlijn 94/19/EG; Voorstel van de Commissie, 4 juni 1992, voor een richtlijn van de Raad inzake de depositogarantiestelsels, COM(91) 188 definitief, (hierna: Voorstel tot richtlijn 94/19/EG); Advies Economische en Sociale Raad, 22 oktober 1992, over het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de depositogarantiestelsels, *Pb.* L. 332, 13 (hierna: Advies ESR 22 oktober 1992).

⁵⁶ Artikel 4 en 6 van richtlijn 94/19/EG.

⁵⁷ Artikel 1, punt 5 van richtlijn 94/19/EG.

bijdragen moesten betalen (cfr. Topping-up).⁵⁸ Wanneer de dekking in de ontvangststaat echter lager is dan deze in de lidstaat van herkomst, moest het maximumbedrag en de reikwijdte van de dekking (tijdelijk) beperkt blijven tot de maximale dekking in de ontvangststaat (cfr. Non-exportbeding).⁵⁹

51. *Non-exportbeding* – Zoals reeds vermeld werd de harmonisering van de stelsels in richtlijn 94/19/EG niet zover doorgedreven dat een uniform dekkingsniveau werd vastgesteld. Er werd enkel voorzien in een minimale bescherming van 20.000 ecu, evenwel met de mogelijkheid om in sommige landen tot 31 december 1999 een minder hoge dekking te handhaven.⁶⁰ Eveneens werd er door deze richtlijn voorzien in een tijdelijke afwijking voor de bijkantoren. Tot 31 december 1999 gold immers dat, ingeval de dekking in de lidstaat van herkomst hoger was dan deze in de ontvangststaat, de dekking en de reikwijdte beperkt moest blijven tot de maximale dekking in de ontvangststaat.⁶¹ Deze tijdelijke uitzondering (hierna het non-exportbeding) werd ingevoerd om mogelijke marktverstoringen te voorkomen. Tijdens de besprekingen in de Raad vroegen verscheidene delegaties om in de richtlijn te bepalen dat, wanneer kredietinstellingen uit een land met een gunstiger beschermingsstelsel zich vestigen in een andere lidstaat de aldaar geldende nationale regels moeten worden nageleefd. Indien het bijkantoor een ruimere bescherming zou bieden dan de geldende bescherming in de ontvangststaat zouden zij immers een gunstigere concurrentiepositie verwerven ten aanzien van de plaatselijke instellingen.⁶² Het doel van dit exportverbod was immers het voorkomen van dergelijke gunstigere concurrentieposities.

52. *Topping-up* – In artikel 4, lid 2 van richtlijn 94/19/ER werd bepaald dat indien de ontvangststaat een garantie bood die het minimumbedrag overschreed, hij ervoor moet zorgen dat zijn garantiestelsel een aanvullende dekking bood aan bijkantoren van in andere lidstaten gevestigde instellingen die hierom verzochten. Hierdoor kon een buitenlands bijkantoor de garantie die door het stelsel van de lidstaat van herkomst werd geboden aanvullen tot het bedrag en de reikwijdte van de lidstaat van ontvangst. Een "topping-up"-overeenkomst is een contract tussen een kredietinstelling met een bijkantoor in een andere lidstaat en het depositogarantiestelsel gevestigd in de ontvangststaat van het betreffende bijkantoor. Het contract bevat de overeengekomen voorwaarden waarbij het garantiestelsel van de ontvangststaat zich verplicht een aanvullende garantie te bieden aan voornoemd bijkantoor. De "topping-up"-clausule is een uitzondering op het algemene beginsel inzake toezicht door het land van herkomst. Het is bijgevolg niet verwonderlijk dat er maar geringe belangstelling van de kredietinstellingen uitgaat om van deze clausule gebruik te maken.⁶³ Daarbij argumenteerden de verschillende lidstaten dat het algemeen geldende minimumbedrag en -reikwijdte voor depositogaranties de

⁵⁸ Artikel 4, punt 2 van richtlijn 94/19/EG.

⁵⁹ Deze beperking was van toepassing tot 31 december 1999; artikel 4, punt 1, lid 2 van richtlijn 94/19/EG.

⁶⁰ Deze minder hoge dekking mocht niet minder bedragen dan 15.000 ecu; Artikel 7, punt 1 van richtlijn 94/19/EG.

⁶¹ Artikel 4, punt 2 van richtlijn 94/19/EG;

⁶² Verslag van de Commissie, 22 december 1999, over de toepassing van het non-exportbeding, artikel 4, lid 1, van de richtlijn inzake de depositogarantiestelsels (94/19/EG), COM(1999) 722 definitief, 2-4 (hierna: Verslag over de toepassing van het non-exportbeding).

⁶³ Tot en met 18 oktober 2001 hadden enkel de Deense en Britse depositogarantiestelsels "topping-up"-overeenkomsten gesloten met bijkantoren van in andere lidstaten van de EER; ⁶³ Verslag van de Commissie, 18 oktober 2001, inzake de werking van de "topping-up"-bepalingen van artikel 4, leden 2 tot en met 5 van de richtlijn inzake de depositogarantiestelsels (94/19/EG), COM(2001) 595 definitief, 2 (hierna: Verslag van de Commissie van 18 oktober 2001).

depositogarantievorwaarden in de Europese Unie beter op elkaar had afgestemd. Hierdoor was de behoefte aan aanvullende dekking afgenomen. Tot slot werd er gesteld dat de kredietinstellingen deze garantie niet als belangrijk beschouwen voor hun concurrentievermogen.⁶⁴

53. *Niet-Europees hoofdkantoor* – Wanneer het hoofdkantoor echter buiten de Gemeenschap gelegen was, werd er in een andere regeling voorzien. Voor deze bijkantoren werd er door de lidstaat van herkomst ook in een garantie voorzien. In tegenstelling tot voornoemde situatie moeten de hoofdkantoren die gelegen zijn buiten de Gemeenschap, voorzien in een dekking die gelijkwaardig is aan de dekking zoals die in de richtlijn werd voorgeschreven.⁶⁵ Was deze dekking echter niet gelijkwaardig, dan mocht de ontvangststaat bepalen dat het bijkantoor zich verplicht diende aan te sluiten bij het op hun grondgebied geldende depositogarantiestelsel.⁶⁶

54. **Arrest Hof van Justitie** – De richtlijn 94/19/EG van 30 mei 1994 inzake de depositogarantiestelsels kwam er niet zonder slag of stoot. De Bondsrepubliek Duitsland legde op 18 augustus 1994 immers een verzoekschrift neer ter griffie van het Hof van Justitie tegen het Europees Parlement en de Raad van Europese Unie. De Duitse regering tekende hiermee beroep aan tegen de non-exportclausule en verzocht om nietigverklaring wegens verschillende redenen.⁶⁷

55. Primair strekte de vordering van de Duitse regering tot nietigverklaring van richtlijn 94/19/EG op basis van het middel van ontoereikende rechtsgrond en van schending van de motiveringsplicht. De Bondsregering stelde dat de richtlijn onvoldoende was gemotiveerd, waardoor toetsing door het Hof niet mogelijk was. De Raad en het Parlement hadden immers niet uitgelegd waarom het bedrag en de reikwijdte van de dekking niet als een mededingingsinstrument mochten worden gehanteerd. Voorts vond de Duitse regering de rechtsgrond ontoereikend, aangezien de non-exportclausule in strijd was met het oogmerk van de richtlijn om de bescherming van de deposanten te verbeteren en de grensoverschrijdende activiteiten van kredietinstellingen in de Gemeenschap te vergemakkelijken. Naar Duitse mening zou de non-exportclausule de uitoefening van grensoverschrijdende bankwerkzaamheden bemoeilijken.⁶⁸

56. Subsidiair vorderde de Bondsregering de nietigverklaring van:

- Artikel 4, lid 1, tweede alinea, volgens hetwelk het dekkingsniveau voor de deposito's in de bijkantoren niet hoger mag liggen dan dit in het land van ontvangst (*cfr.* het non-exportbeding, supra randnummer 52).
- Artikel 4, lid 2 volgens hetwelk, zo het dekkingsniveau in het land van ontvangst hoger ligt dan dit van de bijkantoren, het voor de bijkantoren mogelijk moet zijn een aanvullende garantie tot het niveau van het land van ontvangst te bekomen (*cfr.* Topping-up, supra randnummer 53)

⁶⁴ Verslag van de Commissie van 18 oktober 2001, 3-4.

⁶⁵ Artikel 6, punt 1, lid 1 van richtlijn 94/19/EG.

⁶⁶ Artikel 6, punt 1, lid 2 van richtlijn 94/19/EG.

⁶⁷ HvJ 233/94, *Bondsrepubliek Duitsland v het Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*, Jur. 1997, I, 2441.

⁶⁸ HvJ 233/94, *Bondsrepubliek Duitsland v het Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*, Jur. 1997, I, 2441, 1 en 9-29; Verslag over de toepassing van het non-exportbeding 4-5.

- Artikel 3, lid 1, eerste alinea volgens hetwelk de kredietinstellingen verplicht zijn aan een depositogarantiestelsel deel te nemen (*cf.* De deelnemingsplicht, supra randnummer 44).⁶⁹

57. *Artikel 4, lid 1, tweede alinea* - Volgens de Bondsregering was de non-exportclausule onverenigbaar met de doelstelling namelijk de bescherming van de spaarders. Aangezien de bijkantoren door de non-exportclausule gedwongen werden hun dekkingsniveau te verlagen tot dat van de lidstaten waar een minder gunstige regeling geldt, was deze clausule in strijd met het beginsel van de bescherming van schuldeisers. Tevens was de Duitse regering van mening dat deze clausule in strijd was met het evenredigheidsbeginsel. Naar Duitse mening waren er andere oplossingen mogelijk waarbij de werkzaamheden van de kredietinstellingen minder werden beperkt maar marktverstoringen toch even doeltreffend werden bestreden. Als alternatief werd een vrijwaringsclausule voorgesteld die slechts interventie toestaat wanneer er in een lidstaat een marktverstoring dreigt.⁷⁰

58. *Artikel 4, lid 2* - Aangaande de aanvullende garantie voerde de Duitse regering aan dat de verplichting om de bijkantoren op te nemen in het garantiestelsel van de lidstaat van ontvangst, teneinde de garantie in hun lidstaat van herkomst aan te vullen, in strijd was met het beginsel van toezicht door de lidstaat van herkomst en met het evenredigheidsbeginsel.⁷¹ Het beginsel van toezicht door de lidstaat van herkomst werd reeds ingevoerd bij de tweede bankrichtlijn die vóór 1 januari 1993 door de lidstaten moest worden omgezet. De gemeenschapswetgever was, op het tijdstip van de vaststelling van de richtlijn, bijgevolg reeds gebonden door voornoemd beginsel. Het vaststellen van artikel 4, lid 2 maakt derhalve een schending van dit beginsel uit. Als er gebruik wordt gemaakt van deze aanvullende garantie rust het toezicht op de banken, de verificatiebevoegdheid en de depositogarantie immers niet meer bij het garantiestelsel van de lidstaat van herkomst, maar zijn deze bevoegdheden onderling verdeeld tussen de ontvangststaat en de lidstaat van herkomst.⁷² Betreffende de schending van de evenredigheid stelt Duitsland dat deze aanvullende garantie niet absoluut noodzakelijk is om het gestelde doel te bereiken. De Bondsrepubliek stelde immers vast dat de depositogarantiestelsels van de ontvangststaat het verschil tussen de lagere dekking in de lidstaat van herkomst en de hogere dekking in de ontvangststaat, en in bepaalde gevallen zelfs de gehele garantie, voor hun rekening moeten nemen. Voornoemde aanvullende garantie brengt aldus aanzienlijke risico's mee voor de depositogarantiestelsels van de ontvangststaten. Het zijn immers de ontvangststaten die instaan voor de vergoeding aan de deposanten, hoewel de ontvangststaat de liquiditeit en de solvabiliteit van het bijkantoor niet afdoende kan controleren en dus een mogelijk faillissement van een bijkantoor niet kan voorzien of voorkomen.⁷³

⁶⁹ HvJ 233/94, *Bondsrepubliek Duitsland v het Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*, Jur. 1997, I, 2441, 1 en 30-34.

⁷⁰ HvJ 233/94, *Bondsrepubliek Duitsland v het Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*, Jur. 1997, I, 2441, 50-59; Verslag over de toepassing van het non-exportbeding p. 4-5.

⁷¹ HvJ 233/94, *Bondsrepubliek Duitsland v het Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*, Jur. 1997, I, 2441, 60-74; Verslag over de toepassing van het non-exportbeding p. 4-5.

⁷² HvJ 233/94, *Bondsrepubliek Duitsland v het Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*, Jur. 1997, I, 2441, 61-62.

⁷³ HvJ 233/94, *Bondsrepubliek Duitsland v het Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*, Jur. 1997, I, 2441, 67-69.

59. *Artikel 3, lid 1, eerste alinea* - Ook de deelnemingsplicht was naar Duitse mening in strijd met het evenredigheidsbeginsel. Allereerst stelt de Duitse regering dat het evenredigheidsbeginsel onder andere werd uitgewerkt in verschillende conclusies van de Europese Raad van Edinburgh, die bepalen dat bij de vaststelling van wetgevende handelingen zo veel mogelijk rekening moet gehouden worden met gevestigde nationale regels. Het is aan de Gemeenschap om de lidstaten alternatieven te bieden om hun doelstellingen te verwezenlijken. Volgens de Bondsregering hadden het Parlement en de Raad bij het formuleren van artikel 3, lid 1, eerste alinea, tweede zin, van de richtlijn echter geen rekening gehouden met de reeds bestaande regeling in Duitsland. De bestaande regeling werd volgens de Bondsrepubliek immers niet als "gevestigde nationale regels" in de zin van de richtsnoeren van de Europese Raad in aanmerking genomen. In Duitsland bestond er sinds 1976 echter een depositogarantiefonds uitgaande van de Duitse bankvereniging. Aan dit depositogarantiefonds kon op vrijwillige basis worden deelgenomen en dit systeem heeft steeds goed gefunctioneerd. De opgelegde deelnemingsplicht liet echter geen enkele ruimte voor voornoemde "alternatieven" om de richtlijn toe te passen. Volgens het Duitse standpunt zou een vrijwillige deelneming voor de kredietinstellingen een concurrentievoordeel opleveren, waardoor de bijkantoren zich uit eigen beweging bij een depositogarantiestelsel van de ontvangstaat zouden aansluiten. De Bondsrepubliek Duitsland heeft als enige lidstaat voorgesteld dat de toetreding tot de depositogarantiestelsels vrijwillig zou zijn.⁷⁴

60. In haar arrest van 13 mei 1997 verwerpt het Hof van Justitie het beroep van de Bondsrepubliek Duitsland. Na de afwijzing van het beroep tot nietigverklaring heeft Duitsland een verplicht, algemeen garantiestelsel ingevoerd dat de bijkantoren van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen dekte tot het opgelegde minimumniveau.⁷⁵ Het zou te ver leiden dit arrest met zijn 85 overwegingen te ontleden. De richtlijn bleef overeind. De basis voor een Europees depositogarantiestelsel was en bleef gelegd, zoals uitgevaardigd.

3.2.2. Crisismaatregelen

61. Hoewel richtlijn 94/19/EG voorzag in een basisdekking bleek deze onvoldoende tijdens de financiële crisis in 2007-2008. De minimumgarantie en het gebrek aan coördinatie hebben tijdens deze crisis dan ook hun tol geëist.⁷⁶ Deze ernstige verstoringen stonden immers haaks op de voordelen die de Europese interne markt vooropstelde.

62. De kredietinstellingen maakten gretig gebruik van de mogelijkheid om een hoger garantieniveau aan te bieden. Het dekkingsniveau deed dienst als mededingingsinstrument wat marktverstoringen met zich meebracht.⁷⁷ De deposanten gaven logischerwijs de voorkeur aan de

⁷⁴ HvJ 233/94, *Bondsrepubliek Duitsland v het Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*, Jur. 1997, I, 2441, 75-85; Verslag over de toepassing van het non-exportbeding p. 4-5.

⁷⁵ HvJ 233/94, *Bondsrepubliek Duitsland v het Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*, Jur. 1997, I, 2441, 86; Verslag over de toepassing van het non-exportbeding p. 6.

⁷⁶ Overweging 14 van richtlijn 94/19/EG; C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, p107.

⁷⁷ Overwegingen 13 en 14 van richtlijn 94/19/EG.

hogere bescherming. Er werd niet meer gekeken naar de kwaliteit, de kostprijs en de voordelen die hen werden geboden. Hierdoor werd er een gevaarlijke verschuiving van deposito's gecreëerd, wat *bankruns* uitlokte en de financiële markt allesbehalve ten goede kwam.

63. Sommige Europese garantiesystemen waren ook onvoldoende gefinancierd om faillissementen van een grote bank op te vangen. Ze waren niet in staat het vertrouwen van de spaarders intact te houden en dat resulteerde in de nodige problemen. Twee voorbeelden om de aangehaalde problematiek te kaderen zijn de *bankrun* op Northern Rock en de Icesave-zaak.

64. *Northern Rock* - De *bank run* op Northern Rock in het Verenigd Koninkrijk in 2007 is een mooi voorbeeld van de deficiënte regeling van de depositogarantiestelsels tijdens de economische crisis. Het was de eerste *bank run* sinds meer dan 100 jaar in dat land.⁷⁸ In augustus 2007 ondervond Northern Rock moeilijkheden bij het bijeenbrengen van fondsen om de kredietverlening te ondersteunen. De bank was zeer snel gegroeid en werd al snel de vijfde grootste Britse hypotheekverstrekker, maar de instelling vertrouwde hierbij op een onhoudbaar bedrijfsmodel dat afhing van de voortdurende beschikbaarheid van short term funds. De ineenstorting van de hypotheekmarkt in de Verenigde Staten had een direct effect op het vermogen van de bank om te blijven bestaan. Het falen van Northern Rock bracht het hele financiële systeem in gevaar. Het nieuws dat het bedrijf financiële steun had gevraagd aan de Bank of England leidde immers tot een run op de bank, waarna de minister van Financiën de Bank of England toestemming gaf om noodhulp te bieden. Voornoemde noodhulp werd toegestaan in een poging om de stabiliteit en het vertrouwen in het banksysteem te waarborgen en om mogelijke besmettingen te voorkomen. Daarnaast trachtte men ook de deposito's te waarborgen om de *bankrun* te onderdrukken. Aangezien de genomen maatregelen niet mochten baten en een oplossing die uitging van de particuliere sector uitbleef, was het noodzakelijk om Northern Rock (in 2008) te nationaliseren. In 2012 werd Northern Rock gekocht door Virgin Money.⁷⁹

65. *Icesave* - Het ineenstorten van de IJslandse bankensector in 2008 illustreert waartoe een ondergefinancierd garantiestelsel kan leiden. De IJslandse bank Landsbanki richtte zich voornamelijk tot Engelse spaarders via een internetbank genaamd "Icesave".⁸⁰ Operationeel als bijkantoor in Engeland lokte de bank haar spaarders met hoge rentetarieven en haalde zo op korte tijd grote bedragen op.⁸¹ Bij het uitbreken van de crisis vroegen de Engelse spaarders massaal hun geld op.⁸² Landsbanki beschikte echter over onvoldoende middelen om de deposanten uit te betalen. Krachtens de depositogarantierichtlijn diende het IJslandse garantiefonds tussen te komen voor de verliezen van de Engelse spaarders in het bijkantoor. Het IJslandse garantiefonds was echter niet voldoende gefinancierd en er werd beslist de IJslandse spaarders bij voorrang uit te

⁷⁸ L., NOPPE, "Depositogarantie: Weeskind van de Europese Unie?", *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 1.

⁷⁹ R., TOMASIC, "Shareholder litigation and the financial crisis- the Northern Rock shareholder appeal", *Company Law Newsletter*, 2009, 1-5.

⁸⁰ EFTA Court 16/11, *EFTA Surveillance Authority v Iceland*, 2013, 27; A., VAN IMPE, "De Belgische deposito- en beleggersbescherming Status quaestionis en quo vadis?", *TBH*, 2013, 776.

⁸¹ EFTA Court 16/11, *EFTA Surveillance Authority v Iceland*, 2013, 29; A., VAN IMPE, "De Belgische deposito- en beleggersbescherming Status quaestionis en quo vadis?", *TBH*, 2013, 776.

⁸² EFTA Court 16/11, *EFTA Surveillance Authority v Iceland*, 2013, 28; A., VAN IMPE, "De Belgische deposito- en beleggersbescherming Status quaestionis en quo vadis?", *TBH*, 2013, 776.

betalen ten nadele van de buitenlandse (vooral Engelse) spaarders.⁸³ Het Hof van Justitie van de Europese Vrijhandelsassociatie besliste op 28 januari 2013 dat er enkel een vordering mogelijk was op het garantiestelsel, doch niet op de lidstaat in wiens land het garantiestelsel was gevestigd.⁸⁴

3.2.3. Richtlijn 2009/14/EG

66. De financiële crisis gaf aan dat er nood was aan een betere bescherming van de bankdeposito's. Op 7 oktober 2008 was de Raad van de Europese Unie overeengekomen dat het herstellen van het vertrouwen en de goede werking van de financiële sector prioriteit moesten genieten. De Raad zegde toe alle nodige maatregelen te nemen om de deposito's van particuliere spaarders te beschermen en juichte het voornemen van de Commissie toe om spoedig een passend voorstel in te dienen dat de convergentie van depositostelsels moest bevorderen.⁸⁵ De Commissie reageerde onmiddellijk op deze aanmoediging en stelde reeds op 15 oktober 2008 een nieuwe richtlijn voor. Het Europees Parlement en de Raad stelden op 11 maart 2009 de Richtlijn 2009/14/EG op strekkende tot wijziging van Richtlijn 94/19/EG inzake de depositogarantiestelsels wat dekking en uitbetalingstermijn betreft.⁸⁶ We ontleden de voornaamste punten.

67. **Vast dekkingsniveau** - De minimumdekking die bij richtlijn 94/19/EG werd voorgesteld en de mogelijkheid voor de lidstaten om een hogere bescherming te bieden, bleken ontoereikend te zijn voor een groot aandeel deposito's in de Gemeenschap.⁸⁷ Een verhoging van deze minimumdekking was bijgevolg uiterst noodzakelijk om het vertrouwen van de deposanten in stand te houden en een grotere stabiliteit van de financiële markt te bereiken. Dit was ook de lidstaten niet ontgaan. Verscheidene lidstaten hadden, voorafgaand aan deze richtlijn, het door hun nationale depositogarantiestelsel gedekte bedrag opgetrokken.⁸⁸ De geldende minimumdekking⁸⁹ sloot niet meer aan bij de gemiddelde deposito-omvang van de Europese burgers.⁹⁰ Op 7 oktober 2008 kwam de Raad van de Europese Unie dan ook overeen dat een hogere bescherming nodig was.⁹¹ Het verhogen van de minimumbescherming gebeurde stapsgewijs. Initieel werd er voorzien

⁸³ EFTA Court 16/11, *EFTA Surveillance Authority v Iceland*, 2013, 186; A., VAN IMPE, "De Belgische deposito- en beleggersbescherming Status quaestionis en quo vadis?", *TBH*, 2013, 776.

⁸⁴ EFTA Court 16/11, *EFTA Surveillance Authority v Iceland*, 2013, 229.

⁸⁵ Voorstel van de Commissie, 15 oktober 2008, voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 94/19/EG inzake de depositogarantiestelsels wat dekking en terugbetalingstermijn betreft, COM(2008) 661 definitief, 2.(hierna: Wijzigingsvoorstel 2008); RAAD VAN ECONOMISCHE EN FINANCIËLE ZAKEN, Persmededeling 2894e zitting, 7 oktober 2008, Press: 279 Nr. 13784/08, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13784-2008-INIT/nl/pdf>, 6-8 (consultatie 24 november 2014) (hierna: Persmededeling 7 oktober 2008).

⁸⁶ Richtlijn Europees 2009/14/EG van het Europees Parlement en de Raad, 11 maart 2009, tot wijziging van Richtlijn 94/19/EG inzake de depositogarantiestelsels wat dekking en terugbetalingstermijn betreft, *Pb. L.*, 13 maart 2009, afl. 68, 3 (hierna: richtlijn 2009/14/EG); C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, p107.

⁸⁷ Ramingen wezen immers uit dat de huidige regeling ongeveer 65% van de in aanmerking komende deposito's dekte; Overwegingen 2, 8, 13 en 16 en artikel 7 van richtlijn 94/19/EG; Overweging 2 en 3 en artikel 1, punt 3 van richtlijn 2009/14/EG; Wijzigingsvoorstel 2008, p.5.

⁸⁸ Persmededeling 7 oktober 2008, p.8.

⁸⁹ Het betreft de bij richtlijn 94/19/EG voorgeschreven minimumgarantie van 20.000 euro.

⁹⁰ De gemiddelde deposito-omvang van de Europese burgers werd in 2008 immers vastgesteld op 30.000 euro per deposant; wijzigingsvoorstel 2008, p5.

⁹¹ Persmededeling 7 oktober 2008, p.8.

in een bescherming van 50.000 euro. Diverse lidstaten hadden echter besloten hun minimumdekking tot tenminste 100.000 euro te verhogen.⁹² Alzo werd er bepaald dat de minimumdekking onmiddellijk werd verhoogd van 20.000 euro tot 50.000 euro en dat uiterlijk op 31 december 2010 de totale dekkingsom per deposant diende te worden vastgesteld op 100.000 euro.⁹³ Het invoeren van deze nieuwe bedragen bracht ook een uitbreiding van de dekking met zich mee. Onder voornoemde bedragen zouden naar schatting respectievelijk 80% (bij een bescherming van 50.000 euro) en 90% (bij een bescherming van 100.000 euro) van de deposito's beschermd worden.⁹⁴ Dit vast gedekt bedrag van 100.000 euro was van toepassing in alle lidstaten, tenzij uit de effectenbeoordeling⁹⁵ bleek dat een dergelijke verhoging en een dergelijke harmonisatie niet wenselijk waren voor elk van de lidstaten.⁹⁶

68. Verkorting terugbetalingstermijn - Naast de minimumdekking werd ook de vastgestelde terugbetalingstermijn van drie maanden, die tot maximaal negen maanden kon worden verlengd, aangepast. Deze maatregel was strijdig met de noodzaak het vertrouwen van deposanten in stand te houden en voldeed niet aan hun behoeften.⁹⁷ Tal van deposanten zouden reeds binnen een week met grote financiële problemen kunnen kampen. Derhalve stelde de Commissie voor de terugbetalingstermijn te verkorten tot drie dagen, zonder dat er een mogelijkheid bestaat deze te verlengen.⁹⁸ Deze drastische inperking werd echter niet aangenomen. Volgens het Europees Parlement en de Raad was een uitbetalingstermijn van drie dagen te kort bemeten en was een uitbetaling binnen deze termijn zelfs onmogelijk. Een te korte en onrealistische uitbetalingstermijn zou in het geval van een crisis het vertrouwen immers nog verder doen afnemen. Finaal werd de terugbetalingstermijn teruggebracht tot twintig werkdagen, met een eventuele verlenging van maximaal 10 werkdagen in uitzonderlijke omstandigheden.⁹⁹

69. Afschaffing medeverzekering - Krachtens richtlijn 94/19/EG was een optionele medeverzekering van ten hoogste 10% toegestaan, wat betekent dat een zeker percentage van de verliezen ten laste komt van de deposant.¹⁰⁰ De mogelijkheid tot *co-insurance* bleek echter nefast voor het vertrouwen van de deposanten. Naar mening van de Commissie gaat het argument van het morele risico niet op. Deposanten moeten niet worden bestraft als zij hun geld deponeren bij een bank die hoge tarieven biedt maar ook grote risico's loopt, aangezien kleine deposanten doorgaans niet in staat zijn om de financiële soliditeit van hun bank te beoordelen.¹⁰¹ Deze optie werd bijgevolg afgeschaft.¹⁰²

⁹² Wijzigingsvoorstel 2008, p.5; Persmededeling 7 oktober 2008, p.8.

⁹³ Overweging 3 en artikel 1, punt 3, a) van richtlijn 2009/14/EG.

⁹⁴ Wijzigingsvoorstel 2008, p.5.

⁹⁵ De Commissie moest voor 31 december 2009 een effectenbeoordeling voorleggen aan het Europees Parlement en de Raad; Infra voetnoot 113.

⁹⁶ Overweging 3 en artikel 1, punt 3, a), 1bis *in fine* van richtlijn 2009/14/EG.

⁹⁷ Overwegingen 10 en 13; en artikel 1, punt 6 van richtlijn 2009/14/EG; Wijzigingsvoorstel 2008, p.4.

⁹⁸ Overwegingen 10 en 13; en artikel 1, punt 6 van richtlijn 2009/14/EG; Wijzigingsvoorstel 2008, p.4.

⁹⁹ Overwegingen 10 en 13 en artikel 1, punt 6 van richtlijn 2009/17/EG.

¹⁰⁰ De deposanten moesten maximaal 10% van het verlies dragen; Artikel 7, lid 4 van richtlijn 94/19/EG; H., Wijzigingsvoorstel 2008, p.4; H., DEBREMAEKER, "De depositobescherming in deze tijden van beroering", *Bank Fin.* 2009, 134.

¹⁰¹ Wijzigingsvoorstel 2008, p.4; L., NOPPE, "Depositogarantie: Weeskind van de Europese Unie?", *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 1.

¹⁰² Artikel 1, punt 3, c) van richtlijn 2009/14/EG.

70. **Versterkte informatieplicht** – Richtlijn 2009/14/EG verscherpte ook de informatieplicht. Krachtens richtlijn 94/19/EG droegen de kredietinstellingen er zorg voor dat aan feitelijke en potentiële deposanten de nodige gegevens ter beschikking werden gesteld om te kunnen nagaan aan welk depositogarantiestelsel de kredietinstelling en haar bijkantoren deelnemen. Hierbij werden de deposanten ingelicht over regelingen aangaande het bedrag van de dekking en de reikwijdte van het garantiestelsel.¹⁰³ Deze bestaande informatieplicht werd aangevuld met de verplichting de deposanten tevens te informeren wanneer voor een bepaald deposito geen garantie uit het depositogarantiestelsel geldt.¹⁰⁴ Ook deze verscherping diende het publieke vertrouwen in de depositogarantiestelsels immers te versterken.¹⁰⁵

71. **Grensoverschrijdende samenwerking** – De regelingen omtrent de bijkantoren bleven praktisch ongewijzigd. Nieuw is dat grensoverschrijdende samenwerking nodig is voor de afhandeling van problemen tussen kredietinstellingen en hun bijkantoren in een andere lidstaat. Voor de Commissie is het van essentieel belang dat het stelsel van de lidstaat van herkomst en het stelsel van de lidstaat van ontvangst met elkaar samenwerken om een snelle uitbetaling te garanderen.¹⁰⁶ Daarom stelde de Commissie uitdrukkelijk voor de algemene verplichting in te voeren dat de stelsels met elkaar moeten samenwerken.¹⁰⁷ In de richtlijn werd deze bepaling echter afgezwakt en werd dit als volgt geformuleerd: “De lidstaten dragen er zorg voor dat de depositogarantiestelsels met elkaar samenwerken”.¹⁰⁸

72. **Noodmaatregel** – Aan deze richtlijn werd de uitdrukkelijke intentie gekoppeld om op termijn, na een impactanalyse, de depositogarantiestelsels grondig te herzien. Uiterlijk op 31 december 2009 moest de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een verslag indienen over de werking van het stelsel. Indien nodig doet de Commissie passende voorstellen tot wijziging van de richtlijn.¹⁰⁹ Dit benadrukt het feit dat richtlijn 2009/14/EG een noodmaatregel was, die in het leven werd geroepen om snel het vertrouwen en de goede werking van de financiële sector te herstellen en zo het hoofd te bieden aan recente financiële moeilijkheden (cfr. Northern Rock en Icesave, supra randnummers 65-66).¹¹⁰ De hoofddoelstelling van Richtlijn 2009/14/EG was bijgevolg de harmonisatie van de dekking en van de terugbetalingstermijn, aspecten die relatief snel konden worden gewijzigd.¹¹¹

¹⁰³ Artikel 9 van richtlijn 94/19/EG.

¹⁰⁴ Artikel 1, punt 5 van richtlijn 2009/14/EG.

¹⁰⁵ Artikel 1, punt 5 van richtlijn 2009/14/EG; Advies ECB van 18 november 2008, p. 2; H., DEBREMAEKER, “De depositobescherming in deze tijden van beroering”, *Bank Fin.* 2009, 134.

¹⁰⁶ Wijzigingsvoorstel 2008, p.5; Artikel 1, punt 2, a) van richtlijn 2009/14/EG.

¹⁰⁷ Wijzigingsvoorstel 2008, p.5

¹⁰⁸ Artikel 1, punt 2, a) van richtlijn 2009/14/EG.

¹⁰⁹ Artikel 1, punt 7 van richtlijn 2009/14/EG.

¹¹⁰ Artikel 1, punt 7 van richtlijn 2009/14/EG; Overweging 21 van richtlijn 2009/14/EG; Persmededeling 7 oktober 2008; Wijzigingsvoorstel 2008, p. 2-3; Verslag Europees Parlement van 10 december 2008, p. 20-21; Advies ECB van 18 november 2008, p. 1-2, supra voetnoten 78-84.

¹¹¹ Overwegingen 1 en 17 van richtlijn 2009/14/EG; C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, “Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief”, *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 107.

3.2.4. Richtlijn 2014/49/EU: een analyse

3.2.4.1. Geschiedenis Richtlijn 2014 /49 /EU

73. De opbouw van richtlijn 2014/49/EU verliep moeizaam. De materie is complex, de belangen groot, de verwevenheid van instellingen belangrijk, de procedure ingewikkeld en het politieke spel doorslaggevend. Het verloop geeft een blauwdruk van de weg en de evolutie die nodig zijn om tot grote beslissingen te komen. Een kort overzicht volgt met speciale aandacht voor het politieke akkoord van 17 december 2013.

74. Na het uitvoeren van een impactanalyse en het raadplegen van verschillende belangengroepen (consumenten, banken, depositogarantiefondsen, lidstaten, centrale banken) publiceerde de Europese Commissie haar voorstel en verslag tot herziening van Richtlijn 94/19/EG inzake de depositogarantiestelsels aan het Europees Parlement en de Raad op 12 juli 2010. Een uitgebreid werkdocument van de staf van de Commissie, "impact assessment" vergezelde het voorstel en het verslag.¹¹²

75. Op 16 februari 2011 kwam het Advies van de Europese Centrale Bank.¹¹³ Precies één jaar later volgde het standpunt in eerste lezing van het Europees Parlement, bepaald in de plenaire vergadering van 16 februari 2012.¹¹⁴

76. Op 17 december 2013 kon Commissaris Barnier het politiek akkoord verwelkomen dat bereikt werd tussen het Europees Parlement en de lidstaten over de regels inzake de depositogarantiestelsels (DGS).¹¹⁵ Daags na dit politiek akkoord deelde de Voorzitter van de Europese Raad, Herman Van Rompuy, de pers mede dat die avond een stand van zaken opgemaakt was over de bankenunie. Hij was tevreden dat alles in zijn plooi viel. We overlopen kort zijn opmerkingen omtrent de bankenunie:

¹¹² Voorstel voor een richtlijn .../.../EU van het Europees Parlement en de Raad, 12 juli 2010, inzake de depositogarantiestelsels (herschikking), COM(2010) 368, definitief (hierna: Herschikkingsvoorstel 2010); Verslag van de Commissie, 12 juli 2010, inzake de herziening van Richtlijn 94/19/EG inzake de depositogarantiestelsels, COM(2010)369 definitief (hierna: Verslag van de Commissie van 12 juli 2010); Werkdocument van de Commissie, 12 juli 2010, Summary of the impact assessment accompanying document to the proposal for a Directive .../.../EU of the European Parliament and of the Council on Deposit Guarantee Schemes [recast] and to the Report from the Commission to the European Parliament and to the Council Review of Directive 94/19/EC on Deposit Guarantee Schemes, SEC(2010) 835 final (hierna: Samenvatting Impact Assessment 12 juli 2010).

¹¹³ Advies van de Europese Centrale Bank, 16 februari 2011, inzake een voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de depositogarantiestelsels (herschikking) en inzake een voorstel voor een richtlijn tot wijziging van Richtlijn 97/9/EG van het Europees Parlement en de Raad inzake beleggerscompensatiestelsels, CON/2011/12, *Pb.* C. 31 maart 2011, afl. 99, 1 (hierna: Advies van de Europese Centrale Bank van 16 februari 2011).

¹¹⁴ Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing, 16 februari 2012, inzake de aanneming van Richtlijn 2012/.../EU van het Europees Parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels (herschikking), COD(2010)0207, *Pb.* C. 30 augustus 2013, afl. 249, 82 (hierna: Standpunt Europees Parlement in eerste lezing van 16 februari 2010).

¹¹⁵ MEMO/13/1176 van de Europese Commissie, 17 december 2013, Commissioner Barnier welcomes agreement between the European Parliament and Member States on Deposit Guarantee Schemes, [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-13-1176_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-1176_en.htm) (consultatie 9 december 2014).

- Ieder kader voor het bankwezen, ook het onze, bestaat uit drie onderdelen: toezicht, afwikkelingen en depositogarantie. Wat de depositogarantie betreft werd er over de nieuwe richtlijn, die voorziet in een eengemaakt stelsel, in de dialoog van 17 december 2013 een overeenstemming bereikt.
- Aangaande het toezicht werd er bepaald dat het toezichtsmechanisme uiterlijk in november 2014 in werking zou treden en was ook de gezondheidstoets voor banken aan de gang. Deze controle was noodzakelijk voor de (nieuwe) toezichtfunctie die de Europese Centrale Bank in 2014 op zich zal nemen.
- Tot slot werd er, wat de afwikkeling betreft, gesteld dat ook aangaande de richtlijn bankherstel en –afwikkeling overeenstemming werd bereikt. De grootste verwezenlijking van het politiek akkoord is dat de ministers van Financiën het eens zijn geworden over het gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme.¹¹⁶

77. Op 20 december werd het politieke akkoord door het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (COREPER) goedgekeurd.¹¹⁷ De commissie Economische en Monetaire zaken (ECON) heeft het COREPER op 10 januari 2014 een brief van geen bezwaar gestuurd.¹¹⁸

78. Op 3 maart 2014 heeft de Raad van de Europese Unie zijn standpunt met het oog op de vaststelling van een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels (herschikking) vastgesteld in eerste lezing. Het standpunt weerspiegelt het compromis dat bereikt is in de onderhandelingen tussen de Raad en het Europees Parlement en wordt gesteund door de Commissie. De Raad is van oordeel dat zijn standpunt een evenwichtig pakket vormt en dat de nieuwe richtlijn, na aanneming ervan, in belangrijke mate zal bijdragen tot de bescherming van het spaargeld van de deposanten in de hele Unie.¹¹⁹ In een gemotiveerde mededeling aan het Europees Parlement steunt de Commissie het standpunt van de Raad. Bijgevolg konden de medewetgevers de definitieve tekst in vervroegde tweede lezing voor het einde van de zittingstermijn goedkeuren. De Commissie was van oordeel dat, hoewel het politieke akkoord in aanzienlijke mate afweek van haar voorstel, de oorspronkelijk beoogde doelstellingen wel werden bereikt.¹²⁰

79. Op 16 april 2014 hebben het Europees Parlement en de Raad de Richtlijn 2014/49/EU inzake de depositostelsels (herschikking) vastgesteld. De richtlijn werd gepubliceerd in het

¹¹⁶ Europese Raad de Voorzitter, 19 december 2013, Opmerkingen van voorzitter Herman van Rompuy na de eerste dag van de Europese Raad, EUCO 274/13, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/nl/ec/140440.pdf, 2-3 (consultatie 9 december 2014) (hierna: Opmerkingen van Herman van Rompuy 19 december 2013).

¹¹⁷ Artikel 240 VWEU.

¹¹⁸ Mededeling van de Commissie, 4 maart 2014, overeenkomstig artikel 294, lid 6, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie over het standpunt van de Raad in eerste lezing met het oog op de goedkeuring van een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels [herschikking], COM(2014) 140 final, p. 3 (hierna: Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014).

¹¹⁹ Standpunt (EU) Nr. 6/2014 van de Raad, 3 maart 2014, inzake de vaststelling van een richtlijn van het Europees parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels (herschikking), *Pb.* C. 8 april 2014, afl. 105, 1 (hierna: Standpunt (EU) Nr. 6/2014 van de Raad).

¹²⁰ Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 5.

Publicatieblad van de Europese Unie op 12 juni 2014 en trad in werking de 20ste dag nadien. Ze dient voor 3 juli 2015 geïmplementeerd te zijn.¹²¹

3.2.4.2. Algemeen

80. Aan de vooropgestelde intentie om de depositogarantiestelsels grondig te herzien, werd in 2010 reeds een gevolg gegeven.¹²² Om het gebrek aan coördinatie op te vangen en de uitoefening van de werkzaamheden van de kredietinstellingen te vergemakkelijken was het noodzakelijk om sommige verschillen tussen de wetgevingen van de verschillende lidstaten op te heffen en derhalve te voorzien in internationale harmonisatie. In tegenstelling tot richtlijn 94/19/EG, die gebaseerd was op het beginsel van minimumharmonisatie steunt de nieuwe richtlijn op gemeenschappelijke vereisten (cfr. Maximumharmonisatie). Deze gemeenschappelijke vereisten zijn tevens van het grootste belang voor het wegnemen van marktverstoringen.¹²³

81. Bij het opleggen van voornoemde vereisten aan de verschillende lidstaten moest er voorzien worden in een eenvormig beschermingsniveau voor de deposanten in de hele Unie zodanig dat een gelijke stabiliteit van de depositogarantiestelsels wordt gewaarborgd. Richtlijn 2014/49/EU vormt, met betrekking tot de sector kredietinstellingen, dan ook het essentiële instrument voor het vergroten van de stabiliteit van het bankwezen en de bescherming van de spaarders tegen de gevolgen van de insolventie van een kredietinstelling.¹²⁴

82. Concreet behelst deze nieuwe richtlijn de harmonisatie van de reikwijdte van de dekking en de financieringsmechanismen van depositogarantiestelsels evenals de invoering van op risico gebaseerde bijdragen. Dankzij een breder en meer inzichtelijk bereik van de dekking, een snellere uitbetaling, betere informatie en solide financieringsvereisten zal niet alleen de toegang tot de depositogarantiestelsels door de deposanten sterk verbeteren maar ook het consumentenvertrouwen in de financiële stabiliteit toenemen.¹²⁵

83. Zoals bepaald in overweging 14 van de richtlijn is de hoofdtak van een depositogarantiestelsel het beschermen van de spaarders tegen de gevolgen van de insolventie van een kredietinstelling. Deze bescherming moeten de garantiestelsels op verschillende manieren kunnen garanderen, maar in de eerste plaats fungeren depositogarantiestelsels als *paybox*.¹²⁶ Afgezien van de vermelde harmonisatie van de reikwijdte van de dekking, moeten de beschikbare financiële middelen aangewend worden om een falen van een kredietinstelling te voorkomen en aldus de kosten van terugbetaling aan deposanten en andere negatieve effecten te vermijden.

¹²¹ Artikel 20, lid 1 en artikel 22 van richtlijn 2014/49/EU.

¹²² Herschikkingsvoorstel 2010; Richtlijn 2014/49/EU.

¹²³ Overweging 6 van richtlijn 2014/49/EU.

¹²⁴ Overwegingen 2, 3, 5, 6 en 14 van richtlijn 2014/49/EU.

¹²⁵ Overwegingen 5 en 7 en artikelen 6, 10 en 13 van richtlijn 2014/49/EU.

¹²⁶ Depositogarantiestelsels worden in hoofdzaak immers gebruikt voor terugbetalingen aan de deposanten; Overweging 14 van richtlijn 2014/49/EU.

Hierbij moet echter opgemerkt worden dat deze maatregel enkel mogelijk is voor zover zulks krachtens het nationale recht is toegestaan.¹²⁷

84. De impact van de dialoogonderhandelingen van 17 december 2013 op deze richtlijn zijn niet te onderschatten. De belangrijkste discussiepunten en de bereikte compromissen zullen geduid worden bij de bespreking van de verschillende aspecten uit richtlijn 2014/49/EU.¹²⁸

3.2.4.3. De dekking

85. *Gehandhaafd niveau* – Zoals reeds eerder vermeld werd, had de bij richtlijn 94/19/EG vooropgestelde minimumgarantie zijn tol geëist. De ongecoördineerde verhogingen van de dekking tijdens de recente financiële crisis hadden in de gehele Unie ertoe geleid dat verschillende deposanten hun geld overbrachten naar kredietinstellingen met hogere depositogaranties. De verhogingen onttrokken in deze crisissituatie broodnodige liquiditeit aan verschillende kredietinstellingen wat leidde tot concurrentieverstoringen in de interne markt. Om een herhaling van voornoemde crisissituatie te vermijden was het noodzakelijk bij alle erkende depositogarantiestelsels een geharmoniseerd niveau voor de bescherming van deposito's te waarborgen, ongeacht waar deze in de Europese Unie gevestigd waren (cfr. Northern Rock en Icesave, randnummers 65-66).¹²⁹

86. Bij het opstellen van het verslag van de Commissie in 2010 varieerde de dekking in de lidstaten nog aanzienlijk van het minimum van 50.000 tot 103.291 euro in Italië en zelfs met onbeperkte garanties in verschillende lidstaten. In dat jaar pasten 16 van de 27 lidstaten de dekking van 100.000 euro reeds toe of hebben ze een regeling vooropgesteld om deze wetgeving in te voeren.¹³⁰ De Commissie heeft toen de gepastheid van een vaste dekking van 100.000 euro met terugwerkende kracht beoordeeld. Ze nam hierbij verschillende elementen in overweging. De Commissie haalde aan (i) dat verschillende lidstaten al een limiet van 100.000 euro hadden aangenomen, (ii) dat een vermindering van dekking het vertrouwen van de deposanten mogelijk (terug) zou aantasten en (iii) dat een vaste dekking van 100.000 euro de optimale oplossing is op het vlak van doelmatigheid en kostenefficiëntie. De voordelen van een dekking die hoger is dan 100.000 euro zouden zeer beperkt zijn. Een dekking van bijvoorbeeld 200.000 euro zou het aantal volledig gedekte deposito's slechts met 2% doen stijgen zodat een hogere dekking de bijkomende kosten niet zouden rechtvaardigen.¹³¹ Het vooropgestelde dekkingsniveau mag anderzijds ook geen te groot aandeel van de deposito's onbeschermd laten. Dit is in het belang van de bescherming van de deposant en van de stabiliteit van het financieel stelsel. Derhalve vond de

¹²⁷ Overwegingen 14 en 16 van richtlijn 2014/49//EU.

¹²⁸ Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 2-5.

¹²⁹ Overweging 19 van richtlijn 2014/49/EU; Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p.2-3; Supra voetnoten 78-84.

¹³⁰ Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p. 3.

¹³¹ Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p. 2-3.

Commissie het redelijk om het voorgestelde geharmoniseerde dekkingsniveau van 100.000 euro per deposant en per instelling te handhaven en werd dit ook vastgesteld in de richtlijn.¹³²

87. *Reikwijdte van de dekking* - Aangezien richtlijn 2009/14/EG een maximumgarantie vooropstelde, kwamen verschillende lidstaten die een hoger beschermingsniveau hanteerden terecht in een situatie waarin zij zich gedwongen zagen hun dekkingsniveau te verlagen. Een verlaging van het dekkingsniveau houdt echter het risico in dat het vertrouwen verloren gaat. In de richtlijn wordt derhalve een overgangsbepaling opgenomen in artikel 19, punt 4.¹³³ Er wordt aan de lidstaten, die voorafgaand aan de toepassing van richtlijn 2009/14/EG een hoger dekkingsniveau hanteerden dan het bepaalde geharmoniseerde niveau, toegestaan een hoger dekkingsniveau te hanteren. Dit hogere dekkingsniveau moet wel van een beperkte duur en reikwijdte zijn en de lidstaten in kwestie moeten het streefbedrag alsmede de verplichte bijdragen dienovereenkomstig aanpassen. Hierbij moet opgemerkt worden dat het onmogelijk is het streefbedrag aan te passen indien het dekkingsniveau onbeperkt is. Daarom is het passend om deze mogelijkheid enkel te bieden aan lidstaten die per 1 januari 2008 een dekkingsniveau hanteerden binnen een marge tussen 100.000 euro en 300.000 euro. Om de doelstelling van richtlijn 2014/49/EU hierbij niet te ondermijnen en dienaangaande de gevolgen van uiteenlopende dekkingsniveaus te beperken zal uiterlijk tot 31 december 2018 van deze mogelijkheid gebruik gemaakt kunnen worden. Uiterlijk op deze datum moet de Commissie immers de uitvoering van deze richtlijn bezien.¹³⁴

88. Deze regeling is de uitkomst van het compromis dat bereikt werd in december 2013. Het Europees Parlement had geamendeerd de hogere dekking van 300.000 euro aan te houden zonder beperking in tijd maar ze werd niet gevolgd. Bij het politiek overleg van december 2013 was het een van de knelpunten. De oplossing werd gevonden in een overgangsbepaling. De uitzondering mocht blijven bestaan tot 31 december 2018. Deze regeling zou toch in de toekomst geëvalueerd worden.¹³⁵ De Commissie was van mening dat de essentie van het amendement van het Europees Parlement toch gerespecteerd werd en sloot zich aan bij deze oplossing.¹³⁶

89. *Tijdelijk hoge depositosaldi* - Tot slot werd er in de richtlijn tevens bepaald dat voor bepaalde deposito's die uit bepaalde transacties voortkomen of die bepaalde sociale of andere vastgestelde doeleinden¹³⁷ dienen, gedurende een termijn van tenminste drie maanden en ten hoogste 12 maanden een bescherming van meer dan 100.000 euro kan worden toegestaan.¹³⁸

¹³² Overweging 21 van richtlijn 2014/49/EU Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p2-3.

¹³³ Overweging 23 en artikel 19, punt 4 van richtlijn 2014/49/EU.

¹³⁴ Overweging 23 en artikel 19, punt 4 van richtlijn 2014/49/EU; Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 3.

¹³⁵ Uiterlijk tegen 3 juli 2019; Artikel 19, punt 5 en 6 van richtlijn 2014/49/EU.

¹³⁶ Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p. 3; Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 3

¹³⁷ Het betreft onroerendgoedtransacties met betrekking tot particuliere woningen; sociale doeleinden die verband houden met bepaalde levensgebeurtenissen van een deposant (vb. een huwelijk, een ontslag of invaliditeit); en naar nationaal recht vastgestelde doeleinden dienen en gebaseerd zijn op de uitbetaling van verzekeringsuitkeringen of vergoedingen voor schade die uit criminele activiteiten of onterechte veroordelingen voortvloeien.

¹³⁸ Overweging 26 en artikel 6 van richtlijn 2014/49/EU; Herschikkingsvoorstel 2010, p. 7.

90. Opmerkelijk hierbij is dat het bepalen van een tijdelijk maximum dekkingsniveau voor dergelijke deposito's wordt overgelaten aan de verschillende lidstaten. Omtrent deze tijdelijk verhoogde bescherming bepaalt de richtlijn enkel dat de lidstaten bij vaststelling van het dekkingsniveau rekening dienen te houden met de betekenis van de bescherming voor de deposanten en voor de levensomstandigheden in de lidstaten. Meer concreet houdt dit in dat de Richtlijn op dit punt niet in een maximumharmonisatie voorziet.¹³⁹

91. *Beschermde deposito's* – De toelaatbaarheid van deposanten is vereenvoudigd en geharmoniseerd. De depositogarantiestelsels beschermen alle deposito's gehouden door individuele personen en ondernemingen, wat ook hun omvang moge zijn. Deze bepaling is van bijzonder belang voor 20 miljoen ondernemingen in het midden- en kleinbedrijf die goed zijn voor 99,8% van alle ondernemingen in de EU en wier vertrouwen van cruciaal belang is voor de financiële stabiliteit.¹⁴⁰

92. Waar de uitsluitingen voorheen discretionair waren, stelt de richtlijn thans de uitgesloten categorieën concreet vast. Artikel 5 bepaalt de deposito's die van terugbetaling door een depositostelsel zijn uitgesloten. In het bijzonder komen overheden en financiële instellingen niet voor depositobescherming in aanmerking. De lidstaten moeten evenwel kunnen beslissen dat de deposito's van lokale overheden met een jaarlijks budget van ten hoogste 500.000 euro dekking genieten evenals deposito's die worden gehouden door persoonlijke pensioenregelingen of bedrijfspensioenregelingen van kleine of middelgrote ondernemingen.¹⁴¹

93. De vroegere bepalingen omtrent al dan niet beschermde deposito's zorgden ervoor dat in geval van faillissement de toetsingen van de vorderingen voor uitbetaling moeilijk en tijdrovend waren. Deze regeling zorgt voor een snellere uitbetaling.¹⁴²

3.2.4.4. De financiering

3.2.4.4.1. Algemeen

94. De financiering is het vernieuwend element in de regeling van de depositogarantiestelsels. Voor het eerst sinds de richtlijn van 1994 werd voorzien in financieringsregels.¹⁴³

95. Voorheen mochten de lidstaten de financiering van de garantiefondsen vrij organiseren, waardoor ze sterk van elkaar verschilden. Het algemene principe was dat de uiteindelijke kostprijs van een interventie door de kredietinstellingen moet gedragen worden.¹⁴⁴ In amper 6 lidstaten

¹³⁹ Overweging 26 en artikel 6 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁴⁰ Herschikkingsvoorstel 2010, p. 7; Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p. 3-4.

¹⁴¹ Overweging 31 en artikel 5, punt 2, a) en b) van richtlijn 2014/49/EU; Herschikkingsvoorstel 2010, p. 7.

¹⁴² Overweging 7 en artikel 8, punt 1 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁴³ Overwegingen 5 en 7 van richtlijn 2014/49/EU; Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 2-4;

¹⁴⁴ Overweging 27 en artikel 10 van richtlijn 2014/49/EU, COMMITTEE ON ECONOMIC AND MONETARY AFFAIRS, "EP and Council negotiators break depositor-taxpayer link", Press Release, 2013, http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/infopress/20131217IPR31137/20131217IPR31137_en.pdf.

werden de bijdragen alleen ex post ontvangen. Om de bijdragen te berekenen hanteerden de meeste ex ante stelsels een vast percentage van het bedrag van de in aanmerking komende deposito's. Slechts 8 stelsels maakten gebruik van zogeheten risicobijdragen. In 2007 liepen de middelen van de ex ante stelsels in de EU van 0,01 (Cyprus) tot 2,3% (Litouwen) van de voor dekking in aanmerking komende deposito's. In België bedroeg deze financieringsgraad volgens de gegevens van de Commissie 0,33%.¹⁴⁵

96. Er was algemene consensus om de methode ter financiering van de depositogarantiestelsels te harmoniseren. De optimale financieringshoogte valt evenwel moeilijk te bepalen. In haar advies van 16 februari 2011 begrijpt de ECB dat het niveau van financiering vooraf onderwerp is van een debat dat gevoerd wordt als onderdeel van het wetgevingsproces van de Unie.¹⁴⁶ Dat gebeurde ook tijdens de dialoogonderhandelingen van december 2013. De financiering van de depositogarantiestelsels werd verstevigd en de financiële sector werd geresponsabiliseerd door het invoeren van risicoafhankelijke financieringsbijdragen.¹⁴⁷

97. Aangezien de richtlijn doelt op een eenvormig hoge bescherming binnen de gehele Unie, moest de financiering van de depositogarantiestelsels geharmoniseerd worden met een uniform *ex ante* financieel streefbedrag voor alle depositogarantiestelsels.¹⁴⁸ Belangrijk hierbij is dat de kosten voor de financiering in beginsel door de kredietinstellingen zelf worden gedragen en de financieringscapaciteit van de stelsels in verhouding moet staan tot de op hen rustende verplichtingen.¹⁴⁹

3.2.4.4.2. Minimum streefwaarde

98. De richtlijn voert een financiële regeling in waarbij het minimumstreefbedrag aan *ex ante* middelen in het algemeen wordt vastgesteld op 0,8% van de gedekte deposito's. Dit streefbedrag wordt opgebouwd binnen een periode van 10 jaar.¹⁵⁰ De streefwaarde is een minimumstreefwaarde.

99. Indien de depositogarantiestelsels aanwezig zijn op financiële markten waarbinnen de kredietinstellingen hun werkzaamheden uitoefenen in een sterk geconcentreerde markt wordt er op dit punt in een afwijking voorzien. In zulke sterk geconcentreerde markten worden grote hoeveelheden activa gehouden door een klein aantal kredietinstellingen of bankgroepen. Derhalve bestaat er onderling een zodanige maat van verwevenheid dat ze waarschijnlijk niet volgens een normale insolventieprocedure kunnen worden geliquideerd. Het hanteren van een normale

¹⁴⁵ C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 108-109.

¹⁴⁶ Advies van de Europese Centrale Bank van 16 februari 2011, p. 1.

¹⁴⁷ Overweging 2 van richtlijn 2014/49/EU; Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 3-5; C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 109.

¹⁴⁸ Overweging 27 van richtlijn 2014/49/EU; Standpunt (EU) Nr. 6/2014 van de Raad, p. 5.

¹⁴⁹ Overweging 27 en artikel 10 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁵⁰ Artikel 10, punt 2 van richtlijn 2014/49/EU; Ontwerp-motivering van de Raad, 26 februari 2014, betreffende de eerste lezing met het oog op de vaststelling van een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake depositogarantiestelsels, 2010/0207(COD), p. 3.

insolventieprocedure zou immers een negatieve weerslag hebben op de financiële stabiliteit van de markt. Afgaande op deze kenmerken is het bijgevolg minder waarschijnlijk dat het depositogarantiestelsel in werking wordt gezet.¹⁵¹ Dienovereenkomstig werd er dan ook bepaald dat in bepaalde gemotiveerde gevallen¹⁵² de lidstaten een lager minimaal streefbedrag aan deze depositogarantiestelsels kunnen toestaan, zonder dat het streefbedrag lager mag zijn dan 0,5% van de gedekte deposito's.¹⁵³

100. Lidstaten kunnen de vooropgestelde termijn¹⁵⁴ echter met maximaal vier jaar verlengen ingeval het depositogarantiestelsel gecumuleerde uitbetalingen ten bedrage van meer dan 0,8% van de gedekte deposito's heeft verricht.¹⁵⁵ Blijft de financieringscapaciteit achter bij het ophalen van het streefbedrag dan wordt de betaling van bijdragen in elk geval hervat totdat het streefbedrag opnieuw is bereikt.¹⁵⁶ Worden de beschikbare financiële middelen, nadat het streefbedrag werd bereikt teruggebracht tot minder dan twee derde van het streefbedrag, dan dient er een periodieke bijdrage te worden vastgesteld op een niveau waarbij het streefbedrag binnen de zes jaar opnieuw kan worden bereikt.¹⁵⁷

101. Door het vaststellen van een streefwaarde voor de garantiefondsen wordt er meer verantwoordelijkheid bij de depositogarantiestelsels of beter de kredietinstellingen gelegd. Het zijn immers de deelnemende kredietinstellingen die het garantiefonds moeten spijzen. De nieuwe regeling is er op gericht de kredietinstellingen bewuster te doen beleggen. Ze stuurt aan op het hanteren van een minder riskant bedrijfsmodel aangezien nu ook het risico mee in rekening wordt genomen bij het bepalen van de verplichte bijdragen (cfr. Risicoafhankelijke bijdragen, infra randnummers 116-123). Maar naast het voorkomen, of alleszins het reduceren van de *moral hazard* problematiek, wil de nieuwe regeling ook mogelijke *bailouts* door de overheid voorkomen.¹⁵⁸

¹⁵¹ Overweging 28 en artikel 10 van richtlijn 2014/49/EU; Memo 14/296 van de Commissie, 15 april 2014, *Deposit Guarantee Schemes – Frequently Asked Questions*, [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-14-296_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-296_en.htm), 3 (consultatie 10 december 2014) (hierna: Memo 14/296 van de Commissie).

¹⁵² Hierbij moet aan twee voorwaarden zijn voldaan: (i) het moet onwaarschijnlijk zijn dat een aanzienlijk deel van de beschikbare financiële middelen aangewend zullen worden voor andere dan de vooropgestelde maatregelen ter bescherming van gedekte deposanten; en (ii) de financiële markt waarbinnen het depositogarantiestelsel opereert kent een zodanige concentratie dat, wanneer er een kredietinstelling in gebreke blijft, het waarschijnlijk is dat ze aan een afwikkelingsmechanisme zal worden onderworpen.

¹⁵³ Overweging 28 en artikel 10, punt 6 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁵⁴ Het betreft een termijn van 10 jaar.

¹⁵⁵ Artikel 10, punt 2, lid 1 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁵⁶ Artikel 10, punt 2, lid 2 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁵⁷ Artikel 10, punt 2, lid 3 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁵⁸ COMMITTEE ON ECONOMIC AND MONETARY AFFAIRS, "EP and Council negotiators break depositor-taxpayer link", Press Release, 2013, http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/infopress/20131217IPR31137/20131217IPR31137_en.pdf.

3.2.4.5. Financieringsmechanisme

102. De depositogarantiestelsels verwerven de beschikbare financiële middelen door bijdragen die hun deelnemers jaarlijks betalen. Dit staat bijkomende financiering uit andere bronnen niet in de weg.¹⁵⁹

3.2.4.5.1. Verplichte bijdrage – ex ante

103. **Ex ante** – In de context van depositogarantie is het belangrijk om de methoden ter financiering goed te onderscheiden. De garantiefondsen worden immers op verschillende manieren gespijsd. Derhalve is het belangrijk om kort de begrippen *ex ante* financiering en *ex post* financiering te onderscheiden. Onder *ex ante* financiering wordt begrepen “het accumuleren van een fonds om depositogarantieclaims te dekken in afwachting van het falen van een verzekerde bank”.¹⁶⁰ Meer concreet storten de banken op voorhand en op regelmatige tijdstippen een bedrag in het garantiefonds dat wordt bepaald als een percentage van de gewaarborgde deposito's.¹⁶¹

104. *Jaarlijkse bijdragen* - De deelnemers betalen tenminste jaarlijks hun bijdrage aan hun depositogarantiestelsel.¹⁶² De beschikbare financiële middelen die voor het bereiken van de streefwaarde nodig zijn, kunnen ook betalingsverplichtingen omvatten. Het totale aandeel van deze betalingsverplichtingen mag niet groter zijn dan 30% van de beschikbare financiële middelen die moeten worden bijeengebracht.¹⁶³ De EBA geeft richtsnoeren inzake betalingsverplichtingen.¹⁶⁴

105. *Aanvullende financieringsbronnen* - Indien de financiering vooraf onvoldoende is om de deposanten terug te betalen, zet de richtlijn drie stappen uiteen voor aanvullende financiering achteraf.

¹⁵⁹ Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 3-4.

¹⁶⁰ THE INTERNATIONAL ASSOCIATION OF DEPOSIT INSURERS, *Glossary*, www.iadi.org/Publications.aspx?id=53 (consultatie 18 december 2014).

¹⁶¹ C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, “Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief”, *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 108; L., NOPPE, “Depositogarantie: Weeskind van de Europese Unie?”, *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 3.

¹⁶² Artikel 10, punt 1 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁶³ Artikelen 2, punt 1, l) en 10, punt 3 van richtlijn 2014/49/EU; Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 3-4; COMMITTEE ON ECONOMIC AND MONETARY AFFAIRS, “EP and Council negotiators break depositor-taxpayer link”, Press Release, 2013, http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/infopress/20131217IPR31137/20131217IPR31137_en.pdf.

¹⁶⁴ EUROPEAN BANKING AUTHORITY, “EBA consults on methods for calculating contributions to Deposit Guarantee Schemes”, 10 november 2014, <https://www.eba.europa.eu/-/eba-consults-on-methods-for-calculating-contributions-to-deposit-guarantee-schemes> (consultatie 18 december 2014).

3.2.4.5.2. De buitengewone bijdragen – ex post

106. **Ex post** - Onder *ex post* financiering wordt begrepen "het betalen van bijdragen na het falen van een verzekerde bank om te voorzien in middelen ter dekking van depositogarantieclaims".¹⁶⁵ Meer concreet worden in dit geval de bijdragen pas opgehaald wanneer er zich een schadegeval voordoet.¹⁶⁶

107. Indien de initiële bijdragen ontoereikend blijken voor de terugbetalingen aan deposanten wanneer deposito's onbeschikbaar worden, zal er beroep worden gedaan op buitengewone bijdragen. De deelnemende kredietinstellingen betalen dan *ex post* een bijkomende bijdrage om alsnog het vooropgestelde streefbedrag te bereiken. Deze bijdrage kan per kalenderjaar niet meer bedragen dan 0,5% van de gedekte deposito's tenzij de depositogarantiestelsels in uitzonderlijke omstandigheden een hogere bijdrage verlangen.¹⁶⁷

108. Indien de liquiditeit of de solvabiliteit van een kredietinstelling door het betalen van deze bijkomende bijdrage in het gedrang komt, kan de bevoegde autoriteit deze betaling geheel of gedeeltelijk opschorten. Het betreft echter een tijdelijke opschorting. De opgeschorte bijdragen kunnen immers opgevraagd worden op het moment dat de betaling niet langer de liquiditeit of de solvabiliteit van de kredietinstelling bedreigt. Deze tijdelijke opschorting wordt niet verleend voor een periode langer dan zes maanden, maar kan op verzoek van de betreffende kredietinstelling worden verlengd.¹⁶⁸

3.2.4.5.3. De wederzijdse leenfaciliteit

109. Als tweede stap kan een vrijwillige wederzijdse leenfaciliteit worden geactiveerd die het voor elk in een lidstaat opererend depositogarantiestelsel mogelijk maakt aan een ander soortgelijk depositogarantiestelsel in de Unie tot maximaal 0,5% van de gedekte deposito's uit te lenen. Het inlenende stelsel moet de lening binnen vijf jaar aflossen met rente.¹⁶⁹ De leningen die de depositogarantiestelsels aan elkaar verstrekken moeten aan een reeks voorwaarden voldoen die in

¹⁶⁵ THE INTERNATIONAL ASSOCIATION OF DEPOSIT INSURERS, *Glossary*, www.iasi.org/Publications.aspx?id=53 (consultatie 18 december 2014).

¹⁶⁶ C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 108; L., NOPPE, "Depositogarantie: Weeskind van de Europese Unie?", *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 3.

¹⁶⁷ Artikel 10, punt 8, lid 1 van richtlijn 2014/49/EU; Advies van de Europese Centrale Bank van 16 februari 2011, p. 4-5; C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 109;

¹⁶⁸ Naast uitzonderlijke omstandigheden is er ook toestemming nodig van de bevoegde autoriteit; artikel 10, punt 8 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁶⁹ Overweging 37 en artikel 12 richtlijn 2014/49/EU; Advies van de Europese Centrale Bank van 16 februari 2011, p. 5.

de richtlijn zijn vastgelegd.¹⁷⁰ Zowel het inlenende als het uitlenende depositogarantiestelsel moeten de Europese Bankautoriteit (EBA) op de hoogte houden van de verrichtingen.¹⁷¹

110. Het is opmerkelijk dat de Commissie deze wederzijdse leenfaciliteit een vrijwillig karakter heeft toegeschreven. In het herschikkingsvoorstel van 2010 werd er immers een verplichte leenfaciliteit vooropgesteld.¹⁷² Onder voornoemde voorgestelde regeling waren de lidstaten immers verplicht elkaar de hand te reiken ingeval er zich financiële problemen voordeden. Onder de nieuwe richtlijn daarentegen wordt de lidstaten de keuze gelaten om al dan niet een lening toe te staan. Deze methode tot financiering werd bijgevolg gereduceerd tot een louter theoretische maatregel. Aangezien een lidstaat steeds haar eigen belangen vooropstelt en derhalve gericht is op de financiële gezondheid van haar eigen instellingen lijkt het vrijwillig uitlenen van een groot bedrag aan een lidstaat in moeilijkheden derhalve zeer onwaarschijnlijk. Het is dan ook te betreuren dat de Commissie het verplichte karakter niet heeft doorgetrokken in richtlijn 2014/49/EU.¹⁷³

3.2.4.5.4. Alternatieve financieringsregelingen

111. Als derde stap dienen de depositogarantiestelsels als laatste redmiddel te beschikken over een adequaat alternatief financieringsplan op basis waarvan zij korte termijn financiering kunnen verkrijgen waarmee vorderingen jegens die garantiestelsels kunnen worden gehonoreerd.¹⁷⁴ Dit zou inhouden dat beroep zou worden gedaan op publieke of private leningen.¹⁷⁵

112. Een relativerende opmerking mag niet ontbreken. De nieuwe financiering zou maar voldoende fondsen bijeenbrengen om de deposanten ingeval van kleine of middelgrote bankfaillissementen uit te betalen. De problemen bij grote banken moeten opgelost worden in het kader van de BRRD.¹⁷⁶

113. Opmerkelijk is dat de link tussen de banken en de staat vooralsnog niet volledig doorbroken is. Indien men beroep zou doen op voornoemde publieke leningen zal er wederom belastinggeld gebruikt worden om deficiënte instellingen te redden. Dit is zeer opvallend gezien er meer verantwoordelijkheid bij de kredietinstellingen wordt gelegd om het garantiefonds te spijzen teneinde *bailouts* aan de hand van het belastinggeld te vermijden.¹⁷⁷

¹⁷⁰ Artikel 12, punt 1 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁷¹ Artikel 12, punt 1 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁷² Artikel 10 herschikkingsvoorstel 2010.

¹⁷³ Artikel 12 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁷⁴ Artikel 10, punt 9 van richtlijn 2014/49/EU; Verslag van het Europees Parlement, 14 juni 2011, over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels (herschikking), A7-0225/2011, p. 123 (hierna: Verslag van het Europees Parlement van 14 juni 2011); Advies van de Europese Centrale Bank van 16 februari 2011, p. 5-6; Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 3.

¹⁷⁵ Memo 14/296 van de Commissie, p. 3.

¹⁷⁶ Memo 14/296 van de Commissie, p. 3.

¹⁷⁷ COMMITTEE ON ECONOMIC AND MONETARY AFFAIRS, "EP and Council negotiators break depositor-taxpayer link", Press Release, 2013, http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/infopress/20131217IPR31137/20131217IPR31137_en.pdf.

3.2.4.6. De risicoafhankelijke bijdrage

114. Aangezien niet alle kredietinstellingen investeren in risicovolle producten vond de Commissie het belangrijk dat de bijdrage aan depositogarantiestelsels moet worden gebaseerd, niet enkel op het bedrag van de gedekte deposito's, maar ook op de mate van het risico waaraan de betrokken deelnemer is blootgesteld. Het hanteren van zulke risicobewogen bijdrage zou moeten leiden tot enerzijds een eerlijke berekening van de bijdragen en anderzijds tot prikkels voor het hanteren van een minder riskant bedrijfsmodel.¹⁷⁸

115. Al in 2010 is in België de vraag gerezen of de bijdrage aan het beschermingsfonds voor alle instellingen risico-onafhankelijk dan wel risicoafhankelijk moest zijn. Het betreft de zaak Argenta Spaarbank waarin het Grondwettelijk Hof arrest uitsprak op 23 juni 2011.¹⁷⁹ Argenta richtte zich tot het Grondwettelijk Hof omdat het de mening was toegedaan dat de kredietinstellingen, die zich voornamelijk financieren via depositoverwerving bij het grote publiek (spaarbanken), onevenredig benadeeld werden ten aanzien van de kredietinstellingen die zich voornamelijk financieren op de kapitaalmarkt. Het Grondwettelijk Hof vond deze aangebrachte middelen gegrond en stelde inderdaad vast dat het toepassen van een risico-onafhankelijke bijdrage een onevenredige benadeling uitmaakte.¹⁸⁰

116. Omdat het belangrijk is dat de bijdragen op de marktomstandigheden en de risicoprofielen worden afgestemd, dewelke immers verschillen per lidstaat, moeten depositogarantiestelsels hun eigen risicogebaseerde methoden kunnen hanteren. Teneinde rekening te houden met de sectoren, gekenmerkt door een bijzonder laag risico, moeten de lidstaten kunnen bepalen dat de verplichte bijdragen dienovereenkomstig worden verlaagd.¹⁸¹ Opmerkelijk hierbij is dat de Commissie op dit punt enige flexibiliteit toelaat aan de lidstaten.

117. Uiterlijk op 3 juli 2015 geeft de Europese Bankautoriteit (EBA) richtsnoeren tot nadere bepaling van de berekeningsmethoden voor de bijdragen aan de depositogarantiestelsels, met het oog op een consequente toepassing van richtlijn 2014/49/EU. Uiterlijk op 3 juli 2017, en daarna minstens om de vijf jaar, verricht ze een evaluatie van de toegepaste richtsnoeren.¹⁸²

118. *Richtsnoeren door de EBA* - Op basis van artikel 13, punt 3 van richtlijn 2014/49/EU werd de Europese Bankautoriteit gemandateerd om regels vast te stellen voor het berekenen van de bijdragen aan depositogarantiestelsels. Omtrent het vaststellen van deze regels heeft de Europese Bankautoriteit reeds enkele consultatierondes gehouden en werden er zelfs al richtsnoeren voorgesteld. Deze richtsnoeren betreffen methoden voor het berekenen van de *ex ante* bijdragen

¹⁷⁸ Overwegingen 35 en 36 en artikel 13 van richtlijn 2014/49/EU; Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 3-4, Memo 14/296 van de Commissie, p. 4-5; Advies van de Europese Centrale Bank van 16 februari 2011, p. 4.

¹⁷⁹ GwH 23 juni 2011, nr. 115/2011.

¹⁸⁰ GwH 23 juni 2011, nr. 115/2011, A.1., A.2.1., A.2.2., B.5.1. en B.11.2. – B.14.

¹⁸¹ Bij deze verlaging moet steeds het vooropgestelde streefbedrag in acht worden genomen; overweging 36 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁸² Overweging 36, artikel 4, punt 10 en artikel 10, punt 3 van richtlijn 2014/49/EU; EUROPEAN BANKING AUTHORITY, "EBA consults on methods for calculating contributions to Deposit Guarantee Schemes", 10 november 2014, <https://www.eba.europa.eu/-/eba-consults-on-methods-for-calculating-contributions-to-deposit-guarantee-schemes> (consultatie 18 december 2014).

aan de depositogarantiestelsels en in het bijzonder methoden voor het aanpassen van deze bijdragen aan de risicoprofielen van banken om derhalve gezond risicogedrag te stimuleren. De voorgestelde richtsnoeren zullen ervoor zorgen dat de depositogarantiestelsels worden gefinancierd door de kredietinstellingen en voldoen aan de door richtlijn 2014/49/EU vooropgestelde streefwaarde (in principe 0,8% van de gedekte deposito's tegen 2024), met dien verstande de belastingbetalers te beschermen tegen een ondergefinancierd depositogarantiestelsel. De consultatierondes lopen nog tot 11 februari 2015.¹⁸³

119. **Trialoogonderhandelingen** – Het politiek akkoord van 17 december 2013 voerde enkele belangrijke wijzigingen door aangaande de financiering. Het bedrag van een streefwaarde van 0,8% van de gedekte deposito's is bedongen in het politiek akkoord van 17 december 2013. Het Europees Parlement had een streefwaarde voor depositogarantiefondsen van 1,5% van de "gedekte deposito's" binnen de 15 jaar geëist. In 2010 had de Commissie eenzelfde streefwaarde voorgesteld van de "in aanmerking komende deposito's" binnen de 10 jaar. In het politiek akkoord wordt een streefwaarde van 0,8% van de "gedekte deposito's" binnen de 10 jaar te bereiken afgesproken.¹⁸⁴ Voorts werd er (zoals reeds vermeld) ook bepaald dat het aandeel van de betalingsverplichtingen dat mag worden meegerekend in de streefwaarde werd verhoogd van 10% tot 30%. Het oorspronkelijke voorstel dat de bijdragen risicogewogen moesten zijn werd gehandhaafd. De daarbij oorspronkelijk voorgestelde bijlage inzake de berekening van risicogewichten werd wel vervangen door richtsnoeren van de Europese Bankautoriteit (EBA). Ook werd er in het politiek akkoord bepaald dat de Commissie een lidstaat onder bepaalde voorwaarden een streefwaarde zou kunnen toestaan een 0,5 % tot 0,8% van de gedekte deposito's.¹⁸⁵

120. In het voorstel van de Commissie werd een streefwaarde gebaseerd op het aantal "in aanmerking komende deposito's" vooropgesteld. Het Europees Parlement bepaalde echter dat de streefwaarde voor depositogarantiefondsen gebaseerd moet worden op "de gedekte deposito's". Het is tevens deze laatste term die bij het bepalen van de streefwaarde wordt gehanteerd. Bijgevolg is het belangrijk deze termen te onderscheiden.

121. *In aanmerking komende deposito's* - Om de beschermingsregeling te vereenvoudigen, te harmoniseren en om te zorgen voor een snellere uitbetaling stelt de Commissie de opname of uitsluiting van hele categorieën van deposanten voor in plaats van binnen een bepaalde categorie onderscheid te maken. Het maken van een dergelijk onderscheid zou immers tijdrovend zijn. In richtlijn 2014/49/EU werd er bijgevolg een bepaling opgenomen voor categorieën van deposanten die van terugbetaling door een depositogarantiestelsel worden uitgesloten. Indien deposito's niet op basis van deze bepaling worden uitgesloten worden ze aangemerkt als "in aanmerking komende deposito's".¹⁸⁶ Hierbij wordt erop gewezen dat ook internetrekeningen onder de depositobescherming vallen indien ze worden aangeboden door erkende banken uit andere Europese lidstaten.

¹⁸³ EUROPEAN BANKING AUTHORITY, "EBA consults on methods for calculating contributions to Deposit Guarantee Schemes", 10 november 2014, <https://www.eba.europa.eu/-/eba-consults-on-methods-for-calculating-contributions-to-deposit-guarantee-schemes> (consultatie 18 december 2014).

¹⁸⁴ Herschikkingsvoorstel 2010, p. 7-8.

¹⁸⁵ Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 3-4.

¹⁸⁶ Artikel 2, punt 4 en artikel 5 van richtlijn 2014/49/EU.

122. *Gedekte deposito's* – Indien men de norm 'gedekte deposito's' hanteert, spreekt men ook over in aanmerking komende deposito's, alleen is deze term iets meer genuanceerd. Naar de mening van de Europese Raad wordt met de gedekte deposito's immers bedoeld: in aanmerking komende deposito's onder het dekkingsniveau van 100.000 euro.¹⁸⁷

3.2.4.7. De terugbetalingstermijn

123. Na beoordeling van de bestaande terugbetalingstermijn bleek deze strijdig met de noodzaak het vertrouwen van de deposanten in stand te houden en voldeed ze niet aan hun behoeften.¹⁸⁸ De richtlijn verkortte de terugbetalingstermijn tot zeven werkdagen. In verschillende lidstaten ontbreken echter de procedures die vereist zijn voor een kortere terugbetalingstermijn, waardoor de lidstaten de mogelijkheid geboden wordt om de terugbetalingstermijn geleidelijk tot zeven werkdagen terug te brengen.¹⁸⁹ Derhalve werd er voorzien in een overgangperiode die een stapsgewijze verkorting toelaat. Nog tot en met 31 december 2018 geldt de bestaande termijn van twintig werkdagen. Vanaf 1 januari 2019 tot en met 31 december 2020 zal er een termijn gelden van maximaal vijftien werkdagen. Tussen 1 januari 2021 en 31 december 2023 wordt er in een termijn van tien werkdagen voorzien. Uiteindelijk zal op 1 januari 2024 de vooropgestelde termijn van zeven werkdagen in elk van de lidstaten in acht moeten worden genomen.¹⁹⁰

124. Teneinde financiële moeilijkheden voor de deposanten te vermijden, wordt er gedurende deze overgangperiode voorzien in de mogelijkheid tot het verkrijgen van een voorschot.¹⁹¹ In het geval dat hun kredietinstelling in gebreke blijft, moeten de deposanten op verzoek toegang krijgen tot een passend bedrag van hun gedekte deposito's om in hun kosten van levensonderhoud te kunnen voorzien. Het is de deposant zelf die om dit voorschot moet verzoeken. Binnen de vijf werkdagen volgend op het verzoek en uitsluitend op grond van de door de kredietinstelling verstrekte gegevens zal de deposant toegang tot een passend bedrag geboden worden. Omdat de kosten van levensonderhoud van lidstaat tot lidstaat verschillen, wordt het bedrag in kwestie door de lidstaten zelf bepaald.¹⁹²

125. Bij het bepalen van de terugbetalingstermijn werd er rekening gehouden met de gevallen waarin depositogarantiestelsels moeite hebben met het bepalen van het terug te betalen bedrag. In deze gevallen geldt immers een langere terugbetalingstermijn die niet meer dan drie maanden bedraagt. Analoog aan de normale uitbetalingstermijn van zeven werkdagen neemt deze termijn aanvang hetzij wanneer de administratieve autoriteiten hebben vastgesteld dat de kredietinstelling niet in staat lijkt te zijn de deposito's terug te betalen, hetzij een rechterlijke instantie een

¹⁸⁷ Artikel 2, punt 5 van richtlijn 2014/49/EU; Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 3.

¹⁸⁸ Overweging 38 en artikel 8 van richtlijn 2014/49/EU; Verslag van het Europees Parlement van 14 juni 2011, p. 79-80.

¹⁸⁹ Overweging 39 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁹⁰ Artikel 8, punt 2 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁹¹ Het bedrag wordt immers in mindering gebracht van het terugbetaalbare bedrag.

¹⁹² Overweging 39 en artikel 8, 4 van richtlijn 2014/49/EU; Verslag van het Europees Parlement van 14 juni 2011, p. 80,

uitspraak doet over of de schorsing van de rechten van de deposanten om vorderingen in te stellen jegens de kredietinstelling.¹⁹³

126. Wederom kan er opgemerkt worden dat, hoewel richtlijn 2014/49/EU in maximumharmonisatie voorziet, er geen volledige harmonisatie wordt opgelegd. Het bepalen van de kosten van levensonderhoud wordt immers aan de lidstaten overgelaten. Het is begrijpelijk dat dit punt in enige flexibiliteit voorziet voor de lidstaten aangezien het verschilt per lidstaat, maar of het wenselijk is dat de lidstaten dit bedrag geheel zelf bepalen is nog maar de vraag. Het was misschien beter dat er enkele richtsnoeren waren voorzien betreffende het bepalen van een passend bedrag om in de kosten van levensonderhoud te kunnen voorzien. Derhalve zou er enige coördinatie voorhanden zijn om de toch enigszins lange termijn van tien jaar te overbruggen.

127. ***Trialoogonderhandelingen*** - *Het Europees Parlement had gesuggereerd dat de lidstaten de bestaande terugbetalingstermijn van 20 werkdagen tot 2016 zouden kunnen handhaven, waarna die termijn tot vijf werkdagen zou worden verkort. Gedurende de overgangperiode zou op verzoek een "noodterugbetaling" tot 5.000 euro beschikbaar worden gesteld. De richtlijn is de weergave van het compromis dat omtrent dit punt getroffen werd.*¹⁹⁴

3.2.4.8. De informatieplicht

128. Tot slot neemt informatie ook een prominente rol in binnen de vlotte werking van de depositogarantie. Voorlichting van de deposant vormt immers een wezenlijk onderdeel van diens bescherming. Aan de kredietinstellingen wordt desbetreffend dan ook de verplichting opgelegd om de deposanten in kennis te stellen van hun dekking en het verantwoordelijke garantiestelsel. De bestaande deposanten verkrijgen deze informatie middels hun rekeningafschriften. De potentiële deposanten verkrijgen de informatie middels een gestandaardiseerd informatieblad waarvan zij de ontvangst moeten bevestigen. Wel wordt er in kwestie een beperking opgelegd aan de aanwending van deze informatie voor reclamedoeleinden. Aangezien zulk een aanwending de stabiliteit van het bankwezen of het vertrouwen van de deposanten kan ondermijnen moeten de verwijzingen naar depositogarantiestelsels in reclame beperkt blijven tot korte feitelijke vermeldingen.¹⁹⁵ In bijlage treft u een modelformulier dienaangaande aan.

¹⁹³ Overweging 40, artikel 2, punt 8 en artikel 8, punt 3 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁹⁴ Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 3.

¹⁹⁵ Overweging 43 en artikel 16 van richtlijn 2014/49/EU.

3.2.4.9. Samenwerking binnen de Unie

129. **Bijkantoren** - Onder de huidige regeling geldt dat de depositogarantiestelsels instaan voor hun deelnemers. Bijgevolg dekken de depositogarantiestelsels ook de deposanten van de bijkantoren die gevestigd zijn in de lidstaat.¹⁹⁶

130. Uitbetaling aan de deposanten van de bijkantoren geschiedt door het depositogarantiestelsel van de ontvangststaat en dit volgens de instructies van het depositogarantiestelsel van de lidstaat van herkomst. Alzo treedt het stelsel van ontvangst op als postbus en als betalingsgemachtigde. Deze functie wordt bevorderd dankzij schriftelijke samenwerkingsovereenkomsten tussen de stelsels.¹⁹⁷

131. Het depositogarantiestelsel van de ontvangststaat is in het geheel niet aansprakelijk voor de handelingen die worden verricht volgens de instructies van het depositogarantiestelsel van de lidstaat van herkomst. Zo zal het depositogarantiestelsel van de lidstaat van herkomst de nodige financiering voor uitbetaling moeten verstrekken en zal het de kosten moeten vergoeden die het depositogarantiestelsel van de lidstaat van ontvangst heeft gemaakt.¹⁹⁸

132. *Stopzetting deelname* - Wanneer een kredietinstelling niet langer wenst deel te nemen aan een bepaald depositogarantiestelsel en zich aansluit bij een ander depositogarantiestelsel, dienen de bijdragen die in de twaalf maanden¹⁹⁹, voorafgaand aan de beëindiging van de deelneming, zijn betaald aan het andere depositogarantiestelsel te worden overgedragen.²⁰⁰ Ook dienen de betaalde bijdragen te worden overgedragen indien sommige van de activiteiten van een kredietinstelling naar een andere lidstaat worden overgedragen en zodoende onder een ander depositogarantiestelsel komen te vallen.²⁰¹ Laatstgenoemde overdracht gebeurt pro rata van het bedrag van de overgedragen gedekte deposito's.²⁰² Wanneer een kredietinstelling voornemens is (deels) van het ene naar het andere depositogarantiestelsel over te stappen, moet hiervan minstens zes maanden op voorhand kennis van worden gegeven. Na kennisgeving blijft de deelnemende kredietinstelling voor de resterende periode wel nog steeds behouden tot zowel de betaling van de ex ante bijdragen als de ex post bijdragen aan haar oorspronkelijke depositogarantiestelsel.²⁰³

133. *Uitwisselen van informatie* - Tot slot werd er bepaald dat de ontvangststaat zal instaan voor het verstrekken van de nodige informatie aan de deposanten en zal de ontvangststaat gerechtigd zijn om correspondentie van de deposanten, namens het stelsel van de lidstaat van herkomst, in ontvangst te nemen. Indien men een goede samenwerking tussen de depositogarantiestelsels wil creëren, is het noodzakelijk dat er voorzien wordt in passende procedures aangaande de communicatie. Om vlot informatie te delen en doeltreffend te kunnen communiceren moet er door

¹⁹⁶ Artikel 14, punt 1 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁹⁷ Herschikkingsvoorstel 2010, p. 9-10.

¹⁹⁸ Artikel 14, punt 2 en 5 van richtlijn 2014/49/EU.

¹⁹⁹ In het herschikkingsvoorstel van 2010 bedroeg deze termijn maar 6 maanden.

²⁰⁰ Artikel 14, punt 3, lid 1 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁰¹ Met name de bijdragen betaald in de twaalf maanden vóór de overdracht.

²⁰² Artikel 14, punt 3, lid 2 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁰³ Artikel 14, punt 4, lid 2 van richtlijn 2014/49/EU.

de lidstaten passende procedures opstellen om de depositogarantiestelsels in staat te stellen informatie te delen en doeltreffend te communiceren met andere depositogarantiestelsels, hun aangesloten kredietinstellingen, en bevoegde autoriteiten binnen hun eigen jurisdictie en, waar van toepassing, grensoverschrijdend met andere organen.²⁰⁴

3.2.4.10. Gebruik van de middelen

134. Het politieke akkoord van 17 december 2013 raakt niet aan het beginsel van het gebruik der middelen dat door de Commissie is voorgesteld en door het Parlement is goedgekeurd. Voornoemde actoren bepaalden dat de middelen van depositogarantiestelsels in de eerste plaats aangewend moeten worden om de deposanten terug te betalen maar onder bepaalde voorwaarden ook mogen worden aangewend om mogelijke faillissementen te voorkomen.²⁰⁵

135. *Afschermen van de middelen* - Om de deposanten te beschermen, dient het gebruik van de middelen ter aanwending voor faillissementspreventie echter beperkt te worden tot het bedrag dat nodig zou zijn geweest om de gedekte deposito's uit te betalen. Aangezien beide 'taken' van het depositogarantiestelsel een ander doel dienen (bij faillissementspreventie wil men een deficiëntie bij de bank voorkomen, terwijl bij de uitbetaling deze deficiëntie al geschied is) is het essentieel dat de beschikbare middelen van de depositogarantiestelsels afgeschermd worden zodra de vooropgestelde streefwaarde is bereikt. Door een dergelijke afscherming kan de primaire functie van de depositogarantiestelsels, namelijk de uitbetaling van deposito's, niet in het gedrang komen.²⁰⁶

136. *Voorwaarden voor faillissementspreventie* - Om de middelen aan te kunnen wenden voor faillissementspreventie moest er, naar mening van het Europees Parlement, voorzien worden in kwalitatieve voorwaarden. Zo bepaalde het Parlement dat er (i) door de verschillende depositogarantiestelsels gezorgd moest worden voor geschikte systemen aangaande de bewaking en classificatie van risico's en (ii) tevens moesten beschikken over procedures en structuren die nodig zijn voor de selectie, uitvoering en controle van preventieve maatregelen en ondersteuningsmaatregelen.²⁰⁷ Alvorens de depositogarantiestelsels voornoemde preventieve en ondersteuningsmaatregelen toe te kennen, dienen de kredietinstellingen die wordt ondersteund eerst onderworpen worden aan voorwaarden die minstens een sterkere risicobewaking en uitgebreidere controlerechten van het depositogarantiestelsel omvatten.²⁰⁸

137. *Extra bijdragen* - Indien de financiële middelen aangewend worden voor faillissementspreventie en ofwel de beschikbare financiële middelen van een depositogarantiestelsel minder dan twee derde van de streefwaarde zouden bedragen, ofwel de beschikbare financiële

²⁰⁴ Artikel 14, punt 6 en artikel 15, punt 2 en 3 van richtlijn 2014/49/EU

²⁰⁵ Artikel 11, punt 1 en 3 van richtlijn 2014/49/EU; Herschikkingsvoorstel 2010, p. 8-9; Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 4-5.

²⁰⁶ Artikel 11, punt 1 en 3, c) van richtlijn 2014/49/EU; Herschikkingsvoorstel 2010, p. 8-9.

²⁰⁷ Artikel 11, punt 3, b) tot d) van richtlijn 2014/49/EU.

²⁰⁸ Artikel 11, punt 3, e) van richtlijn 2014/49/EU.

middelen minder bedragen dan 25% van het initiële streefbedrag, verschaffen de andere deelnemers van het depositogarantiestelsel de nodige *ex post* middelen om deze alternatieve maatregel uit te voeren.²⁰⁹ Tot slot kan er aangaande het gebruik van de middelen nog opgemerkt worden dat depositogarantiestelsels moeten beleggen in activa met een laag risico.²¹⁰

²⁰⁹ Artikel 11, punt 5 van richtlijn 2014/49/EU.

²¹⁰ Overweging 35 van richtlijn 2014/49/EU.

4. Naar een pan-Europees depositogarantiesysteem?

4.1. Algemeen

138. In eerste instantie moet de vraag gesteld worden of een overkoepelend orgaan beter werkt dan afzonderlijke eenheden. In het kader van de snel uitdijende globalisering is samenwerking in solide blokken noodzakelijk om te overleven. Dat geldt op economisch gebied, politiek gebied en terzijde gezegd ook op sociaal gebied. Een groot geheel vereist grote oplossingen. De Europese Unie is voor ons dat solide blok. Derhalve moeten problemen op Europees niveau worden opgelost.

139. Het is duidelijk dat de Commissie, het Europees Parlement en de Raad de financiële crisis van de jaren 2008 bestrijden en stabiliteit willen brengen via Europese instellingen en gemeenschappelijke mechanismen in het kader van een langetermijnvisie. Ze streven naar een verdieping van de economische integratie waarbij de monetaire unie wordt vervolledigd. Ze willen beletten dat de overheidsfinanciën degraderen en de belastingbetaler het slachtoffer wordt. De Europese Unie bouwt, wel niet zonder moeite, haar grote instellingen met Europese radius uit.

140. De bankenunie is een product van deze strategie. Met de ontwikkeling van deze bankenunie betracht men dat banken in de toekomst niet in financiële problemen komen. Doen deze financiële problemen zich toch voor, dan poogt de bankenunie te verhinderen dat deze instellingen met overheidsgeld moeten worden gered. De bankenunie bestaat, zoals reeds gezegd, uit drie pijlers die samen een geheel met onderlinge wisselwerkingen vormen. De oprichting van deze gemeenschappelijke instellingen en mechanismen gebeurt niet op abrupte wijze maar volgens de wetten van de geleidelijkheid. Pas na lange discussies, onderhandelingen, evoluerende richtlijnen en verordeningen kon de bankenunie in 2014 van start gaan.²¹¹

141. De greep van de Europese instellingen op het bankwezen gebeurt niet zonder slag of stoot. Nationale reflexen en belangen van sterke landen botsen al eens met een Europese visie. Macht en welvaart worden niet graag gedeeld zonder tegenprestaties en waarborgen (supra randnummers 55-61).²¹² Een groep Duitse hoogleraren heeft inmiddels een grondwetklacht ingediend bij het Grondwettelijk Hof van Duitsland in Karlsruhe over de vraag of de rol van het banktoezicht in het gemeenschappelijke banktoezicht verenigbaar is met de EU-verdragen en bijgevolg met de Duitse Grondwet.²¹³

²¹¹ Verordening (EU) nr.1024/2013; Verordening (EU) nr. 806/2014; EUROPESE COMMISSIE, "Update - De Bankenunie", *Memo 12/478*, 2012, [www.europa.eu/rapid/press-release MEMO-12-478_nl.htm](http://www.europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-478_nl.htm) (consultatie 10 november 2014); EUROPESE COMMISSIE, "Bankenunie: herstellen van financiële stabiliteit in de eurozone", *Memo 14/294*, 2014, www.ec.europa.eu/finance/general-policy/docs/banking-union/banking-union-memo_nl.pdf (consultatie 10 november 2014); EUROPESE CENTRALE BANK, "Gids voor banktoezicht", 2014, www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411.nl.pdf (consultatie 1 december 2014); Opmerkingen van Herman van Rompuy 19 december 2013.

²¹² HvJ 233/94, *Bondsrepubliek Duitsland v het Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*, *Jur.* 1997, I, 2441.

²¹³ S., JOST, "Neue Verfassungsklage gegen Euro-Rettungspolitik", *Die Welt*, 27 juli 2014, <http://www.welt.de/wirtschaft/article130593898/Neue-Verfassungsklage-gegen-Euro-Rettungspolitik.html> (consultatie 20 november 2014).

142. Vele maatregelen treden niet abrupt maar gefraseerd in werking. Overgangsbepalingen geven de stelsels de tijd om zich aan te passen aan nieuwe regelingen.²¹⁴ Het gemeenschappelijk ontwikkelingsfonds is een voorbeeld. Eerst worden de nationale ontwikkelingsfondsen met ingang van 1 januari 2015 opgezet. Vanaf 1 januari 2016 worden ze vervangen door een gemeenschappelijk ontwikkelingsfonds en worden ze geleidelijk samengevoegd.²¹⁵ Men zou verwachten dat er op gelijkaardige wijze ook een gemeenschappelijk depositogarantiestelsel zou zijn opgezet. Er kwam echter geen pan-Europees depositogarantiestelsel, maar er kwamen wel regelingen inzake depositogarantiestelsels. In het eurogebied waren er ongeveer een veertigtal depositogarantiestelsels, die verschilden van dekking, financiering en administratieve regels.²¹⁶

143. Om een antwoord te vinden op de vraag van deze masterscriptie "Het depositogarantiestelsel: naar een pan-Europees systeem?" hanteren we verschillende parameters en zoeken we naar hun samenhang. We speuren naar de Europese ambitie in de verschillende richtlijnen, volgen de (voorgestelde) stappen naar de Eu-depositogarantiestelsels, zoeken naar de voorwaarden en de voordelen van een pan-Europees depositogarantiestelsel en stellen uiteindelijk de ultieme vraag: "naar een pan-Europees systeem?".

4.2. Europese ambitie

144. In de verschillende richtlijnen en de bijhorende verslagen is er steeds een Europese ambitie terug te vinden. In de voorstellen zijn zeer vooruitstrevende initiatieven terug te vinden, maar na lange onderhandelingen en vele discussies zijn deze soms niet, of in een danig afgezwakte vorm, terug te vinden in de finale richtlijn.²¹⁷

4.2.1. De Europese Commissie

145. In het verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad van 12 juli 2010 werden de voordelen en de kosten van de invoering van een pan-Europees depositogarantiestelsel reeds geanalyseerd.²¹⁸

146. Er werden drie structurele keuzes in acht genomen:

- Een enkele entiteit treedt op als pan-Europees stelsel ter vervanging van de huidige stelsels;

²¹⁴ Artikel 8, punt 2 en artikel 19 van richtlijn 2014/49/EU.

²¹⁵ Persbericht van de Europese Commissie, 21 oktober 2014, "Commissie stelt gedetailleerde voorschriften voor bijdragen van banken aan ontwikkelingsfondsen vast", http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1181_nl.htm (consultatie 9 december 2014).

²¹⁶ C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, p107.

²¹⁷ Bijvoorbeeld de verplichte leenfaciliteit die in richtlijn 2014/49/EU op een vrijwillige basis wordt georganiseerd; supra randnummer 111 en voetnoten 170-174.

²¹⁸ Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p. 4-5.

- Een aanvullend stelsel op EU-niveau (het zogenaamd "28ste stelsel") dat de bestaande stelsels in de lidstaten aanvult en ondersteunt;
- Een netwerk van bestaande stelsels (EU-systeem van depositogarantiestelsels), met inbegrip van een wederzijdse kredietfaciliteit; dit zou betekenen dat, als de financiële toestand van één depositogarantiestelsel opgebruikt is, dit stelsel geld kan gaan lenen bij de andere stelsels.

147. Eén enkel pan-Europees depositogarantiestelsel zou kostenefficiënt zijn. Het zou jaarlijks ongeveer 40 miljoen euro aan administratieve kosten besparen. Aldus zou dit economisch een effectieve oplossing zijn om het probleem van de versnippering op te vangen. Er zijn echter nog enkele juridische kwesties die verder onderzoek behoeven. Het idee van één enkel pan-Europees stelsel wordt derhalve beschouwd als een langetermijnproject aangezien een ontwikkeling van dergelijk systeem dient te stroken met de ontwikkelingen en vooruitgang aangaande de nieuwe toezichthoudende architectuur in de Europese Unie.²¹⁹

148. Het oprichten van een aanvullend 28ste stelsel werd volgens de Commissie als 'eerder ineffectief' beschouwd. Naar haar mening zou een dergelijk stelsel de zaken nog ingewikkelder maken zonder een concrete oplossing te bieden voor het probleem van de onsamenhangendheid die voortvloeit uit het feit dat er in de Europese Unie zowat 40 depositogarantiestelsels bestaan.²²⁰

149. Een netwerk van verschillende stelsels ("een EU-systeem van depositogarantiestelsels") daarentegen is volgens de Commissie relatief eenvoudig op te zetten. Dit systeem vereist immers geen wijzigingen in de juridische structuur van de nationale stelsels. In dit geval blijven alle nationale stelsels in voege maar gaan ze beter samenwerken. Essentieel bij dit systeem is de wederzijdse leenfaciliteit. Dit zou het vertrouwen van de deposanten immers versterken waardoor het risico van overheidsinterventie zou afnemen.²²¹

150. Het oprichten van een netwerk van depositogarantiestelsels met een wederzijdse leenfaciliteit moet worden beschouwd als de eerste stap naar de totstandkoming van één enkel pan-Europees systeem in de toekomst. Hierbij moet er wel opgemerkt worden dat de invoering van een pan-Europees systeem volledige harmonisatie veronderstelt. Een pan-Europees systeem kan immers pas in werking treden wanneer de streefwaarde voor de geldmiddelen, namelijk 1,5% van de in aanmerking komende deposito's, bereikt is. Een pan-Europees stelsel van eender welke structuur dient alle banken te omvatten. Elke andere keuze zou potentieel storend zijn en onverenigbaar met de interne markt.²²²

151. Bij de voorgaande alinea moet opgemerkt worden dat er door het politiek akkoord van 17 december 2013 enkele grote veranderingen teweeg zijn gebracht omtrent de streefwaarde. Er werd

²¹⁹ Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p. 4-5.

²²⁰ Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p. 4-5.

²²¹ Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p. 4-5.

²²² Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p. 4-5.

namelijk bepaald dat de streefwaarde voor de geldmiddelen teruggebracht werden tot 0,8% van de gedekte middelen (supra randnummer 121).²²³

152. Er werd in het herschikkingsvoorstel van 2010 geopteerd voor een netwerk van depositogarantiestelsels en voor een verplichte invoering van een faciliteit van wederzijds lenen.²²⁴ In richtlijn 2014/49/EU werd deze keuze echter danig afgezwakt doordat er voorzien werd in een faciliteit van wederzijds lenen op vrijwillige basis.²²⁵

4.2.2. De Europese Centrale Bank

153. De Europese Centrale Bank begrijpt in haar advies van 16 februari 2011 dat, in het huidige stadium van de discussie over de voorgestelde richtlijnherhikking van het depositostelsel, deelname aan de leenregelingen tussen depositogarantiestelsels op vrijwillig basis zou zijn. Een verplichte leenfaciliteit zou immers tot situaties kunnen leiden waarbij een uitlenend depositogarantiestelsel later zelf geconfronteerd wordt met een deficiënte bij een financiële instelling. In deze situatie is het mogelijk dat het uitlenende depositogarantiestelsel zelf over onvoldoende middelen beschikt om een uitbetaling te verrichten. Voorts heeft het inlenende depositogarantiestelsel mogelijks een breder scala aan functies dan het uitlenende depositogarantiestelsel. Het inlenende depositogarantiestelsel kan, indien het hiertoe bevoegd is, de geleende gelden immers gebruiken om te herkapitaliseren of leningen te verschaffen aan een falende kredietinstelling in zijn lidstaat. De Europese Centrale Bank was bijgevolg zeer tevreden dat er in het herschikkingsvoorstel beperkingen werden voorgesteld aangaande het gebruik van de geleende gelden. De geleende gelden kunnen door deze beperking nog enkel aangewend worden voor het uitbetalen van de vorderingen van de deposanten.²²⁶

4.2.3. Het Europees Parlement en de Raad

154. Bij het vaststellen van richtlijn 2014/49/EU werd er geopteerd voor de creatie van een netwerk van bestaande Europese depositogarantiestelsels waarbij de mogelijkheid bestaat om, op vrijwillige basis, onderling gelden te lenen.²²⁷ Een pan-Europees depositogarantiestelsel stond op dit moment niet ter discussie. Bijgevolg is voornoemde wederzijdse leningsfaciliteit in dit stadium de enige vorm van gemeenschappelijkheid tussen de verschillende depositogarantiestelsels.

155. Bij het volgen van deze ontstaans-evolutie van richtlijn 2014/49/EU zien we reeds vanaf het begin een grote Europese ambitie. Gaandeweg werd deze ambitie echter sterk ingeperkt en moesten er steeds compromissen gezocht worden. (cfr. Trialoogonderhandelingen, supra

²²³ Supra voetnoten 185-186.

²²⁴ Artikel 10 van het Herschikkingsvoorstel 2010.

²²⁵ Artikel 12 van richtlijn 2014/49/EU.

²²⁶ Herschikkingsvoorstel 2010, p. 8; Advies van de Europese Centrale Bank van 16 februari 2011, p. 4.

²²⁷ Artikel 12 van richtlijn 2014/49/EU, Supra randnummer 111-112 en voetnoten 170-174.

randnummers 121 en 129). Maar ook het feit dat de depositogarantie een onderdeel uitmaakt van een groter geheel (cfr. De bankenunie, supra randnummers 36-41) vertraagt de ontwikkeling van een mogelijk pan-Europees depositogarantiefonds. Een pan-Europees fonds kan in de toekomst een mogelijke optie zijn maar enkel indien de huidige bankhervormingen geïmplementeerd zijn en de andere elementen van de bankenunie zoals het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme (SSM) en het gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme (SRM) in werking zijn getreden.²²⁸

4.3. Naar een EU-systeem van depositogarantiestelsels

4.3.1. Harmonisatie van de depositogarantiestelsels in crescendo

156. In de evolutie van de depositogarantiestelsels zit een logische lijn. Alle maatregelen zijn gericht op een steeds meer eenvormige werking van de verschillende stelsels. We overlopen kort deze evolutie.

157. De eerste richtlijn 94/19/EG had maar een beperkte harmonisatie op het oog en leidde tot een sterke versnippering van de depositogarantiestelsels in de crisisperiode (supra randnummers 43-61).²²⁹ Op haar beurt was richtlijn 2009/14/EG een overgangsmaatregel. De doelstellingen waren de harmonisatie van de dekking en van de uitbetalingstermijn. Het minimale garantieniveau van 20.000 euro werd gebracht op 50.000 euro in alle lidstaten en moest tegen eind 2010 opgetrokken worden tot een vast gedekt bedrag van 100.000 euro. De uitbetalingstermijn werd op twintig werkdagen vastgesteld (supra randnummers 62-73).²³⁰ De richtlijn 2014/49/EU inzake de depositogarantiestelsels regelt gedetailleerd de fundamentele aspecten van een depositogarantiestelsel. Kort aangehaald: een vereenvoudiging van de dekkings- en uitbetalingsregelingen, een verkorting van de uitbetalingstermijn tot 7 werkdagen, de invoering van financieringsregels (met een minimumstreefwaarde van 0,8 % van de gedekte deposito's te bereiken voor 2024), een betere toegang tot informatie en een vrijwillige wederzijdse leenfaciliteit tussen de stelsels. Bij het opstellen van richtlijn 2014/49/EU werd er vooral nadruk gelegd op de versteviging van de financiering van de depositogarantiestelsels en de invoering van de wederzijdse leenfaciliteit. Zoals reeds gesteld berust richtlijn 2014/49/EU op het beginsel van de maximumharmonisatie. Doorheen deze masterscriptie is echter gebleken dat er op verschillende punten nog steeds uitzonderingen bestaan, al betreft het minimale verschillen (supra randnummers 74-139).²³¹

²²⁸ Memo 14/296 van de Commissie.

²²⁹ Supra voetnoten 44-76.

²³⁰ Supra voetnoten 77-112.

²³¹ Supra voetnoten 113-211.

4.3.2. Nog steeds beperkte samenwerkingsvormen

158. Hoewel elk van de richtlijnen steeds gericht was op meer harmonisatie en samenwerking tussen de verschillende depositogarantiestelsels zijn de depositogarantiestelsels nog steeds erg op zichzelf gericht. De problemen worden in principe intern binnen de lidstaten opgelost.²³² De noodzaak van samenwerking tussen de depositogarantiestelsels is de Commissie en de medewetgevers natuurlijk niet ontgaan. Deze samenwerking is in feite het niet-uitgesproken einddoel en wordt geleidelijk opgebouwd. Reeds in het voorstel van richtlijn 94/19/EG werd er gesteld dat het van essentieel belang was dat, inzake grensoverschrijdende samenwerking, het stelsel van de lidstaat van herkomst en het stelsel van de ontvangstaar met elkaar samenwerkten om een snelle uitbetaling te garanderen.²³³

159. In richtlijn 2009 worden de lidstaten aangemaand de depositogarantiestelsels aan te zetten om aangaande hun wederzijdse verplichtingen afspraken te maken en desgevallend samen te werken.²³⁴

160. Richtlijn 2014/49/EU bouwt hierop voort en staat de fusie van depositogarantiestelsels uit verschillende lidstaten en ook de oprichting van grensoverschrijdende depositogarantiestelsels toe.²³⁵

161. Belangrijk is de nieuwe mogelijkheid die aan de stelsels in de Unie wordt gegeven om op vrijwillige basis leningen aan elkaar te verstrekken. Het wordt de depositogarantiestelsels immers toegestaan om elkaar vrijwillig fondsen te lenen mits aan een reeks voorwaarden wordt voldaan en mits toelating van de lidstaat van het uitlenend stelsel.²³⁶ Dit is een sterke afzwakking ten opzichte van de verplichte leenfaciliteit die in het herschikkingsvoorstel van 2010 werd neergeschreven.²³⁷

162. Om de effectieve samenwerking tussen de depositogarantiestelsels te bevorderen inzake grensoverschrijdende materies moeten schriftelijke samenwerkingsovereenkomsten gesloten worden. De lidstaten moeten daarenboven procedures bedenken om de depositogarantiestelsels in staat te stellen informatie te delen en doeltreffend te communiceren met andere stelsels, hun aangesloten kredietinstellingen en bepaalde betrokken autoriteiten.²³⁸

²³² Er bestaat immers enkel een vrijwillige leningsfaciliteit tussen de verschillende stelsels.

²³³ Voorstel tot richtlijn van de Commissie, 15 oktober 2008, tot wijziging van Richtlijn 94/19/EG inzake de depositogarantiestelsels wat dekking en uitbetalingstermijn betreft, COM(2008) 661 definitief.

²³⁴ Overweging 9 en artikel 1, punt 2, a) van richtlijn 2009/14/EG.

²³⁵ Artikel 4, punt 1 van richtlijn 2014/49/EU.

²³⁶ Artikel 12 van richtlijn 2014/49/EU.

²³⁷ Artikel 10 van herschikkingsvoorstel 2010.

²³⁸ Artikel 12 en artikel 14 van richtlijn 2014/49/EU.

4.4. Europese controle

163. De verschillende depositogarantierichtlijnen²³⁹ werden opgelegd door het Europees Parlement en de Europese Raad op voorstel van de Europese Commissie. Het zijn Europese regels die gelden voor alle depositogarantiestelsels in alle lidstaten. Desgevallend zit de Europese idee in deze richtlijnen ingebakken en is de teneur pro-Europees.

164. Hoewel er gezegd wordt dat richtlijn 2014/49/ EU 'beperkt' is tot de harmonisatie van de nationale stelsels is er meer. Niet alleen zijn de regels Europees maar de werking van de stelsels wordt overkoepelend gecontroleerd, gecorrigeerd en nader bepaald door Europese instanties.²⁴⁰ Zulke overkoepelende interventies versterken de samenwerking en de cohesie van de depositogarantiestelsels.

165. *Subsidiariteitsbeginsel* - De Unie kan in bepaalde gevallen tussenkomen en zelf optreden. Zowel richtlijn 2009²⁴¹ als richtlijn 2014²⁴² doen beroep op het subsidiariteitsbeginsel. Krachtens dit beginsel kan de Unie maatregelen nemen indien zou blijken dat de harmonisatie aangaande de regels van de depositogarantie en de werking van de depositostelsels niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt en desgevallend beter op het niveau van de Unie kunnen worden verwezenlijkt. Deze maatregelen moeten evenwel binnen de perken van het evenredigheidsbeginsel tot stand komen.

166. *Europese Bankautoriteit* - Krachtens de richtlijn 2014/49/EU kijkt de Europese Unie binnen in de depositogarantiestelsels in het Eurogebied en oefent ze toezicht en invloed uit op hun werking. Haar oog is de Europese Bankautoriteit, een Europese toezichthoudende autoriteit opgericht bij verordening (EU) nr.1093 /2010. De Europese Bankautoriteit moet op de hoogte worden gebracht van het reilen en zeilen van de stelsels. Ze is een bindende factor tussen de stelsels enerzijds en de hogere overheid van de Unie anderzijds. De rol die haar toebedeeld werd is indrukwekkend. De hiernavolgende lijst van haar bevoegdheden bewijst dit ten volle:

- De EBA voert om de vijf jaar toetsingen uit op basis van de resultaten van de stresstests teneinde de veerkracht van de stelsels te onderzoeken.²⁴³
- Ze geeft richtsnoeren inzake betalingsverplichtingen.²⁴⁴
- Ze ontvangt jaarlijks van de lidstaten op 31 maart het bedrag van de gedekte deposito's in hun lidstaat alsook het bedrag van de beschikbare financiële middelen van de depositogarantiestelsels, zoals berekend op 31 december van het voorgaande jaar.²⁴⁵

²³⁹ Richtlijn 94/19/EG; Richtlijn 2009/14/EG; Richtlijn 2014/49/EU.

²⁴⁰ Depositogarantie maakt immers de derde pijler uit van de Bankenunie en staat onder het toezicht van de Europese Bankautoriteit.

²⁴¹ Overweging 17 van richtlijn 2009/14/EU.

²⁴² Overweging 54 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁴³ Artikel 4, punt 10 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁴⁴ Artikel 10, punt 3 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁴⁵ Artikel 10, punt 10 van richtlijn 2014/49/EU.

- Ze wordt in kennis gesteld van de voorwaarden van leningen die depositogarantiestelsels elkaar verstrekken.²⁴⁶
- Ze moet uiterlijk op 3 juli 2015 de richtsnoeren geven tot nadere bepaling van de methoden voor het berekenen van de bijdragen aan de garantiefondsen.²⁴⁷
- Ze moet uiterlijk op 3 juli 2017 en daarna tenminste om de vijf jaar een evaluatie verrichten van de richtsnoeren inzake risicogebaseerde of alternatieve, op eigen risico gebaseerde methoden die door de depositogarantiestelsels worden toegepast.²⁴⁸
- Ze superviseert de schriftelijke samenwerkingsovereenkomsten van de depositogarantiestelsels en beslecht hun verschillende geschillen op bindende wijze.²⁴⁹
- Ze werkt mee aan een systeemanalyse in verband met de depositogarantiestelsels.²⁵⁰

4.5. Economische en politieke context: sense of urgency

167. De richtlijn van 1994 kwam tot stand in rustige omstandigheden. Anders is het gesteld met de richtlijnen van 11 maart 2009 en 16 april 2014. Ze werden uitgevaardigd in een crisissfeer. Het werd reeds in alle toonaarden aangegeven.

168. Het verslag dat de Commissie uiterlijk tegen 31 december 2009 moest uitbrengen aan het Europees parlement en de Raad werd hen toegezonden op 12 juli 2010.²⁵¹ Het is pas na de dialoogonderhandelingen van 17 december 2013 dat er een volledig akkoord werd bereikt omtrent de nieuwe richtlijn.²⁵² Een week voordien werd ook over de richtlijn bankherstel en afwikkeling, die de voorschriften in de verschillende lidstaten harmoniseert overeenstemming bereikt. De grootste verwezenlijking was het akkoord van de ministers van Financiën op 18 december 2013 over het gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme.²⁵³ Deze onderhandelingen vonden plaats kort voor het einde van de verkiezingscyclus en net voor de kerstvakantie. De Europese verkiezingen zouden plaatsvinden in mei 2014. De druk op het Europees parlement, de Raad en de Commissie om een mooi palmares van hun werkingsperiode voor te leggen was groot. De tijd was rijp voor compromissen. Voorstellen, zoals het bepalen van de streefwaarde op "1,5% van de in aanmerking komende deposito's", werden niet aangehouden.²⁵⁴ Crisissituaties dwingen tot het nemen van beslissingen. Politiek, strategie, psychologie, nationaal belang en opportuniteit zijn nooit ver weg.

²⁴⁶ Artikel 12 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁴⁷ Artikel 13, punt 3 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁴⁸ Supra voetnoot 248.

²⁴⁹ Artikel 14, punt 5 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁵⁰ Artikel 14, punt 8 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁵¹ Herschikkingsvoorstel 2010; Verslag van de Commissie van 12 juli 2010; Samenvatting Impact Assessment 12 juli 2010.

²⁵² Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014.

²⁵³ Opmerkingen van Herman van Rompuy 19 december 2013, p. 2-3.

²⁵⁴ Overweging 37, artikel 10, punt 2 en artikel 12 van richtlijn 2014/49/EU; Artikel 10 van Herschikkingsvoorstel 2010; Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, p. 3-4.

169. De onderhandelingen wijzen op de verschillende zienswijzen die leven bij de respectievelijke lidstaten. Een ver doorgedreven samenwerking op het gebied van depositogarantiestelsels is niet de zorg van alle lidstaten.²⁵⁵

4.6. Evaluatie 31 juli 2019

170. De richtlijn 2014/49/EU is niet bedoeld als eindpunt. De overgangsbepalingen zetten de deur wijd open voor verbeteringen en veranderingen.²⁵⁶ Het stelsel zal uiterlijk op 3 juli 2019 grondig geëvalueerd worden.²⁵⁷ Er komt quasi zeker een herschikking van de huidige richtlijn.

171. De Commissie, gesteund door de Europese Bankautoriteit, moet dan een verslag indienen bij het Europees Parlement en de Raad over de vorderingen die gemaakt werden bij de implementatie van de richtlijn.

172. De EBA moet voor dezelfde datum verslag uitbrengen aan de Commissie over de berekeningsmodellen en de waarde ervan voor het bedrijfsrisico van de deelnemers.²⁵⁸

173. De Commissie moet aan het Europees Parlement en de Raad verslag uitbrengen over de resultaten van de afgelopen jaren en zo nodig een wetsvoorstel indienen. Hierin moet ze aangegeven hoe de in de Unie opererende garantiestelsels via een Europees stelsel kunnen samenwerken om risico's als gevolg van grensoverschrijdende activiteiten te voorkomen en de deposito's tegen dergelijke risico's te beschermen.²⁵⁹

174. Eind juli 2019 zal empirisch blijken hoe de depositogarantiestelsels gefunctioneerd hebben en welke de sterke en zwakke punten van het stelsel zijn.

4.7. Voorwaarden voor een pan-Europees depositogarantiestelsel

175. Over twee voorwaarden voor een pan-Europees depositogarantiestelsel bestaat algemene consensus. In eerste instantie zijn geharmoniseerde depositogarantiestelsels vereist. Nergens is sprake van een abrupte overstap naar een pan-Europees stelsel. Vervolgens moeten de twee andere pijlers van de bankenunie, de SSM en de SRM, naar behoren functioneren en een algemeen kader van rust en vertrouwen scheppen.²⁶⁰

²⁵⁵ De lidstaten zetten immers steeds eigen belangen voorop, zeker als het financiële aangelegenheden betreft.

²⁵⁶ Artikel 19 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁵⁷ Artikel 19, punt 6 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁵⁸ Artikel 19 *in fine* van richtlijn 2014/49/EU.

²⁵⁹ Artikel 19, punt 5 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁶⁰ Supra voetnoten 223 en 229.

4.7.1. Geharmoniseerde stelsels

176. De complexiteit en de verschillen tussen de verschillende nationale depositogarantiestelsels waren ongetwijfeld belangrijke beletsels om te opteren voor een gemeenschappelijk garantiestelsel. Het werd reeds expliciet aangegeven. De Europese instellingen hebben in de richtlijnen van 2009 en 2014 de aspiraties voor een pan-Europees depositogarantiestelsel dan ook voorlopig opgeschort en zich voornamelijk gericht op harmonisatie. De voorschriften van de richtlijnen zijn gericht op eenmaking van de verschillende stelsels. De harmonisatie gaat crescendo. Zoals uit de studie van de richtlijnen 2009 en 2014 blijkt zijn er grote stappen naar een gemeenschappelijk stelsel gezet maar er blijven nog stappen te gaan.²⁶¹

177. In de beginfase van de voorbereiding van de richtlijn inzake depositogarantiestelsels is een pan-Europees depositogarantiestelsel als optie overwogen maar niet gekozen als stelsel. De idee werd evenwel niet afgevoerd maar bleef latent aanwezig in rapporten en besprekingen als een langetermijnproject. Een netwerk van depositostelsels met wederzijdse kredietfaciliteit werd beschouwd als een eerste stap naar de totstandkoming van één enkel pan-Europees stelsel in de toekomst. De depositogarantiestelsels moeten daarenboven volledig geharmoniseerd zijn en de streefwaarde voor de geldmiddelen bereikt hebben alvorens zulk een pan-Europees stelsel kan worden ingevoerd.²⁶² De analyse van Europese specialisten in deze complexe materie met al zijn juridische inkleding moet onderschreven worden.

178. Het verslag dat de Commissie uiterlijk op 31 juli 2019 moet overmaken aan het Europees Parlement en de Raad zal duidelijk maken of de regels van de richtlijn 2014/49/EU strikt en te goeder trouw door alle lidstaten en nationale fondsen nageleefd werden. Er zal blijken of de werking en de betrachte harmonisatie van de depositogarantiestelsels al dan niet naar wens verlopen zijn.²⁶³ Hopelijk moet niet in de praktijk uitgetest worden of uitbetalingen binnen de zeven werkdagen kunnen gebeuren. De praktijk zal de eerste rechter zijn en de verdere evolutie van de stelsels mede bepalen.

179. De volledige harmonisatie van de stelsels is er nog niet maar alles duidt erop dat de evolutie van de depositogarantiestelsels Europees versterkend zal zijn. De verschillende depositogarantiestelsels worden geleidelijk klaargestoomd voor een overgang naar een pan-Europees stelsel.

²⁶¹ Ze werd de verplichte leenfaciliteit teruggeschroefd tot een leenfaciliteit op vrijwillige basis; Artikel 12 van richtlijn 2014/49/EU; Artikel 10 herschikkingsvoorstel 2010.

²⁶² Overweging 2 en artikel 10, punt 2 van richtlijn 2014/49/EU; Mededeling van de Commissie van 4 maart 2014, 3-5; A., VAN IMPE, "De Belgische deposito- en beleggersbescherming Status quaestionis en quo vadis?", *TBH*, 2013, 776-777; C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 109.

²⁶³ Artikel 19, punt 6, a-e van richtlijn 2014/49/EU.

4.8. Prudentieel toezicht en afwikkelingsmechanismen

180. Zonder een goed prudentieel toezicht en vlot werkende afwikkelingsmechanismen komt er geen pan-Europees depositogarantiestelsel. De voorbereiding van de richtlijn 2014/49/EU is trouwens tijdelijk op wacht gezet om in te spelen op de regelingen omtrent het afwikkelingsmechanisme.²⁶⁴ De deling van risico's in een pan-Europees garantiestelsel vraagt om een geïntegreerd en krachtig toezicht op de banksector dat zorgt voor wederzijds vertrouwen tussen alle betrokken lidstaten. Ook grote financiële problemen moeten hiertoe tijdig opgespoord, voorkomen en desgevallend afgewikkeld worden. Als hun werking verloopt zoals gepland is ook op dit domein de weg open voor een pan-Europees depositogarantiestelsel.²⁶⁵

4.9. Politieke wil

181. De politieke wil moet er zijn om tot een pan-Europees stelsel te komen. De lidstaten, regeringsleiders, ministers van Financiën, ministers van Economische Zaken en 'noem maar op' van de 28 lidstaten moeten overtuigd zijn van de noodzaak van een gemeenschappelijk stelsel. Ze moeten de nodige energie willen en kunnen opbrengen om de nog nodige akkoorden te treffen. Het geloof in Europa en zijn instellingen moet er zijn.

182. Die motor moet aangedreven worden door de juiste omstandigheden. De crisis van 2008 dreef de invoering van de bankenunie aan. De richtlijn 2009 kwam er in aller haast als noodmaatregel op initiatief van de EU-ministers van Financiën om vlug het vertrouwen van de deposanten te herstellen. De twistpunten omtrent de richtlijn 2014 werden ontmijsd door de dialoogonderhandelingen vlak voor de Europese verkiezingen. Herman Van Rompuy zei in een interview dat zijn opvolger en de nieuwe ploeg het niet eenvoudig zullen hebben omdat de "sense of urgency" er zo niet meer is. Maar inmiddels zijn Griekse verkiezingen in aantocht en wie weet wat nog op komst is.

183. De interne en inherente kracht van de Europese instellingen zelf is niet te onderschatten. Het is te verwachten dat ze de aanpassingen om tot een gemeenschappelijk stelsel en de oprichting ervan aandrijven en ondersteunen.

²⁶⁴ Verordening (EU) nr. 806/2014.

²⁶⁵ Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p. 4-5.

4.10. Pan-Europees stelsel: meer voordeel?

184. Bij de voorbereiding van de richtlijn inzake depositogarantieregelingen werden kostenbesparing en grotere draagkracht van een gemeenschappelijk stelsel als argumenten beschouwd voor de oprichting van een pan-Europees stelsel.²⁶⁶ Het zijn korte maar krachtige argumenten. Efficiëntie en solidariteit kunnen, mijns inziens, hieraan toegevoegd worden.

185. *Besparing* - Het door Europese studiediensten uitgevoerde onderzoek over de impact van de depositogarantiestelsels schat dat bij een gemeenschappelijk Europees systeem 40 miljoen kan bespaard worden op de administratiekosten.²⁶⁷

186. *Grotere draagkracht* - Een pan-Europees stelsel heeft een grotere draagkracht dan individuele nationale fondsen. De impact van een faillissement van een enkele bank weegt minder zwaar op een breed fonds dan op een fonds dat alleen de bankensector in een van de lidstaten dekt.²⁶⁸

187. *Efficiëntie* - Een gemeenschappelijk stelsel zal de werking van de verschillende stelsels vereenvoudigen. De regels zullen op dezelfde wijze geïnterpreteerd en toegepast worden. De controle op de bijdragen zal directer zijn. Er kan sneller opgetreden worden als er zich een systematisch risico voordoet. De uitbetalende instantie moet niet langer nagaan welk stelsel moet dekken en kan overgaan tot een snelle en correcte uitbetaling, zeker in geval van grensoverschrijdende banken. De communicatie tussen verschillende nationale garantiestelsels en de Europese resolutieautoriteit, die langs zeer complexe communicatielijnen verloopt, zal gemakkelijker worden. De richtlijn van 2014 zelf legt de bekommernis van het Europees Parlement en de Raad bloot omtrent een efficiënte werking van de stelsels in de sector van de grensoverschrijdende activiteiten van de banken, zoals al aangehaald werd in een andere context. Het kan niet duidelijker.²⁶⁹

188. *Solidariteit* - Een pan-Europees depositogarantiestelsel verdeelt de financiële risico's. Thans kunnen sterke banken in rijke staten de risico's nog goed beheersen en moeten ze zich niet veel zorgen maken temeer daar ze door een algemeen financieel vangnet beschermd zijn. Een pan-Europees stelsel draait op solidariteit en dat is toch de basisidee om tot een welvarende Europese Unie te komen. Mooi maar mogelijk een te idealiserend argument.

189. *Geen depositogarantiëtoerisme* - Indien er één enkel pan-Europees systeem bestaat, zal depositogarantiëtoerisme uitgesloten worden. Aangezien alle lidstaten aangesloten zijn bij hetzelfde stelsel en er bijgevolg eenvormige regels gelden, zal er door de deposanten niet meer vergeleken kunnen worden tussen verschillende beschermingsregelingen. Door de verschillen in bescherming werd er door de deposanten immers gekeken naar de hoogste bescherming en niet

²⁶⁶ Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p. 3-5; Memo 10/318 van de Commissie, 12 juli 2010, "Deposit Guarantee Schemes – Frequently Asked Questions", [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-10-318_en.htm?locale=EN](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-10-318_en.htm?locale=EN), 3-4 (hierna: Memo 10/318 van 12 juli 2010).

²⁶⁷ Supra voetnoot 220.

²⁶⁸ Verslag van de Commissie van 12 juli 2010, p. 3-5; Memo 10/318 van 12 juli 2010, p. 3-4.

²⁶⁹ Artikel 19, punt 5 van richtlijn 2014/49/EU.

naar de gepastheid van het product. Dit argument wordt echter teniet gedaan door richtlijn 2014/49/EU. Deze richtlijn voorziet in maximumharmonisatie, waardoor er voorzien wordt in een eenvormige regeling voor alle stelsels. Hierdoor wordt depositogarantietoerisme uitgesloten. Volledigheidshalve kan worden aangehaald dat er op bepaalde (kleine) punten niet in maximumharmonisatie wordt voorzien; deze aspecten zijn echter niet van een danig belang ten gevolge waarvan er van depositogarantiestelsel zou worden gewisseld.

4.11. Naar een pan-Europees depositogarantiestelsel?

4.11.1. Stemmen uit de Belgische Rechtsleer anno 2013

190. De vraag of er een pan-Europees depositostelsel komt is een item in de Belgische rechtsleer. We citeren enkele prominente deskundigen.

191. A. Van Impe besluit zijn studie "De Belgische deposito- en beleggerbescherming *Status questionis* en *quo vadis?*" met de vraag: Op weg naar een pan-Europees garantiestelsel? De auteur ontleedt in 2013 de voorstellen die tot de richtlijn 2014/49/EU zouden leiden en vindt dit realistische stappen naar een pan-Europees stelsel.²⁷⁰

192. Ch. Van Nieuwenhuyze en M.D. Zachary hebben in hun studie "Het Belgisch depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief" het dossier in 2010 bestudeerd en beoordeeld. Deze auteurs zijn van mening dat het voorstel van de Commissie tot de richtlijn een basis kan zijn van een langetermijnproject voor een creatie van een pan-Europees garantiefonds. Zij stellen dat een dergelijk stelsel bovendien een logische ontwikkeling zou zijn gelet op de creatie van een pan-Europese structuur voor het prudentieel toezicht.²⁷¹

193. Volgens het verslag 2013 van de Belgische Nationale Bank (BNB) "Prudentiële regelgeving en prudentieel toezicht" stoelt de bankenunie op drie pijlers, een gemeenschappelijk toezichtsmechanisme, een gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme en een gemeenschappelijk depositogarantiestelsel. De auteur merkt laconiek op dat betreffende de derde pijler van de bankenunie, "het gemeenschappelijk depositostelsel", de vorderingen tot dusver beperkt bleven tot een harmonisatie van de nationale stelsels. Voor de BNB zijn gemeenschappelijke stelsels de pijlers van de bankenunie.²⁷²

²⁷⁰ A., VAN IMPE, "De Belgische deposito- en beleggersbescherming *Status quaestionis* en *quo vadis?*", *TBH*, 2013, p. 776-777.

²⁷¹ C., VAN NIEUWENHUYZE en M. D., ZACHARY, "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 110-111.

²⁷² NATIONALE BANK VAN BELGIË, "Verslag 2013 Prudentiële regelgeving en prudentieel toezicht", http://www.nbb.be/doc/ts/Publications/NBBreport/2013/NL/T1/verslag2013_TIII.pdf (consultatie 9 december 2014).

4.11.2. Een Belgische stem uit de bancaire wereld anno 2015

194. We laten Lieven Noppe, senior economist KBC Groep/GCE-corporate Chief Economist, aan het woord:

Dit jaar zijn belangrijke stappen gezet in de bestrijding van de bankencrisis met de oprichting van de bankenunie. Het meest verregaande is de controle van de ECB op de banken. Ook het crisismanagement is op Europees niveau geregeld. Waarschijnlijk heeft men minder gewicht gehecht aan het depositogarantiesysteem. De richtlijn 2014/49/EU is toch een stap vooruit. De regeling zal nuttig zijn bij kleine crisissen en kleine faillissementen en werken voor zover de opgelegde fondsen het toelaten. De huidige harmonisatie is voldoende als instrument van deposantenbescherming.

Grote problemen zullen evenwel niet door dit systeem opgelost geraken. Achter elk nationaal stelsel blijft finaal een nationale overheid zich garant stellen en hierdoor blijft het besmettingsgevaar tussen overheid en banken bestaan. Zo wordt de band tussen banken en nationale overheidsfinanciën in stand gehouden. Met de huidige regelingen zullen de doelstellingen inzake financiële stabiliteit en bevordering van de gelijke concurrentievoorwaarden op de markt hooguit suboptimaal ingevuld worden. Dergelijke link tussen banken en staat kan alleen doorgeknipt worden indien een "volledig" eengemaakt Europees depositogarantiesysteem in het leven wordt geroepen. Zulkdanig fonds heeft wel niet de rugdekking van één Europese fiscale overheid. Voor een volledige eenmaking is één Europese fiscaliteit nodig en grote verregaande beleidsbeslissingen maar zover is de Europese integratie nog lang niet.

Een eengemaakte Europese garantie - in de breedste zin van het woord- is wenselijk, maar is allicht minder dringend en niet waarschijnlijk.

4.11.3. Vox populi

195. We ondervroegen discreet enkele kritische burgers en specialisten uit de banksector over het depositogarantiesysteem. De antwoorden waren eensgezind negatief. Er bleek weinig of geen vertrouwen te zijn in de waarborg van 100.000 euro en zeker niet in de banksector. Misschien zou de garantie bij kleine bankfaillissementen of een kleine crisis gehonoreerd worden maar dat was het ook. Er mocht niet teveel mislopen. De garantiwaarborg werd eerder gezien als een afleidingsmanoeuvre om de deposanten gerust te stellen. In geval van een ernstige crisis hadden mijn zegslieden niet het minste vertrouwen in het systeem. Deze kleine peiling is vanzelfsprekend niet wetenschappelijk geschraagd maar blijft toch tekenend.

5. Besluit

196. We overdenken de beschouwingen van dit werkstuk en vervlechten ze tot een antwoord op de vraag: naar een pan-Europees depositogarantiestelsel?

197. **Eerste Antwoord:** Ja, we zijn op weg naar een pan-Europees stelsel.

198. Vaststaat dat de verschillende depositogarantiestelsels geleidelijk klaargestoomd worden voor een overgang naar een pan-Europees stelsel. De richtlijnen beogen eenmaking. De stelsels worden niet alleen technisch-administratief maar ook financieel geharmoniseerd. De harmonisatie van omstreeks 40 verschillende stelsels gaat crescendo. Zoals uit de studie van de richtlijnen 2009 en 2014 blijkt zijn er grote stappen naar een gemeenschappelijk stelsel gezet. Het delicaat punt, de financiële harmonisatie, werd aangepakt. Aanzet zijn de versteviging van de financiering van de depositostelsels o.a. door de invoering van wederzijdse leenfaciliteiten en het responsabilisering van de financiële sector door het invoeren van risicoafhankelijke financieringsbijdragen. De harmonisatie van de beschikbare financiële middelen is voorzien voor 2024 (55 biljoen euro).²⁷³

199. De grensoverschrijdende activiteiten van banken zullen opgelost geraken. Indien het niet lukt voor 2019 moet de Commissie in haar verslag van 2019 een wetgevingsvoorstel indienen bij het Europees Parlement en de Raad om deze problemen via een Europees stelsel te voorkomen en deposito's te beschermen.²⁷⁴

200. De greep van de Europese Unie op de depositogarantiestelsels kan niet anders dan centraliserend werken. Het subsidiariteitsbeginsel laat in bepaalde gevallen zelfs directe ingrepen van de Unie toe. Ook de omvattende Europese controle via de Europese Bankautoriteit versterkt de geplande eenvormigheid.

201. Het verslag dat de Commissie uiterlijk 31 juli 2019 moet overmaken aan het Europees Parlement en de Raad zal duidelijk maken of de betrachte harmonisatie al dan niet naar wens verlopen is en desgevallend een wetsvoorstel ter verbetering indienen.²⁷⁵

202. De instrumenten voor een prudentieel toezicht en voor een afwikkelingsmechanisme zijn in werking getreden. Ze trachten grote financiële problemen te voorkomen, op te sporen en desnoods af te wikkelen en zorgen zo voor vertrouwen tussen de lidstaten. De bankenunie is een pronkstuk van de periode Van Rompuy en schept grote verwachtingen om de financiële problemen in de Unie onder controle en binnen de perken te houden.

203. **Tweede antwoord:** Ja, normaliter er komt een pan-Europees depositogarantiestelsel.

204. Het zou onlogisch en inconsequent zijn van de Europese autoriteiten en de lidstaten de uitgezette lijn niet te volgen.

²⁷³ Artikel 10, punt 2 van richtlijn 2014/49/EU; A., VAN IMPE, "De Belgische deposito- en beleggersbescherming Status quaestionis en quo vadis?", *TBH*, 2013, 776-777.

²⁷⁴ Artikel 19, punt 5 van richtlijn 2014/49/EU.

²⁷⁵ Artikel 19, punt 6, a-e van richtlijn 2014/49/EU.

205. Belgische rechtsgeleerden, specialisten in de materie, zagen reeds voor de richtlijn van 2014 van kracht werd, een pan-Europees garantiesysteem als een langetermijnproject. Een praktische specialist klonk anders maar vertrok wel uit een ander standpunt.

206. De voordelen van een pan-Europees stelsel zijn de kostenbesparing, de grotere draagkracht en betere efficiëntie van het stelsel en meer solidariteit, zullen doorwegen als de voorwaarden voor een eengemaakt stelsel aanwezig zijn.

207. Terug we waar we begonnen zijn, het depositogarantiestelsel kaderen in een Europese context. Gemeenschappelijke Europese instellingen zijn het streefdoel van de Europese Unie. De bankenunie is zulk een Europese realisatie. De drie pijlers waren pan-Europees geconcipieerd. De controle- en afwikkelingsinstellingen zijn gemeenschappelijk, laten we zeggen pan-Europees, geworden. Een pan-Europees depositogarantiestelsel rondt de bankenunie af tot een mooi symmetrisch Europees geheel.

208. **Derde antwoord:** Ja, het komt er op lange termijn

209. De stelsels moeten verder harmoniseren. De Commissie moet haar verslag neerleggen in 2019; de streefwaarde van de ex-ante bijdragen moeten bereikt zijn in 2024. Grote politieke hervormingen vragen onderhandelingen, discussies en tijd. Het zal geduld vragen en tijd kosten. Ter antwoord opteren we bijgevolg voor de lange termijn.

210. **Tot slot** - Niemand kent de toekomst. Niemand weet hoe de economie en de politiek zullen evolueren. Er zijn alleen redelijke verwachtingen, die soms erg tegenvallen. De toekomst blijft een mysterie. We stellen onze hoop op de Europese samenwerking en de Europese Unie.

6. Bibliografie

Richtlijnen

- Richtlijn 94/19/EG van het Europees Parlement en de Raad, 30 mei 1994, inzake de depositogarantiestelsels, *Pb. L.*, 31 mei 1994, afl. 135, 5.
- Richtlijn Europees 2009/14/EG van het Europees Parlement en de Raad, 11 maart 2009, tot wijziging van Richtlijn 94/19/EG inzake de depositogarantiestelsels wat dekking en terugbetalingstermijn betreft, *Pb. L.*, 13 maart 2009, afl. 68, 3.
- Richtlijn 2014/49/EU van het Europees Parlement en Raad, 16 april 2014, inzake depositogarantiestelsels (herschikking), *Pb. L.*, 12 juni 2014, afl. 173, 149.

Verordeningen

- Verord. Raad nr.1024/2013, 15 oktober 2013, waarbij aan de Europese Centrale Bank specifieke taken worden opgedragen betreffende het beleid inzake het prudentieel toezicht op kredietinstellingen, *Pb. L.*, 29 oktober 2013, afl. 287, 63.
- Verord. Europees Parlement en Raad nr. 806/2014, 15 juli 2014, tot vaststelling van eenvormige regels en een eenvormige procedure voor de afwikkeling van kredietinstellingen en bepaalde beleggingsondernemingen in het kader van een gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme en een gemeenschappelijk afwikkelingsfonds en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1093/2010, *Pb. L.*, 30 juli 2014, afl. 225, 1.

Aanbeveling

- Aanbeveling 87/63/EEG van de Commissie van 22 december 1986 betreffende de invoering van depositogarantiestelsels in de Gemeenschap, *Pb.L.* 4 februari 1987, afl. 33, 16.

Koninklijk Besluit

- Koninklijk besluit nr. 175 van 13 juni 1935 houdende instelling van het Herdiscontering- en Waarborginstituut, *BS* 14 juni 1935, 3.856.

Documenten uitgaand van de Commissie:

- Voorstel voor een richtlijn van de Raad, 4 juni 1992, inzake de depositogarantiestelsels, COM (92) 188 definitief, 44p.
- Verslag van de Commissie, 22 december 1999, over de toepassing van het non-exportbeding, artikel 4, lid 1, van de richtlijn inzake de depositogarantiestelsels (94/19/EG), COM(1999) 722 definitief, 31p.

- Verslag van de Commissie, 18 oktober 2001, inzake de werking van de "topping-up"-bepalingen van artikel 4, leden 2 tot en met 5 van de richtlijn inzake de depositogarantiestelsels (94/19/EG), COM(2001) 595 definitief, 10p.
- Voorstel van de Commissie, 15 oktober 2008, voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 94/19/EG inzake de depositogarantiestelsels wat dekking en terugbetalingstermijn betreft, COM(2008) 661 definitief, 11p.
- Voorstel van de Commissie, 12 juli 2010, voor een richtlijn .../.../EU van het Europees Parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels [herschikking], COM(2010)368 definitief, 62p.
- Verslag van de Commissie, 12 juli 2010, inzake de herziening van Richtlijn 94/19/EG inzake de depositogarantiestelsels, COM(2010)369 definitief, 9p.
- Werkdocument van de Commissie, 12 juli 2010, Summary of the impact assessment accompanying document to the proposal for a Directive .../.../EU of the European Parliament and of the Council on Deposit Guarantee Schemes [recast] and to the Report from the Commission to the European Parliament and to the Council Review of Directive 94/19/EC on Deposit Guarantee Schemes, SEC(2010) 835 final, 9p.
- Mededeling van de Commissie, 4 maart 2014, overeenkomstig artikel 294, lid 6, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie over het standpunt van de Raad in eerste lezing met het oog op de goedkeuring van een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels [herschikking], COM(2014) 140 final, 5p.
- Memo 10/318 van de Commissie, 12 juli 2010, "Deposit Guarantee Schemes – Frequently Asked Questions", [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-10-318 en.htm?locale=EN](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-10-318_en.htm?locale=EN), 6p (consultatie 10 november 2014).
- Memo 12/478 van de Commissie, 22 juni 2012, "Update - De Bankenunie ", [www.europa.eu/rapid/press-release MEMO-12-478 nl.htm](http://www.europa.eu/rapid/press-release MEMO-12-478_nl.htm), 10p (consultatie 10 november 2014)
- MEMO/13/1176 van de Europese Commissie, 17 december 2013, Commissioner Barnier welcomes agreement between the European Parliament and Member States on Deposit Guarantee Schemes, [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-13-1176 en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-13-1176_en.htm), 3p. (consultatie 9 december 2014).
- Memo 14/294 van de Commissie, 15 april 2014, "Bankenunie: herstellen van financiële stabiliteit in de eurozone", [www.ec.europa.eu/finance/general-policy/docs/banking-union/banking-union-memo nl.pdf](http://www.ec.europa.eu/finance/general-policy/docs/banking-union/banking-union-memo_nl.pdf), 11p (consultatie 10 november 2014)

- Memo 14/296 van de Commissie, 15 april 2014, Deposit Guarantee Schemes – Frequently Asked Questions, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-296_en.htm, 6p (consultatie 10 december 2014).
- Persbericht van de Europese Commissie, 21 oktober 2014, "Commissie stelt gedetailleerde voorschriften voor bijdragen van banken aan afwikkelingsfondsen vast", http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1181_nl.htm, 3p (consultatie 9 december 2014).

Documenten uitgaand van het Europees Parlement en de Raad:

- Advies van de Economische en Sociale Raad, 22 oktober 1992, over het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de depositogarantiestelsels, COM (92) 332, Pb. L. 332, 13-18.
- RAAD VAN ECONOMISCHE EN FINANCIËLE ZAKEN, Persmededeling 2894e zitting, 7 oktober 2008, Press: 279 Nr. 13784/08, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13784-2008-INIT/nl/pdf>, 25p (consultatie 24 november 2014)
- Verslag van het Europees Parlement, 14 juni 2011, over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels (herschikking), A7-0225/2011, 130p.
- Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing, 16 februari 2012, inzake de aanneming van Richtlijn 2012/.../EU van het Europees Parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels (herschikking), COD(2010)0207, Pb. C. 30 augustus 2013, afl. 249, 81-118.
- Europese Raad de Voorzitter, 19 december 2013, Opmerkingen van voorzitter Herman van Rompuy na de eerste dag van de Europese Raad, EUCO 274/13, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/nl/ec/140440.pdf, 3p (consultatie 9 december 2014).
- Ontwerp-motivering van de Raad, 26 februari 2014, betreffende de eerste lezing met het oog op de vaststelling van een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake depositogarantiestelsels, 2010/0207(COD), 5p.
- Standpunt (EU) Nr. 6/2014 van de Raad, 3 maart 2014, inzake de vaststelling van een richtlijn van het Europees parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels (herschikking), Pb. C. 8 april 2014, afl. 105, 31p.

- COMMITTEE ON ECONOMIC AND MONETARY AFFAIRS, "EP and Council negotiators break depositor-taxpayer link", Press Release, 2013, http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/infopress/20131217IPR31137/20131217IPR31137_en.pdf, 1p.

Documenten uitgaand van de Europese Centrale Bank:

- Advies van de Europese Centrale Bank, 16 februari 2011, inzake een voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de depositogarantiestelsels (herschikking) en inzake een voorstel voor een richtlijn tot wijziging van Richtlijn 97/9/EG van het Europees Parlement en de Raad inzake beleggerscompensatiestelsels, CON/2011/12, Pb. C. 31 maart 2011, afl. 99, 148p.
- EUROPESE CENTRALE BANK, "Gids voor banktoezicht", 2014, www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmguidebankingsupervision201411.nl.pdf, 46p (consultatie 1 december 2014).
- EUROPESE CENTRALE BANK, "De ECB neemt de verantwoordelijkheid voor het banktoezicht in het eurogebied op zich", 2014, www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2014/html/pr141104.nl.html (consultatie 24 november 2014).

De Europese Bankautoriteit

- EUROPEAN BANKING AUTHORITY, "EBA consults on methods for calculating contributions to Deposit Guarantee Schemes", 10 november 2014, <https://www.eba.europa.eu/-/eba-consults-on-methods-for-calculating-contributions-to-deposit-guarantee-schemes> (consultatie 18 december 2014).

Rechtspraak

- HvJ 233/94, Bondsrepubliek Duitsland v het Europees Parlement en Raad van de Europese Unie, Jur. 1997, I, 2441.
- EFTA Court 16/11, EFTA Surveillance Authority v Iceland, 2013
- GwH 23 juni 2011, nr. 115/2011.

Rechtsleer

- AYADI, R. en LASTRA, R., "Proposals for reforming deposit guarantee schemes in Europe", 2010, *Journal of Banking Regulation*, Vol. 11, 210-222.
- AYOTTE, K. en SKEEL JR., D.A., "Bankruptcy or Bailouts?", *Journal of Corporation Law Vol. 35*, 2010, 469-500.
- COMMITTEE ON ECONOMIC AND MONETARY AFFAIRS, "EP and Council negotiators break depositor-taxpayer link", *Press Release*, 2013, http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/infopress/20131217IPR31137/20131217IPR31137_en.pdf, 1p.
- DEBREMAEKER, H., "De depositobescherming in deze tijden van beroering", *Bank Fin.* 2009, 129-137.
- DEMIRGÜC-KUNT, A. en DETRAGIACHE, E., "Does Deposit Insurance Increase Banking System Stability? An Empirical Investigation"; *Journal of Monetary Economics*, 2000, http://siteresources.worldbank.org/INTFR/Resources/475459-1108066643741/asli_enrica.pdf, 1-5.
- FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION, "A Brief History of Deposit Insurance in the United States", 1998, <https://www.fdic.gov/bank/historical/brief/brhist.pdf>, 76p (consultatie 20 december 2014).
- HAVERANS, C., "Kredietinstellingen in moeilijkheden: hoe zijn de cliënten beschermd? Het nieuwe depositogarantiesysteem voor kredietinstellingen. Het voorstel voor een Europese richtlijn inzake beleggerscompensatiestelsels", *TRV*, 1995, 248-280.
- HELFER, R.T., "What Deposit Insurance Can and Cannot Do", *Finance and Development*, 1999, www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/1999/03/tigert.htm (consultatie 15 december 2014).
- IOANNIDOU, V. en PENAS, M., "Deposit insurance and bank risk-taking: evidence from internal loan ratings", *TILEC Discussion Paper No. 2008-022*, 2010, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1102199, p. 105-106.

- JOST, S., "Neue Verfassungsklage gegen Euro-Rettungspolitik", *Die Welt*, 27 juli 2014, <http://www.welt.de/wirtschaft/article130593898/Neue-Verfassungsklage-gegen-Euro-Rettungspolitik.html> (consultatie 20 november 2014).

- KETCHA, N.J., "Deposit insurance system design and considerations" in BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS (ed.), *Strengthening the banking system in China: issues and expertise*, Bazel, 1999, 221-227.

- MCCOY, P.A., "The Moral Hazard Implications of Deposit Insurance: Theory and Evidence" in INTERNATIONAL MONETARY FUND (ed.), *Current Developments in Monetary and Financial Law*, 2008, 417-432.

- NOPPE, L., "Depositgarantie: Weeskind van de Europese Unie?", *KBC Economische Berichten*, 2013, <https://multimediafiles.kbcgroup.eu/uploadpdf/EB20130715n.pdf>, 1-6.

- PAEPEN, P., "Waarom een 'bank run' in Cyprus onvermijdelijk is", *De Morgen*, 23 maart 2013, www.demorgen.be/nieuws/waarom-een-bank-run-in-cyprus-onvermijdelijk-is-a1601808/ (consultatie 20 december 2014).

- THE INTERNATIONAL ASSOCIATION OF DEPOSIT INSURERS, "Glossary", www.iadi.org/Publications.aspx?id=53 (consultatie 18 december 2014).

- TOMASIC, R., "Shareholder litigation and the financial crisis- the Northern Rock shareholder appeal", *Company Law Newsletter*, 2009, 1-5.

- VAN IMPE, A., "De Belgische deposito- en beleggersbescherming Status quaestionis en quo vadis?", *TBH*, 2013, 757-777.

- VAN NIEUWENHUYZE, C. en ZACHARY, M.D., "Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief", *Economisch Tijdschrift Nationale Bank van België*, 2010, 97-113.

7. Bijlage

BIJLAGE I

MODELFORMULIER INFORMATIE VOOR DE DEPOSANT

Basisinformatie over de bescherming van deposito's

Deposito's aangehouden bij (naam van de kredietinstelling invullen) worden beschermd door:	[naam van het desbetreffende depositogarantiestelsel invullen] ⁽¹⁾
Limiet van de bescherming:	100 000 EUR per deposant per kredietinstelling ⁽²⁾ [toepasselijk bedrag invullen indien de munteenheid niet EUR is] [indien van toepassing:] De volgende merken maken deel uit van uw kredietinstelling [alle merken invullen die onder dezelfde vergunning opereren]
Indien u verscheidene deposito's heeft bij dezelfde kredietinstelling:	Al uw deposito's bij dezelfde kredietinstelling worden bij elkaar opgeteld en op het totaal wordt de limiet van 100 000 EUR [toepasselijk bedrag invullen indien de munteenheid niet euro is] toegepast ⁽²⁾
Indien u een gezamenlijke rekening heeft met een andere persoon/andere personen:	De limiet van 100 000 EUR [toepasselijk bedrag invullen indien de munteenheid niet euro is] is op elke deposant afzonderlijk van toepassing ⁽²⁾
Termijn voor terugbetaling indien een kredietinstelling niet langer aan haar verplichtingen kan voldoen:	7 werkdagen ⁽⁴⁾ [vervangen door een andere termijn, indien van toepassing]
Munteenheid van terugbetaling:	Euro [vervangen door een andere munteenheid, indien van toepassing]
Contact:	[contactgegevens van het betrokken depositogarantiestelsel invullen (adres, telefoon, e-mail enz.)]
Meer informatie:	[internetadres van het desbetreffende depositogarantiestelsel invullen]
Bevestiging door de deposant:	

Aanvullende informatie (onderstaande informatie volledig of gedeeltelijk toevoegen)

⁽¹⁾ Stelsel dat verantwoordelijk is voor de bescherming van uw deposito

[Alleen indien van toepassing:] Uw deposito is gedekt door een contractueel stelsel dat officieel erkend is als depositogarantiestelsel. Indien uw kredietinstelling failliet gaat, worden uw deposito's terugbetaald tot 100 000 EUR [toepasselijk bedrag invullen indien de munteenheid niet euro is].

[Alleen indien van toepassing:] Uw kredietinstelling maakt deel uit van een institutioneel beschermingsstelsel dat officieel erkend is als depositogarantiestelsel. Dit houdt in dat alle instellingen die aangesloten zijn bij dit stelsel, elkaar helpen om een faillissement te voorkomen. In het geval van een faillissement worden uw deposito's terugbetaald tot 100 000 EUR [toepasselijk bedrag invullen indien de munteenheid niet euro is].

[Alleen indien van toepassing:] Uw deposito is gedekt door een wettelijk depositogarantiestelsel en een contractueel depositogarantiestelsel. Indien uw kredietinstelling failliet gaat, worden uw deposito's in elk geval terugbetaald tot 100 000 EUR [toepasselijk bedrag invullen indien de munteenheid niet euro is].

[Alleen indien van toepassing:] Uw deposito is gedekt door een wettelijk depositogarantiestelsel. Uw kredietinstelling maakt daarenboven deel uit van een institutioneel beschermingsstelsel waarin alle leden elkaar helpen om een faillissement te voorkomen. In het geval van een faillissement worden uw deposito's door het depositogarantiestelsel terugbetaald tot 100 000 EUR [toepasselijk bedrag invullen indien de munteenheid niet euro is].

⁽²⁾ Algemene beschermingslimiet

Indien een deposito onbeschikbaar is omdat een kredietinstelling niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen, worden de depositanten terugbetaald door het depositogarantiestelsel. De terugbetaling bedraagt ten hoogste 100 000 EUR [toepasselijk bedrag invullen indien de munteenheid niet euro is] per kredietinstelling. Dit betekent dat alle deposito's bij dezelfde kredietinstelling bij elkaar worden opgeteld om te bepalen welk bedrag wordt gedekt. Als een deposant bijvoorbeeld een spaarrekening met 90 000 EUR en een girorekening/zichtrekening met 20 000 EUR heeft, dan ontvangt hij of zij een terugbetaling van slechts 100 000 EUR.

[Alleen indien van toepassing:] Dit geldt ook als een kredietinstelling onder verschillende merknamen actief is. De [naam invullen van de kredietinstelling waar de rekening wordt aangehouden] opereert ook onder de naam [alle andere merknamen van dezelfde kredietinstelling invullen]. Heeft u deposito's onder deze merknamen, dan zijn deze deposito's samen gedekt tot 100 000 EUR.

(³) Beschermingslimiet voor gezamenlijke rekeningen

Bij gezamenlijke rekeningen geldt de limiet van 100 000 EUR voor elke deposant afzonderlijk.

[Alleen indien van toepassing:] Voor deposito's op een rekening waarop twee of meer personen als leden van een niet over rechtspersoonlijkheid beschikkende „partnership”, vereniging of andere soortgelijke groepering aanspraak kunnen maken, geldt het volgende: voor de berekening van de limiet van 100 000 EUR [toepasselijk bedrag invullen indien de munteenheid niet euro is] worden deze deposito's bij elkaar opgeteld en behandeld als deposito's van één deposant.

In een aantal gevallen [de gevallen vermelden die in het nationaal recht zijn vastgesteld] worden deposito's van meer dan 100 000 EUR [toepasselijk bedrag invullen indien de munteenheid niet euro is] beschermd. Verdere informatie kunt u vinden op: [website van het verantwoordelijke depositogarantiestelsel invullen].

(⁴) Terugbetaling [nog aan te passen]

Het verantwoordelijke depositogarantiestelsel is [naam, adres, telefoonnummer, e-mail en internetadres invullen]. Het zal uw deposito's (tot 100 000 EUR [toepasselijk bedrag invullen indien de munteenheid niet euro is]) uiterlijk [in het nationaal recht voorgeschreven termijn voor terugbetaling invullen] — en vanaf [31 december 2023] binnen [7 werkdagen] — terugbetalen.

[Informatie toevoegen over nooduitbetalingen/tussentijdse terugbetalingen in het geval dat de terug te betalen bedragen niet binnen de 7 werkdagen beschikbaar zijn.]

Als u binnen deze termijn geen terugbetaling heeft ontvangen, moet u zelf contact opnemen met het depositogarantiestelsel; het is namelijk mogelijk dat u uw geld niet meer kunt terugvragen na het verstrijken van een bepaalde termijn. Verdere informatie kunt u vinden op: [internetadres van het verantwoordelijke depositogarantiestelsel invullen].

Overige belangrijke informatie

In het algemeen vallen alle kleine deposanten en bedrijven onder het depositogarantiestelsel. Voor bepaalde deposito's geldt een uitzondering. Deze worden op de website van het verantwoordelijke depositogarantiestelsel vermeld. Ook zal uw kredietinstelling u op verzoek meedelen of bepaalde producten al dan niet zijn gedekt. Als deposito's onder de dekking vallen, zal de kredietinstelling dit ook bevestigen op het rekeningafschrift.

**BNP PARIBAS
FORTIS**

BESCHERMING VAN DEPOSITO'S – FINANCIËLE INSTRUMENTEN - TAK 21 LEVENSVZERKERINGEN

GEDETAILEERDE INFORMATIEVERSTREKKING

De Belgische beschermingsregeling werd uitgewerkt in een mededeling uitgaande van het Ministerie van Financiën (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 25/2/1999 p 5728) enerzijds en in een KB van 14 november 2008 (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 17/11/2008) en een KB van 16 maart 2009 (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 25/03/2009) anderzijds.

Deze regeling omvat:

- een verplichte bescherming voor deposito's geboden door het "Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten" (verkort het "FIF" genoemd) en het "Bijzonder beschermingsfonds voor deposito's en levensverzekeringen" (opgericht binnen de schoot van de Deposito- en Consignatiekas en te contacteren op volgend adres: Kunstlaan 30, 1040 Brussel).
- een verplichte bescherming voor financiële instrumenten, geboden door het "FIF".
- een verplichte bescherming geboden door het "Bijzonder beschermingsfonds voor deposito's en levensverzekeringen" voor bepaalde levensverzekeringen met gewaarborgd rendement behorend tot tak 21.

De Belgische beschermingsregeling treedt in werking in geval van deficiëntie van een kredietinstelling, beursvennootschap, vennootschap voor vermogensbeheer en beleggingsadvies, beheervenootschap van instellingen voor collectieve belegging die eveneens de activiteit van individueel portefeuillebeheer kunnen uitoefenen, verzekeringsonderneming.

Onder deficiëntie wordt verstaan: (1) wanneer de onderneming werd failliet verklaard of een verzoek heeft ingediend of gedagvaard werd voor een gerechtelijk akkoord of (2) de FSMA (Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten) oordeelt dat de onderneming niet langer in staat is opeisbare tegoeden terug te betalen.

Bescherming van deposito's

Vanaf 1 januari 2011 wordt, voor de gevallen waarin een instelling in gebreke blijft, de deposito bescherming als volgt georganiseerd:

- het "FIF" zal de deposito's terugbetalen tot een maximum van 100.000 EUR per rechthebbende (ongeacht het aantal rekeningen dat de rechthebbende bij de kredietinstelling heeft). Het "FIF" zal evenwel slechts terugbetalen in de mate dat haar interventiereserve volstaat en na in eerste instantie de financiële instrumenten te hebben terugbetaald.
- het Bijzonder beschermingsfonds voor deposito's en levensverzekeringen zal daarna tussenkomen in de mate dat het "FIF" niet alles heeft gedekt.

De tussenkomst van de twee Fondsen samen mag in geen geval 100.000 EUR overschrijden .

Genieten van depositobescherming:

- Deposito's op zicht-, spaar-, termijnrekeningen in EUR of in een andere munt van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte.
- Deposito's uitgedrukt in een andere munt voor zover deze bestemd zijn voor de verwerving van financiële instrumenten of voor terugbetalingen.
- Kasbons, obligaties of andere bancaire schuldvoorderingsbewijzen in EUR of in een andere munt van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte die zijn uitgegeven door de deficiënte kredietinstelling, voor zover ze op naam zijn gesteld, gedematerialiseerd zijn of in open bewaargeving worden gehouden.

Uitsluitingen:

Er wordt geen terugbetaling verleend voor o.a. de tegoeden van financiële instellingen, de tegoeden van grote vennootschappen (criterium: verkorte balans); de tegoeden van bepaalde personen die nauw betrokken zijn bij de werking van de vennootschap (bestuurders, grote aandeelhouders, ...); de tegoeden van vennootschappen die tot dezelfde groep behoren als de in gebreke blijvende vennootschap; de tegoeden waarvoor uitzonderlijke financiële voorwaarden golden; de tegoeden die voortkomen uit uitwasverrichtingen; de verplichtingen die voortvloeien uit het onderschrijven van handelspapier, zoals eigen accepten of promessen, de tegoeden die tot het eigen vermogen van de in gebreke blijvende kredietinstelling gerekend worden.

Om het bedrag van de schadeloosstelling te berekenen, worden alle tegoeden van een zelfde houder opgeteld. Zijn verplichtingen of schulden tegenover de bank worden hiervan afgetrokken. Er gelden specifieke regels om vast te stellen wie eigenaar is in bijzondere gevallen zoals rekeningen die in onverdeelde worden gehouden, gemeenschappelijke rekeningen, rekeningen van verenigingen, enz.

Bescherming van financiële instrumenten

De bescherming van financiële instrumenten wordt exclusief geboden door het "FIF" en bedraagt maximaal 20.000 EUR per rechthebbende. De hierboven beschreven uitsluitingen die door het "FIF" worden toegepast in het kader van de door haar verstrekte depositobescherming gelden ook voor financiële instrumenten.

De bescherming geboden voor financiële instrumenten is essentieel verschillend van de bescherming van deposito's. Daar waar in het geval van deficiëntie de klant omzeggens altijd beroep zal moeten doen op de depositobescherming zal dit niet altijd het geval zijn wat betreft de bescherming van financiële instrumenten.

De financiële instrumenten geplaatst op effectenrekeningen zijn eigendom van de klant en kunnen door deze laatste worden opgevorderd, zonder plafond. In geval van een faillissement van de bank betekent dit dat de effecten activa zijn die geen voorwerp uitmaken van het faillissement.

De wetgever voorziet expliciet dat als het geheel van de opgevorderde financiële instrumenten niet zou volstaan om teruggave te vorderen van de effecten waarop hij recht heeft, deze - in functie van hun rechten - zullen verdeeld worden tussen de eigenaars. Het gaat hier echter over een sterk theoretisch risico. Bovendien heeft de wet een bijkomend veiligheidsnet ingebouwd; met name dat indien de bank zelf financiële instrumenten aanhoudt behorend tot dezelfde categorie, deze in eerste instantie toegekend zijn aan de houders van de financiële instrumenten alvorens deze deel gaan uitmaken van de failliete boedel. In de theoretische veronderstelling (dankzij de invoering van bovenvermeld veiligheidsnet), dat de klant zijn effecten niet zou kunnen recupereren, zou hij zich kunnen richten tot het "FIF".

Bescherming van bepaalde levensverzekeringen

Het Bijzonder beschermingsfonds voor deposito's en levensverzekeringen biedt een bescherming voor een maximum bedrag van 100.000 EUR voor levensverzekeringen met gewaarborgd rendement, onderworpen aan het Belgische recht en behorend tot tak 21. Levensverzekeringen die een aanvullend pensioen beogen, worden echter uitgesloten van bescherming.

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

Depositogarantie: naar een pan-Europees systeem?

Richting: **master in de rechten-rechtsbedeling**

Jaar: **2015**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Geukens, Anneleen

Datum: **6/01/2015**